Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona

Informe 2023

Observatori 0-17 BCN

#DadesClauInfància

institut infància i adolescència

Ajuntament de Barcelona

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona realitza l'informe ***Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2023*** en el marc de l'**Observatori 0-17 BCN: vides i drets de la infància i l'adolescència a la ciutat**, per encàrrec de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona.

Edita:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona - Institut Metròpoli

Equip de treball:

Elisa Stinus (coordinació i recerca: dades, anàlisi i redacció)
Alicia Sánchez (estadística i suport a la redacció)
Berta Fernández (suport a la redacció dels apartats "apunts")
Mari Corominas (revisió)
Laia Curcoll (publicació i comunicació)
Laia Pineda (direcció)

Serveis de l' Ajuntament de Barcelona que col·laboren en la provisió de dades:

Oficina Municipal de Dades; Àrea de Drets Socials, Salut, Cooperació i Comunitat: Direcció de Serveis de Planificació Estratègica, Institut Municipal Serveis Socials (IMSS), Institut Municipal Persones Discapacitat (IMPD), Departament de Salut Mental; Àrea de Cultura, Educació, Esports i Cicles de Vida: Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), Direcció d'Infància, Joventut i Persones Grans, Direcció de Feminismes i LGTBI, Institut Barcelona Esports (IBE); Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB); Institut Municipal de Parcs i Jardins (IMPJ); Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB).

Suport de l'Institut Metròpoli en la provisió i l'explotació de dades:

Àrea de Cohesió Social i Urbana (Estadístiques Metropolitanes de Condicions de Vida) i Àrea de Drets Socials i Polítiques Públiques (Enquesta Sociodemogràfica de Barcelona)

Altres institucions públiques que col·laboren en la provisió de dades:

Generalitat de Catalunya: Direcció General d'Atenció Infància i Adolescència (DGAIA), Departament d'Educació, Departament de Salut, Departament d'Interior, Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT); Consorcis Generalitat-Ajuntament: Consorci d'Educació de Barcelona (CEB), Consorci Sanitari de Barcelona (CSB), Consorci de Serveis Socials de Barcelona (CSSB).

Barcelona
Primera edició, juny de 2024
Versió actualitzada, juny de 2025 (fe d'errates, pàgina 61)

La manera de citar el present informe serà:
Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2024). *Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona. Informe 2023*. IIAB – Institut Metròpoli (Ajuntament de Barcelona).
https://institutinfancia.cat/mediateca/dades-clau-infancia-i-adolescencia-2023

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement – No comercial – Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tingui finalitats comercials; així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original.

Índex

PRESENTACIÓ **5**

1. CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA **6**

1.1 Població infantil i adolescent: nombre, distribució i evolució 7
1.2 Característiques: sexe, grups d'edat, origen i discapacitat 9
1.3 Pes relatiu de la població infantil i adolescent i població adulta que hi conviu 11
1.4 Tipologia de llars amb infants i nombre d'infants i adolescents a les llars 13
1.5 Tendències de futur 15
1.6 Apunts 2023: les múltiples dimensions del benestar infantil 17

2. EDUCACIÓ: PETITA INFÀNCIA, PAS PER L'ESCOLA I TRANSICIONS A LA POSTOBLIGATÒRIA **18**

2.1 L'educació de la petita infància 19
2.2 L'escolarització universal i obligatòria: de I3 a l'ESO. Escolarització, titularitat i mobilitat per raó d'estudis 21
2.3 Trajectòria educativa, satisfacció amb el pas per l'escola, competències bàsiques i graduació al final de l'ESO 23
2.4 Després de l'ESO: continuar estudiant o abandonar prematurament els estudis 25
2.5 Apunts 2023: educació equitativa i ús social de les escoles 27

3. TEMPS DELS INFANTS, ACTIVITATS FORA DE L'ESCOLA, ESPAI PÚBLIC I CIUTADANIA **28**

3.1 Els temps de la infància: disponibilitat, usos i satisfacció 29
3.2 Activitats extraescolars i de lleure educatiu 31
3.3 Temps d'estiu i activitats durant les vacances 33
3.4 L'espai públic: espai estratègic per al joc, la trobada amb altres infants i adolescents, i la vida comunitària 35
3.5 El rol igualador de l'espai públic en les oportunitats de salut, habitatge i joc a l'aire lliure 37
3.6 Escolta adulta, coneixement dels drets i exercici de ciutadania 39
3.7 Apunts 2023: Ciutat Jugable i participació extraescolar 41

4. SALUT FÍSICA, MENTAL I EMOCIONAL DELS INFANTS I ADOLESCENTS **42**

4.1 Satisfacció dels infants i adolescents amb la pròpia salut 43
4.2 Hàbits saludables de descans, alimentació i exercici físic 45
4.3 Sobrepès, obesitat i satisfacció amb el cos 47
4.4 Contaminació de l'aire i asma infantil 49
4.5 Satisfacció amb la vida, malestar emocional i salut mental 51
4.6 Addiccions i usos problemàtics de les pantalles i internet 53
4.7 Salut sexual i reproductiva 55
4.8 Apunts 2023: entorns alimentaris saludables i abordatge dels suïcidis 57

5. POBRESA, EXCLUSIÓ I DESIGUALTATS EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA **58**

5.1 Contextos territorials desiguals on viure la infància i l'adolescència 59
5.2 Pobresa en el treball, sobrecàrrega de despeses de l'habitatge i pobresa infantil 61
5.3 Inseguretat residencial i mobilitat forçada 63

5.4 Risc dels infants de patir situacions de pobresa o exclusió social ... 65
5.5 Carències materials en les vides dels infants i adolescents ... 67
5.6 Baixa capacitat de les polítiques d'infància per reduir la pobresa infantil ... 69
5.7 Apunts 2023: el cost de la pobresa infantil i la transferència de recursos entre generacions ... 71
6. RELACIONS INTERPERSONALS, SEGURETAT, VIOLÈNCIES I PROTECCIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA ... 72
6.1 Relacions dels infants i adolescents amb el seu entorn familiar, d'amistat i d'afectivitat ... 73
6.2 Seguretat i percepció de suport en cas de tenir un problema (a casa, l'escola i el barri) ... 75
6.3 Violències familiars i sexuals contra els infants i adolescents ... 77
6.4 Discriminació i violències en l'entorn escolar ... 79
6.5 L'atenció als infants i adolescents en situació de risc social ... 81
6.6 Situacions de risc social greu que requereixen una mesura de desemparament ... 83
6.7 El cas dels infants i adolescents migrats sols que arriben a la ciutat sense referents familiars ... 85
6.8 Apunts 2023: violències sexuals i la Llei LOPIVI ... 87
ÍNDEX DE GRÀFICS, TAULES I MAPES ... 88
BIBLIOGRAFIA DELS "APUNTS" ... 92
ANNEX: UN SISTEMA INTEGRAL D'INDICADORS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A LA CIUTAT ... 93

Presentació

El present informe **Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2023** presenta i analitza amb caràcter anual les dades d'infància i adolescència a la ciutat de Barcelona, a partir del Sistema Integral d'Indicadors d'Infància i Adolescència de Barcelona (SIIIAB en endavant) del programa municipal Observatori 0-17 BCN.

El SIIIAB, que va ser ideat el 2017, actualment conté més de 200 indicadors organitzats en 6 dimensions clau de les vides dels infants. Té el valor d'haver sistematitzat dades durant els darrers 7 anys i, per tant, permet conèixer com està la ciutat de Barcelona amb perspectiva d'infància, a més de saber el punt de partida d'alguns dels problemes i reptes actuals, com són la pobresa infantil, les tendències educatives o el benestar digital.

Cal recordar que el SIIIAB recull dades de registre a any tancat i dades d'enquesta amb la periodicitat que es produeixin, per tant, l'informe Dades clau 2023 mostra les **darreres dades disponibles d'acord amb les fonts i la seva periodicitat**. La majoria són dades del 2021 o 2022, però les dades de població són del 2023 i les d'educació corresponen al curs 2022-2023. Pel que fa a les dades d'enquesta, per exemple, es mantenen les dades de les enquestes EBSIB 2021 (Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància de Barcelona) i FRESC 2021 (Enquesta de Factors de Risc en Estudiants de Secundària), així com s'incorporen les dades de la nova ESDB 2022 (Enquesta Sociodemogràfica de Barcelona).

També cal tenir en compte que quan no es disposa de la dada a nivell de districte, es presenta la dada a nivell de ciutat.

L'informe també inclou els "apunts 2023" al final de cada apartat destacant recerques i informes elaborats per l'Institut Infància i Adolescència o per altres institucions, que mostren tendències o problemàtiques clau d'aquella dimensió en l'àmbit de la infància i l'adolescència.

Per últim, és destacable que l'any 2021 l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el Pla d'infància 2021-2030. Reptes i actuacions per millorar la vida i els drets de la infància i l'adolescència a Barcelona, que és el marc de planificació i transversalització de les principals polítiques d'infància i l'adolescència a la ciutat a 10 anys vista. El govern municipal va demanar a l'Institut Infància i Adolescència acompanyament en l'elaboració i dinamització del pla, de manera que l'informe Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona ha esdevingut la base diagnòstica del nou pla i el seu instrument de seguiment i actualització. En aquest sentit, més enllà de la monitorització anual d'indicadors d'infància en el marc de l'Observatori 0-17 BCN, l'informe Dades Clau 2023 forma part de la base diagnòstica i d'avaluació del Pla per al seguiment i actualització del Pla que s'està fent l'any 2024.

1. Context sociodemogràfic de la infància i l'adolescència

1.1 Població infantil i adolescent: nombre, distribució i evolució

El 14,3% del total de la població de Barcelona són infants i adolescents de 0 a 17 anys, amb una distribució desigual entre districtes: més infants i adolescents a Sant Martí i l'Eixample i menys a Les Corts i Ciutat Vella.

Tot i que durant 20 anys (2000-2020) hi ha hagut un creixement de la població infantil i adolescent a la ciutat (+15%), arran de la pandèmia de la covid-19 (2020-2022) es va iniciar una tendència de decreixement (-4%) que afecta tots els districtes de la ciutat.

Tot i no augmentar l'any 2023, s'igualen les xifres de població 0-17 del 2022 sense suposar més decreixement, pel que caldrà observar atentament l'evolució dels propers anys.

El 14,3% (237.172) del total de la població de Barcelona són infants i adolescents de 0 a 17 anys (OMD, 2023). Del total d'infants i adolescents de la ciutat, els districtes que en tenen més són Sant Martí (15,5%) i l'Eixample (13,5%), i els que en tenen menys són Les Corts (5,1%) i Ciutat Vella (5,3%) (OMD, 2023).

Gràfic 1. Infants i adolescents (0-17 anys) (N i %). Barcelona i districtes, 2023

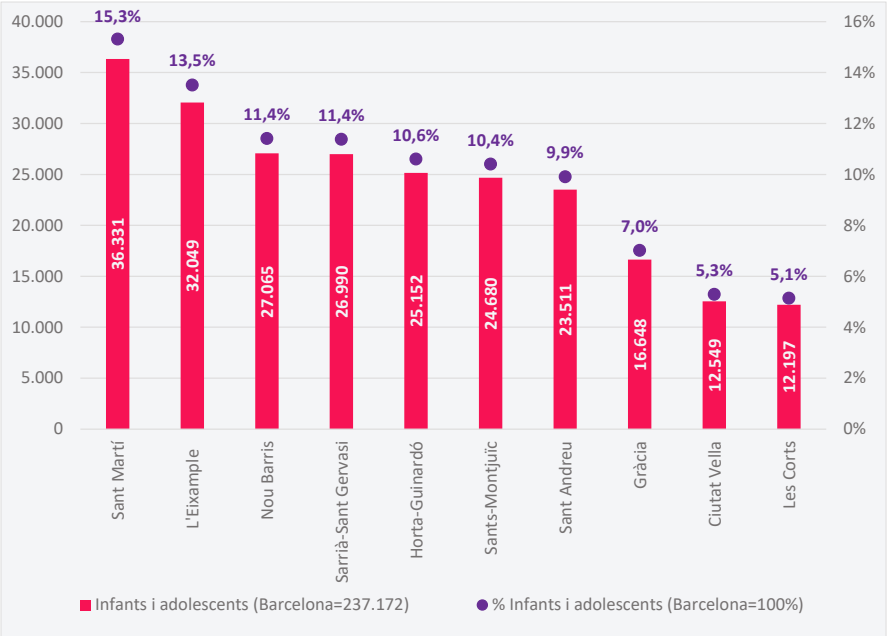

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Dels 73 barris, els que tenen més infants i adolescents són Sant Andreu (9.041) a Sant Andreu, Sant Gervasi-Galvany (8.036) a Sarrià-Sant Gervasi i el Raval (7.003) a Ciutat Vella. Els que menys, la Clota (137) a Horta-Guinardó,

Vallbona (279) a Nou Barris i la Marina del Prat Vermell - AEI Zona Franca (287) a Sants-Montjuïc (OMD, 2023).

Entre el 2000 i el 2020, la població d'infants i adolescents de Barcelona ha augmentat un 15,0%, tot i que a partir de l'any 2021, arran de la pandèmia de la covid-19, es va iniciar una tendència de decreixement. Entre el 2020 i el 2023, la població d'infants i adolescents ha disminuït un 3,8% i les projeccions apunten que la població podria seguir baixant en els propers anys. Tanmateix, tot i no augmentar l'any 2023, s'igualen les xifres del 2022 sense suposar més decreixement, pel que caldrà observar atentament l'evolució dels propers anys (OMD, 2000-2023).

Taula 1. Infants i adolescents (0-17 anys), creixement i decreixement. Barcelona i districtes, 2000, 2020 i 2023

Districtes	2000	2020	2023	Creixement 2000-2020	Decreixement 2020-2023
BARCELONA	**214.259**	**246.453**	**237.172**	**15,0%**	**-3,8%**
Eixample	33.204	34.048	32.049	2,5%	-5,9%
Sarrià-Sant Gerva	21.773	28.576	26.990	31,2%	-5,6%
Gràcia	15.098	17.434	16.648	15,5%	-4,5%
Sant Martí	31.056	37.941	36.331	22,2%	-4,2%
Sants-Montjuïc	24.590	25.685	24.680	4,5%	-3,9%
Ciutat Vella	10.155	13.043	12.549	28,4%	-3,8%
Sant Andreu	19.922	24.044	23.511	20,7%	-2,2%
Horta-Guinardó	23.065	25.688	25.152	11,4%	-2,1%
Les Corts	12.795	12.444	12.197	-2,7%	-2,0%
Nou Barris	22.601	27.550	27.065	21,9%	-1,8%

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener 2000, 2020 i 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Entre el 2020 i el 2023, hi ha 13 barris de Barcelona amb unes xifres de decreixement acumulat destacadament més altes, entre d'altres: el Besòs i el Maresme, el Barri Gòtic, Porta i la Marina del Prat Vermell - AEI Zona Franca (OMD, 2020-2023).

Mapa 1. Infants i adolescents (0-17 anys). Barcelona i barris, 2023

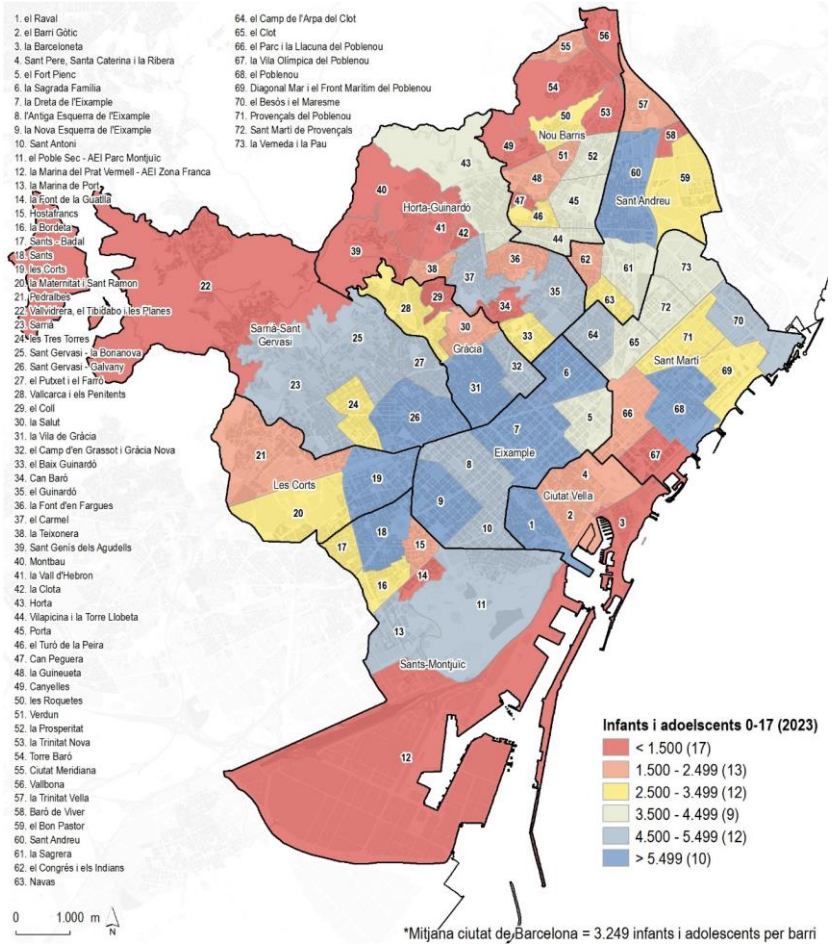

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener de 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

1.2 Característiques: sexe, grups d'edat, origen i discapacitat

La meitat d'infants i adolescents són nenes-noies i l'altra meitat són nens-nois, distribuïts de forma proporcional entre tres grups d'edat: un terç correspon a la franja d'edat de la primera infància (0-5 anys), un terç a la infància (6-11 anys) i un terç a l'adolescència (12-17 anys).

El 2,3% dels infants i adolescents entre 0-17 anys tenen una discapacitat legalment reconeguda: 2 de cada 3 són nens-nois i 1 de cada 3 són nenes-noies; 7 de cada 10 tenen una discapacitat intel·lectual, 2 de cada 10 una discapacitat física i la resta tenen una discapacitat mental, auditiva, visual o física-intel·lectual.

8 de cada 10 infants i adolescents tenen nacionalitat espanyola i 2 de cada 10 nacionalitat estrangera. La proporció d'infants de nacionalitat estrangera és major al districte de Ciutat Vella (4 de cada 10) i en alguns barris: el Barri Gòtic (5 de cada 10), el Raval, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, el Besòs i el Maresme (4 de cada 10).

El 48,6% dels infants i adolescents de Barcelona són nenes-noies (115.157) i el 51,4% són nens-nois (122.015) (OMD, 2023).

El 29,7% (70.422) dels infants i adolescents de Barcelona té de 0 a 5 anys (primera infància), el 34,2% (81.104) de 6 a 11 anys (infància) i el 36,1% (85.646) de 12 a 17 anys (adolescència). Desglossant l'edat més primerenca, el 14,4% (34.110) del total té de 0 a 2 anys (petita infància) i el 15,3% (36.312) de 3 a 5 anys (OMD, 2023).

Gràfic 2. Petits infants (0-5), infants (6-11) i adolescents (12-17), per sexe (N i %). Barcelona, 2023

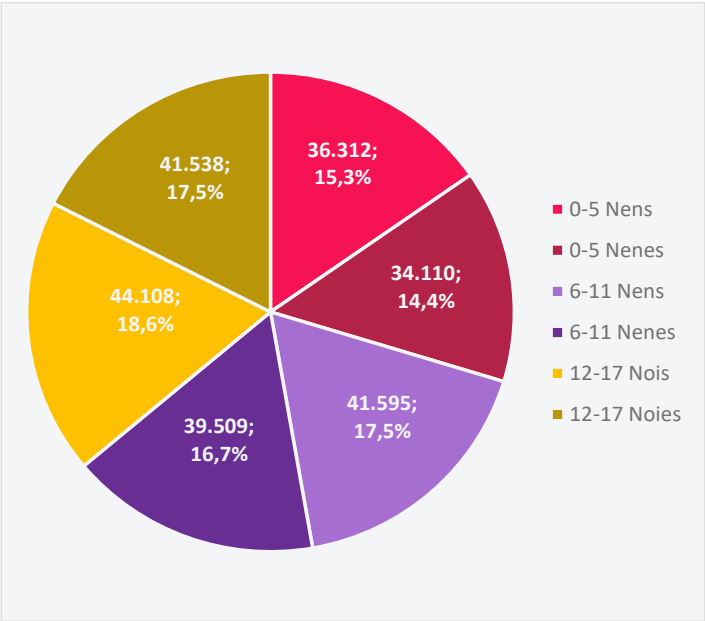

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener de 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

El 2,3% (5.347) dels infants i adolescents entre 0-17 anys de Barcelona tenen una discapacitat legalment reconeguda (67,9% nens-nois i 32,1% nenes-noies). Entre aquests, el 67,7% (3.619) té una discapacitat intel·lectual, el 19,4% (1.035) una discapacitat física, el 5,9% (316) un trastorn mental, el 3,8% (202) discapacitat auditiva, el 2,3% (123) visual i el 0,9% (50) física-intel·lectual (IMPD, 2022).

El 79,7% dels infants i adolescents de Barcelona tenen nacionalitat espanyola (188.962) mentre que el 20,3% estrangera (48.210), sent Ciutat Vella el districte amb més infants i adolescents de nacionalitat estrangera (40,5%) i Sarrià-Sant Gervasi amb menys (14,9%) (OMD, 2023).

Els barris amb més infants i adolescents amb nacionalitat estrangera sobre el total d'infants i adolescents del barri són: el Barri Gòtic (49,8%), el Raval (41,0%) i Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera (35,8%) a Ciutat Vella; el Besòs i el Maresme (35,6%) a Sant Martí; la Barceloneta (30,8%) a Ciutat Vella; i Ciutat Meridiana (30,7%) a Nou Barris (OMD, 2023).

Gràfic 3. Infants i adolescents (0-17) amb nacionalitat estrangera (%). Barcelona i districtes, 2023

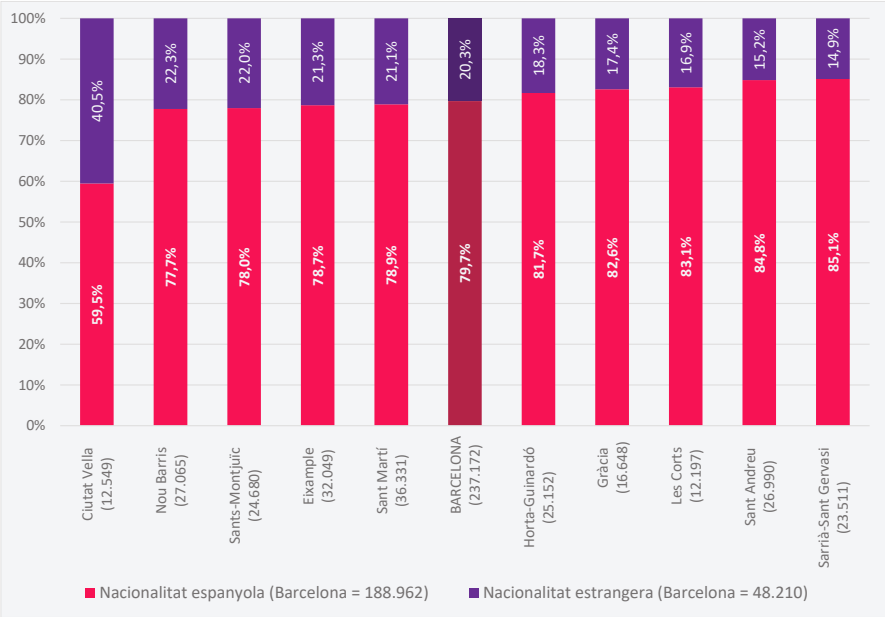

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

1.3 Pes relatiu de la població infantil i adolescent i població adulta que hi conviu

4 de cada 10 persones de Barcelona viuen la realitat de la infància i l'adolescència en la seva quotidianitat, tenint en compte que el 14,3% de la població de la ciutat són infants i adolescents i el 23,6% població adulta (18+ anys) que hi conviu.

Del total de la població adulta (18+ anys) de la ciutat de Barcelona, 3 de cada 10 conviu amb infants i adolescents i 7 de cada 10 no hi conviu.

De cada 10 persones de Barcelona: entre 1 i 2 són infants i adolescents (0-17 anys), 2 són joves (18-34 anys), 4 són persones adultes entre 35-64 anys i 2 són gent gran (65+ anys).

El grau de rejoveniment i envelliment varia a la ciutat, sent Sarrià-Sant Gervasi, Nou Barris i Sant Andreu els districtes més rejovenits mentre que Ciutat Vella i l'Eixample són els districtes més envellits.

A la ciutat de Barcelona, 392.567 persones adultes conviuen amb els 237.172 infants i adolescents que hi resideixen. Per això es pot dir que el 37,9% (629.739) de la població de Barcelona viu la realitat de la infància i l'adolescència en la seva quotidianitat. Pel que fa al total de la població adulta (+18 anys), el 27,6% conviu amb infants i adolescents i el 72,4% no hi conviu (OMD, 2023).

Gràfic 4. Infants i adolescents (0-17), població adulta que conviu amb els infants i adolescents, i població adulta que no hi conviu (N i %). Barcelona, 2023

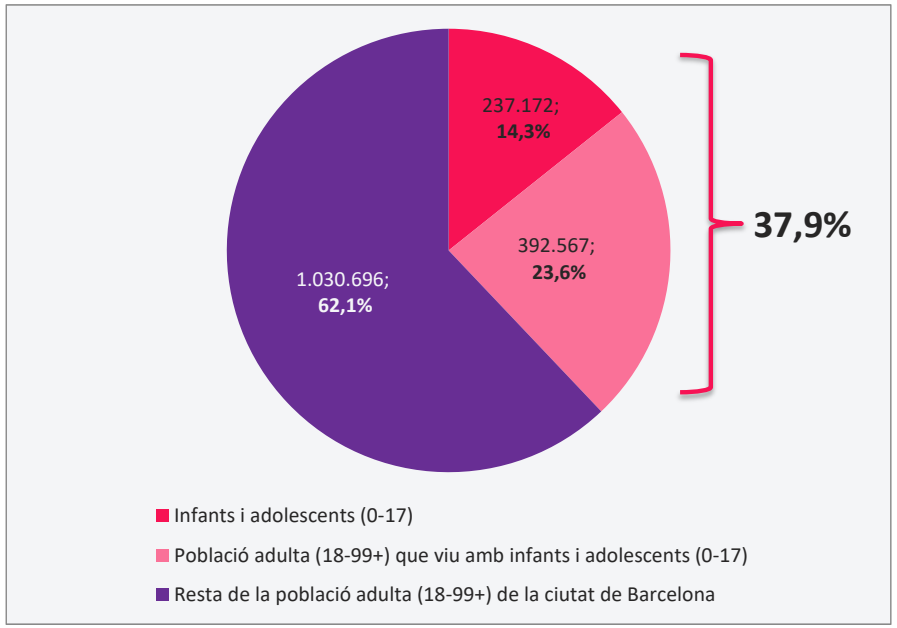

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura l'1 de gener de 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

El 14,3% (237.172) de la població de Barcelona són infants i adolescents entre 0 i 17 anys, mentre que el 22,5% (374.236) són joves (entre 18 i 34 anys), el 42,0% (697.956) són persones adultes entre 35 i 64 anys i, per últim, el 21,1% (351.071) són gent gran de 65 i més anys (OMD, 2023).

Tenint en compte la proporció de la població infantil i adolescent sobre el total de població de cada districte, els districtes més rejovenits són Sarrià-Sant Gervasi (18,0%), Nou Barris (15,5%) i Sant Andreu (15,5%) i els més envellits són Ciutat Vella (11,8%) i l'Eixample (11,9%) (OMD, 2023).

Mapa 2. Pes relatiu de la població infantil i adolescent sobre el total de població de cada barri. Barcelona i barris, 2023

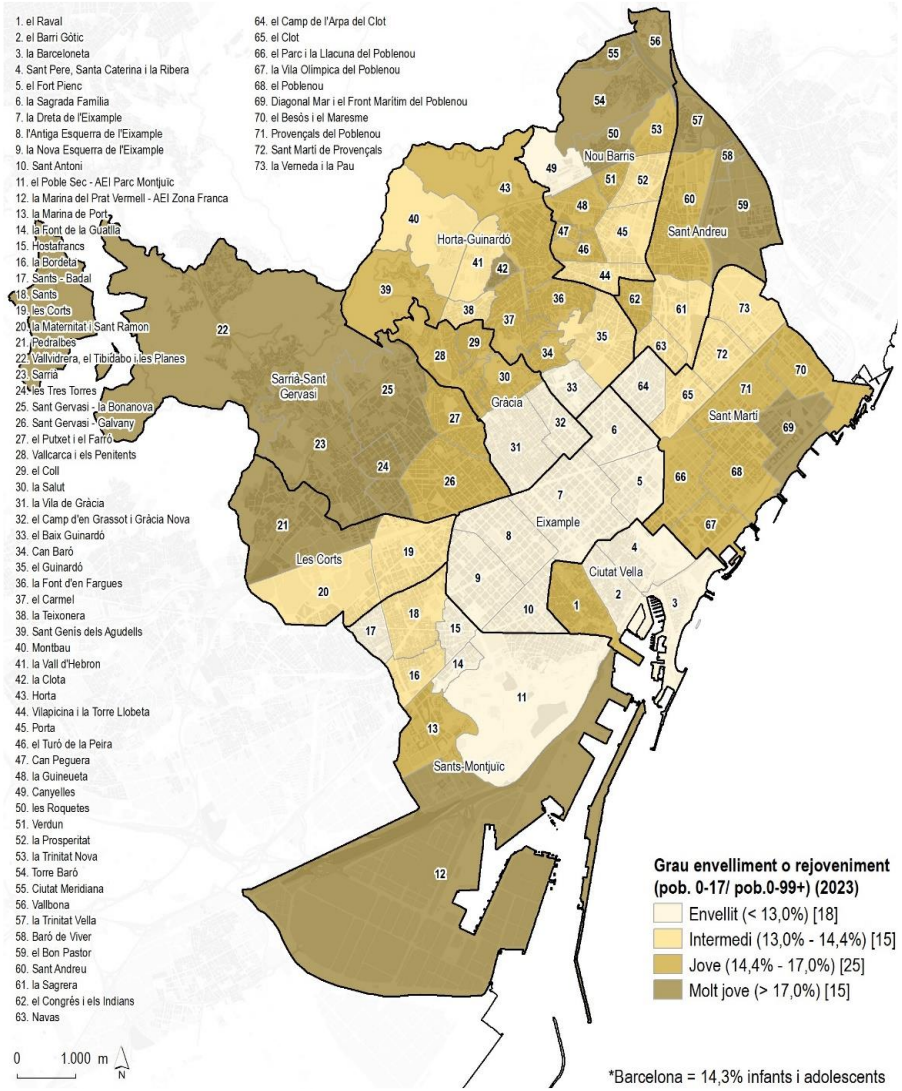

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura a 1 de gener 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

1.4 Tipologia de llars amb infants i nombre d'infants i adolescents a les llars

En 2 de cada 10 llars de Barcelona viuen infants i adolescents. D'aquestes, entre 5 i 6 llars de cada 10 són llars biparentals, 1 és monoparental i 3 corresponen a altres tipus de llars. La tendència mostra un lleuger creixement de les llars monoparentals.

De cada 10 llars amb infants i adolescents de Barcelona: 5 tenen un sol infant/adolescent, 4 en tenen dos i 1 en té tres o més, amb diferències entre districtes. Sarrià-Sant Gervasi i Ciutat Vella destaquen com els districtes amb més llars amb tres o més infants/adolescents.

En el 22,5% (148.604) de llars de Barcelona viuen infants i adolescents. En el 13,4% (19.925) de les llars amb infants i adolescents de Barcelona hi viu una persona adulta (possiblement* famílies monoparentals: 82,5% amb una dona i 17,5% amb un home); en el 55,3% (82.151) dues persones adultes (possiblement famílies biparentals); i el 31,3% (46.528) restant correspon a altres tipus de llars amb infants i adolescents. La tendència dels darrers anys mostra un lleuger creixement de les llars monoparentals i un decreixement de les llars biparentals (OMD, 2023).

Gràfic 5. Evolució dels domicilis amb infants i adolescents (0-17) segons tipologia dels domicilis (%). Barcelona, 2016-2023

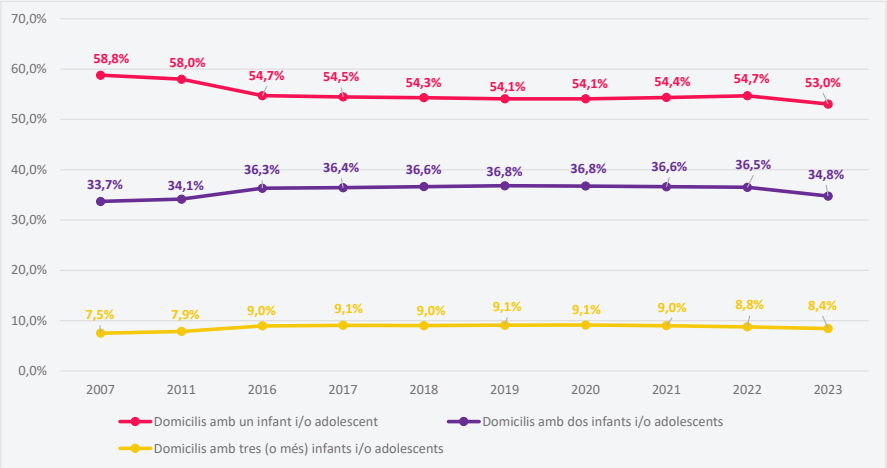

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants 2016-2023. Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

*Les dades del Padró permeten descriure els nuclis de convivència en un mateix habitatge, però no es poden establir vincles de parentiu.

El 55,1% (81.902) de les llars amb infants i adolescents de Barcelona tenen un sol infant/adolescent (possiblement famílies amb un fill/a únic/a), el 36,1% (53.675) en tenen dos, i el 8,8% (13.027) en tenen tres o més (possiblement famílies nombroses) (OMD, 2023).

Sants-Montjuïc (58,6%) i Horta-Guinardó (58,1%) destaquen com els districtes amb més llars amb un sol infant/adolescent. Les Corts (40,3%) i Sarrià-Sant Gervasi (41,4%) destaquen com els districtes amb més llars amb dos infants/adolescents. Sarrià-Sant Gervasi (14,2%) i Ciutat Vella (13,9%) destaquen com els districtes amb més llars amb tres o més infants/adolescents (OMD, 2023).

Pel que fa a les llars amb un sol infant/adolescent: un 8,0% són monoparentals, un 52,6% biparentals i un 39,3% són altres tipus de llars. Les llars que en tenen dos: un 7,4% són monoparentals, un 78,3% biparentals i un 14,3% altres tipus de llars. I les llars amb tres o més: un 6,9% són monoparentals, un 69,1% biparentals i un 24,0% altres tipus de llars (ESDB, 2022).

Gràfic 6. Llars amb infants i adolescents (0-17) segons nombre (1, 2, 3 o més) (%). Barcelona i districtes, 2023

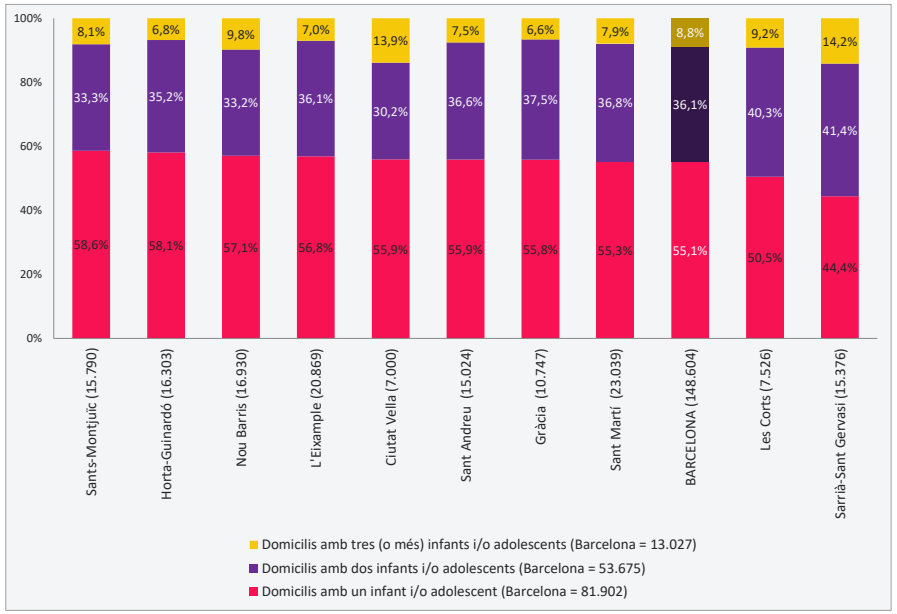

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Padró Municipal d'Habitants (lectura l'1 de gener de 2023). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

1.5 Tendències de futur

Haver deixat enrere la pandèmia per la covid-19 no ha comportat una recuperació dels naixements: el total de naixements a Barcelona (11.295 nadons) és el més baix registrat a la ciutat des de 1939, en plena Guerra Civil espanyola.

Les projeccions de població, segons l'escenari de creixement intermedi, indiquen una disminució de la proporció d'infants i adolescents en la propera dècada (14,1%) per tornar a augmentar en proporcions lleugerament superiors a les actuals (14,4%) d'aquí dues dècades (14,6%).

La taxa de natalitat a Barcelona és de 6,9‰ al 2022: van néixer 11.295 nadons, un 22,8% de nadons menys que al 2008, l'any on es van registrar més naixements dels darrers 21 anys, amb una taxa de natalitat de 9,1‰. El 2022 ha estat l'any amb menys naixements a la ciutat de les darreres dues dècades, accentuant l'envelliment de la població i seguint la mateixa tendència que a Catalunya (7,2‰) i Espanya (7,2‰) (OMD, 2022).

Gràfic 7. Evolució de la taxa de natalitat i del nombre de naixements. Barcelona, tendència 2000-2022

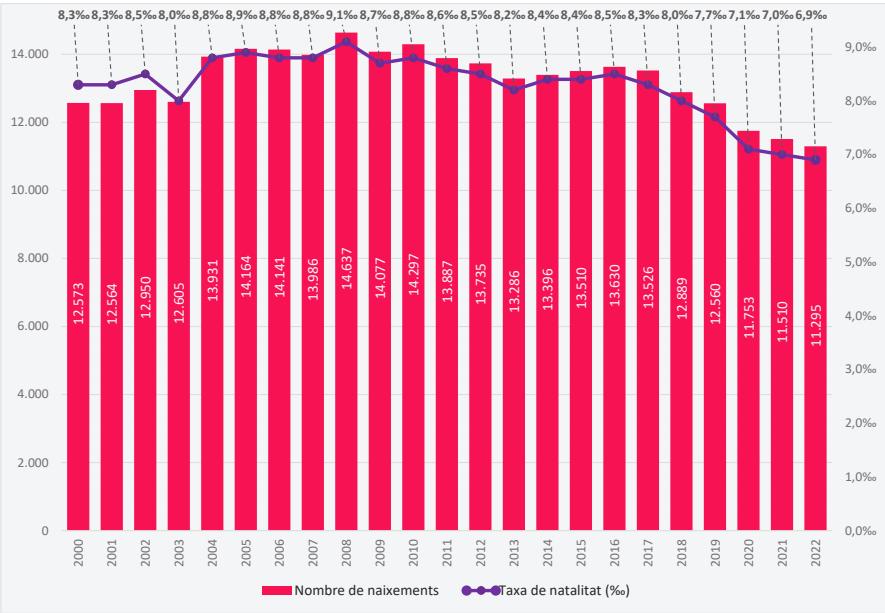

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels moviments d'alta i baixa al padró municipal d'habitants. Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

La pandèmia ha comportat un sotrac addicional en l'evolució a la baixa dels naixements de la ciutat situant la xifra de 2021 en la mínima registrada des de l'any 1939. Les taxes de natalitat més elevades se situen en algunes zones d'Horta-Guinardó, Sant Andreu, Nou Barris, Ciutat Vella, Sarrià-Sant Gervasi i especialment als barris de la Clota, Torre Baró, el Raval i Sant Gervasi - Galvany (OMD, 2022).

Les projeccions 2021-2046 (en l'escenari intermedi) preveien un creixement de la població infantil i adolescent a Barcelona arribant al 14,6% (241.399) l'any 2022 i al 14,6% (250.572) l'any 2046. La realitat és que l'any 2022 es troba al 14,4% (236.675) (OMD, 2022). Tenint en compte la tendència a la baixa de la natalitat i la dinàmica migratòria actual (amb un saldo migratori lleugerament positiu de 3.578 infants i adolescents de 0 a 19 anys al 2021), caldrà veure si les projeccions s'hauran de revisar.

Gràfic 8. Infants i adolescents projectats segons tipus d'escenaris de creixement demogràfic. Barcelona (base 2011 població oficial), 2021-2046

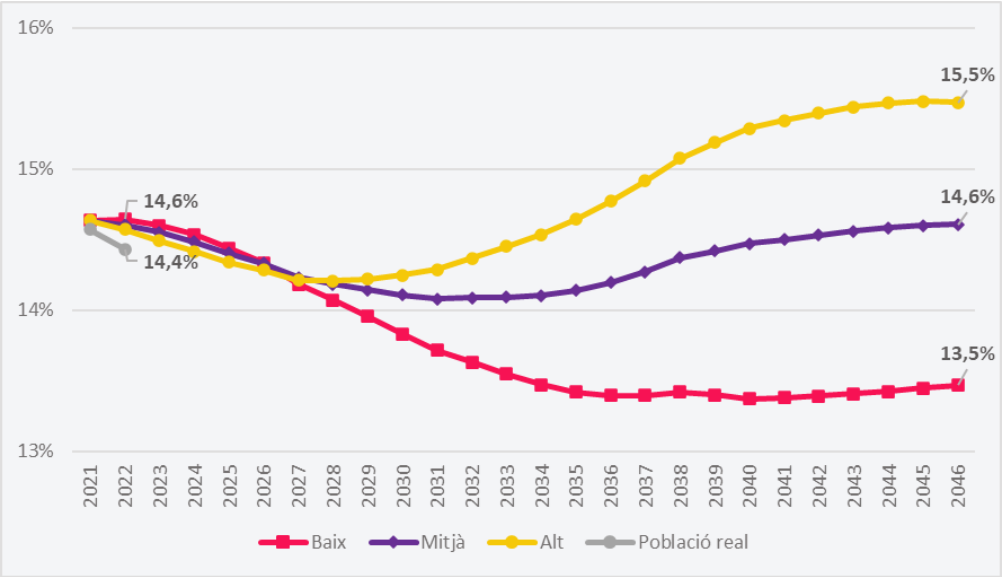

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de dades del Departament d'Estadística (Ajuntament de Barcelona) i d'Idescat.

1.6 Apunts 2023: les múltiples dimensions del benestar infantil

→ L'Agenda dels infants (2a. edició) (Ajuntament de Barcelona i Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2023a) és el recull de demandes, propostes i idees dels nens i nenes de Barcelona per millorar el seu benestar.

El document sintetitza les més de 1.700 idees originals recollides de 2.000 infants de la ciutat en 11 demandes, 30 propostes i més de 100 idees adreçades a l'Ajuntament de Barcelona, les escoles, les famílies i els mateixos nens i nenes, així com els mitjans de comunicació i la societat en general.

Les 11 demandes consisteixen en: (1) Cuidar la vida amb la família; (2) Fer equip per acabar amb el bullying; (3) Tenir cura de la seguretat i no permetre cap violència contra els infants; (4) Més ajuda emocional i menys pressió sobre com han de ser; (5) Ajuda per utilitzar les pantalles amb seguretat; (6) Més temps lliure per jugar i fer les coses que els agraden; (7) Una ciutat amable amb la infància on poder jugar i fer vida a l'aire lliure; (8) Escoltar les seves opinions i poder participar en les decisions que els afecten; (9) Que tothom tingui el que necessita, comprar menys coses innecessàries i compartir més; (10) Cuidar la vida a l'escola més enllà de l'aprenentatge; i (11) Cuidar el planeta i que hi hagi igualtat entre totes les persones.

→ L'informe "Mundos de influencia – Report Card 2020" d'Innocenti (UNICEF, 2020) exposa els determinants del benestar infantil en els països rics, entre els quals adverteix que la felicitat, l'estat de salut i l'educació dels infants encara no estan garantides.

A països d'ingressos alts com Espanya, el suïcidi, la infelicitat, l'obesitat i la manca de destreses socials o acadèmiques han esdevingut freqüents a la infància.

A partir d'una anàlisi multinivell, es demostra com en el benestar infantil incideixen les activitats i relacions dels mateixos infants, les xarxes de contacte i els recursos de les seves famílies i cuidadors, així com les polítiques públiques i el context nacional. Aquest plantejament serveix per alinear els esforços cap al benestar infantil amb la Convenció de les NN.UU. dels Drets de l'Infant (1989) on es reconeix la responsabilitat conjunta de governs, famílies i comunitats.

Elaborat durant la crisi pel covid-19, l'informe conclou que fins i tot aquells països que gaudeixen d'una bona situació social, econòmica i ambiental estan lluny de complir els ODS de l'Agenda 2030. Per això, s'insta els països rics a actuar en tres fronts: consultant els infants; connectant les polítiques públiques de forma integrada; i creant bases sòlides, per exemple, millorant l'accés assequible i de qualitat als serveis de cures infantils, enfortint els serveis de salut mental per a infants i adolescents, i adaptant les condicions laborals de les famílies a la corresponsabilitat.

2. Educació: petita infància, pas per l'escola i transicions a la postobligatòria

2.1 L'educació de la petita infància

Barcelona ha superat els efectes de la menor escolarització de la petita infància causats per la pandèmia de la covid-19, tot i que l'escolarització continua sent menor en els districtes amb menor renda.

Es consolida el canvi de tendència en el qual el pes de les escoles bressol públiques està per sobre de les llars d'infants privades. En els districtes amb menor renda el pes de la pública és major.

9 de cada 10 infants escolaritzats amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) estan a la bressol pública i 1 de cada 10 a les llars privades.

4 de cada 10 famílies amb petits infants que demanen plaça a la bressol es queden sense, amb diferències importants entre districtes.

La introducció de la tarifació social a les escoles bressol municipals ha suposat una disminució del cost d'escolarització per 7 de cada 10 famílies.

L'ampliació de la xarxa d'espais familiars de criança municipals diversifica els serveis dirigits a la petita infància i es dupliquen les famílies usuàries.

Gairebé la meitat (48,1%) dels infants de 0 a 2 anys de Barcelona estan escolaritzats (44,0% a Catalunya), xifra superior a fa 12 anys (35,8%), superior al curs 2019-2021 (45,1%) així com superior al curs 2021-2022 (44,3%). És a dir, se superen els efectes de la menor escolarització causats per la pandèmia de la covid-19. Ciutat Vella és el districte amb la taxa més baixa (25,9%) i Sarrià-Sant Gervasi amb la més alta (64,5%) (Estadística de l'ensenyament, 2022-2023; OMD, 2023).

Gràfic 9. Taxa d'escolarització 0-2 (%). Catalunya i Barcelona, cursos 2010-2011 al 2022-2023

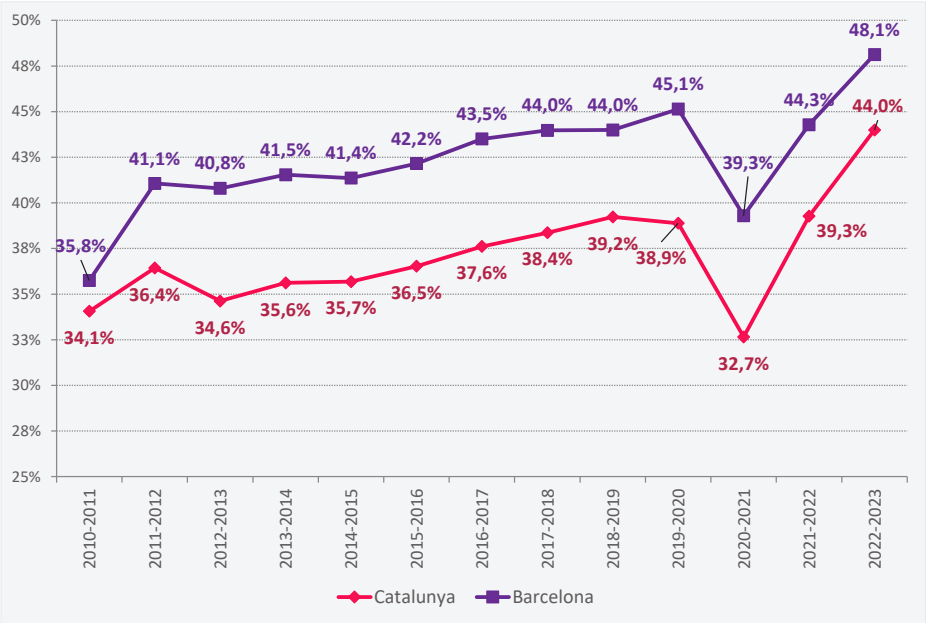

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de registres del Departament d'Educació, del padró municipal d'habitants del 2022 de l'Ajuntament de Barcelona i d'Idescat (2022-2023).

La meitat (53,2%) dels “petits infants” escolaritzats a Barcelona ho fa en centres de titularitat pública (escoles bressol) i l’altra meitat (46,8%) en centres de titularitat privada (llars d’infants). El pes de la pública està per sobre de la privada consolidant el canvi de tendència iniciat al curs 2020-2021. Ciutat Vella és el districte amb la taxa pública més alta (96,4%) i Sarrià Sant-Gervasi amb la més baixa (21,5%) (Estadística de l’ensenyament, 2022-2023).

Dels petits infants escolaritzats, el 2,3% són infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). El 64,4% tenen NESE A (discapacitats i trastorns) i el 35,6% NESE B (necessitats de tipus social), així com el 88,7% estan a les escoles bressol públiques i el 11,3% a les llars d’infants privades (Estadística de l’ensenyament, 2022-2023).

La taxa de demanda atesa de les escoles bressol municipals és del 58% a Barcelona, essent Sant Martí el districte amb una taxa més alta (70,4%) i l’Eixample més baixa (40,7%) (IMEB, 2022-2023).

Amb la tarifació social, el 66,4% dels infants a les bressol de Barcelona tenen la matrícula bonificada (trams 1-6 amb preu inferior a la quota pública) mentre que el 2015-2016 representaven el 33,9%. Nou Barris és el districte amb més bonificació (88,3%) i l’Eixample el que en té menys (47,6%) (IMEB, 2022-2023).

Barcelona disposa de 25 Espais Familiars de Criança Municipals que atenen 1.319 petits infants (16 al 2020-2021 amb 518 infants) (IMEB, 2022-2023).

Gràfic 10. Infants 0-2 anys escolaritzats segons titularitat del centre educatiu (N i %). Barcelona i districtes, curs 2022-2023

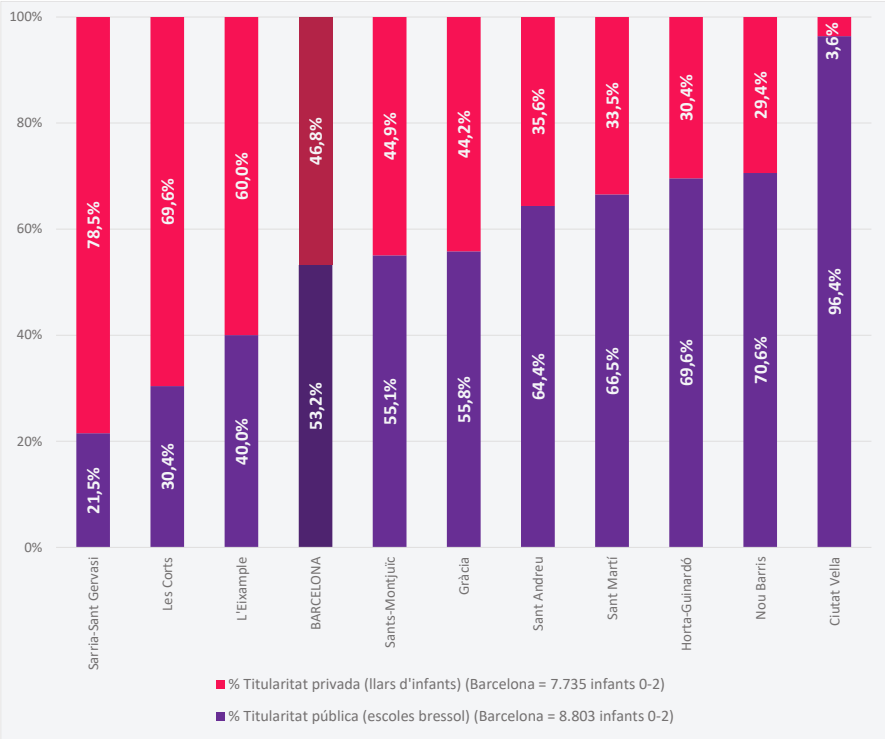

Font: elaboració pròpia de l’IIAB a partir dels registres de l’Estadística de l’Ensenyament (Departament d’Educació).

2.2 L'escolarització universal i obligatòria: d'I3 a l'ESO. Escolarització, titularitat i mobilitat per raó d'estudis

L'escolarització dels 3 als 5 anys comença a augmentar després de la lleugera disminució arran de la pandèmia de la covid-19.

Als 3 anys, es consolida el canvi de tendència iniciat en el qual el pes de l'escola pública està per sobre de l'escola privada concertada tot i que en el darrer curs escolar s'observa un lleuger canvi en la tendència.

Els centres privats concertats guanyen pes a mesura que l'escolarització avança, tot i que en els districtes amb menor renda el pes de la pública és major.

2 de cada 10 infants i adolescents escolaritzats tenen necessitats específiques de suport educatiu, majoritàriament de tipus social (NESE-B).

1 de cada 4 infants i adolescents de 3 a 16 anys no s'escolaritzen al mateix districte on resideixen, amb diferències importants entre districtes.

L'escolarització d'infants no residents a la ciutat no és destacable, excepte als dos dels districtes de major renda (Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi).

Abans de l'escolarització obligatòria, el 93,8% d'infants de 2n cicle d'educació infantil (3 a 5 anys) de Barcelona estan escolaritzats, un percentatge inferior al curs 2019-2020 abans de la pandèmia de la covid-19 (96,8%), tot i que ja lleugerament més alt que curs 2021-2022 (91,1%) (Estadística de l'ensenyament, 2022-2023; OMD, 2022).

El 51,3% de la matriculació a I3 es fa a l'escola pública mentre que el 48,7% es fa a la privada concertada mantenint el canvi de tendència a favor de l'escola pública, tot i que en el darrer curs s'observa un lleuger canvi de tendència que caldrà seguir observant (Estadística de l'ensenyament, 2022-2023).

Gràfic 11. Evolució de la matriculació de places a I3 segons titularitat dels centres (%). Barcelona, 2014-2015 al 2022-2023

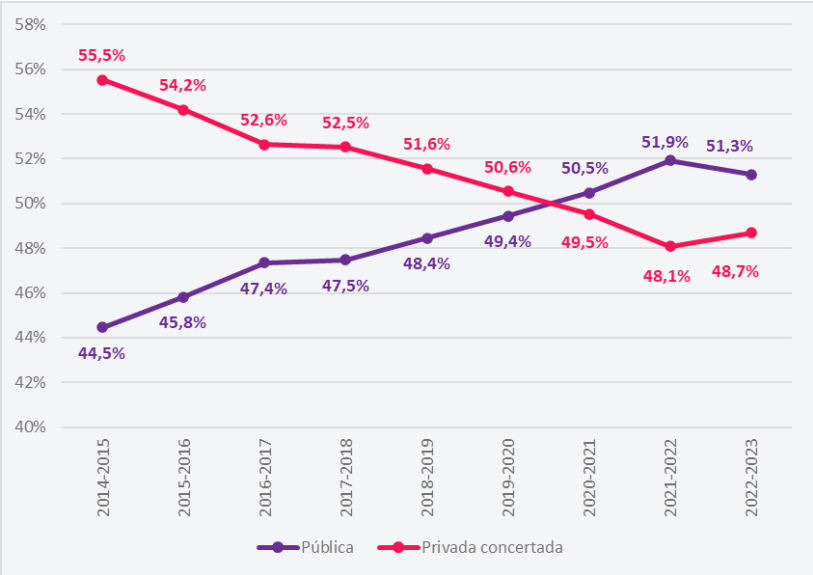

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de l'Estadística de l'Ensenyament (Departament d'Educació).

A Barcelona, el 51,1% (68,8% a Catalunya) d'infants de 2n cicle d'educació infantil estan escolaritzats en centres públics mentre que el 48,9% (31,2% a Catalunya) ho fa en centres privats concertats (46,7% vs. 53,3% el curs 2017-2018). Ciutat Vella (69,1%) és el districte on el pes de l'escola pública és més alt i Sarrià-Sant Gervasi (14,5%) més baix. Els centres privats concertats guanyen pes a mesura que l'escolarització avança (47,9% vs. 52,1% a primària i 38,9% versus 61,1% a l'ESO) (Estadística de l'ensenyament, 2022-2023).

Dels 172.679 infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, primària i ESO, n'hi ha 33.229 (19,2%) que tenen necessitats educatives específiques per la seva situació de vulnerabilitat socioeconòmica i cultural (NESE-B) i 5.122 (3,0%) amb necessitats educatives especials (NESE-A). En conjunt, el 22,2% de l'alumnat de l'etapa obligatòria té necessitats específiques de suport educatiu (Consorci d'Educació de Barcelona, 2022-23).

El 28,1% dels infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, primària i ESO (3 a 16 anys) de Barcelona no s'escolaritza al mateix districte que resideix (la major part d'aquesta mobilitat intramunicipal es produeix entre districtes fronterers). El curs 2021-2022 la xifra era del 16,8%. Destaquen els casos de Gràcia (40,5%), Les Corts (37,6%) i Ciutat Vella (33,3%) (CEB, 2021-2023).

L'escolarització d'infants de I3 fins a l'ESO no residents a la ciutat no és un fenomen destacable, excepte pel que fa a Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi, on respectivament el 22,4% i el 10,1% (2021-2022: 12,2%) de l'alumnat prové de fora de Barcelona. Així mateix, un 3,2% i un 4,3% surt de Barcelona per estudiar en altres municipis (CEB, 2022-2023).

Taula 2. Infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, d'educació primària i d'ESO, segons titularitat (%). Catalunya, Barcelona i districtes, curs 2022-2023

s educatius	2n cicle Educació Infantil		Educació primària		ESO	
Districtes	Titularitat		Titularitat		Titularitat	
	Pública	Privada	Pública	Privada	Pública	Privada
CATALUNYA	**68,8%**	**31,2%**	**68,0%**	**32,0%**	**66,0%**	**34,0%**
BARCELONA	**51,1%**	**48,9%**	**47,9%**	**52,1%**	**38,9%**	**61,1%**
Ciutat Vella	69,1%	30,9%	65,7%	34,3%	59,1%	40,9%
Sant Martí	67,1%	32,9%	66,6%	33,4%	60,8%	39,2%
Sant Andreu	61,8%	38,2%	57,6%	42,4%	48,4%	51,6%
Sants-Montjuïc	61,2%	38,8%	61,6%	38,4%	51,9%	48,1%
Nou Barris	59,0%	41,0%	59,7%	40,3%	59,0%	41,0%
Gràcia	56,3%	43,7%	50,8%	49,2%	25,6%	74,4%
L'Eixample	52,6%	47,4%	45,9%	54,1%	30,9%	69,1%
Horta-Guinardó	48,4%	51,6%	45,5%	54,5%	33,3%	66,7%
Les Corts	33,7%	66,3%	31,3%	68,7%	25,7%	74,3%
Sarrià-Sant Gervasi	14,5%	85,5%	13,7%	86,3%	14,9%	85,1%

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de l'Estadística de l'Ensenyament (Departament d'Educació).

2.3 Trajectòria educativa, satisfacció amb el pas per l'escola, competències bàsiques i graduació al final de l'ESO

1 de cada 10 adolescents a l'ESO (12 a 16 anys) estan en un curs que no els correspon per la seva edat (aspecte que afavoreix l'abandonament escolar prematur), però cal destacar la tendència de millora progressiva en aquesta dada.

1 de cada 10 infants expressen poca satisfacció amb la seva vida escolar i a 2 de cada 10 adolescents no els agrada gaire o gens la seva escola o institut.

Entre 1 i 2 de cada 10 adolescents no superen les proves de CCBB a 4t d'ESO, sent gairebé el doble en alguns dels districtes amb menor renda (veure apartat "apunts" sobre darrer informe PISA).

1 de cada 10 adolescents no es gradua a 4t d'ESO, un indicador que és pitjor en el cas dels nois i en els districtes amb menor renda.

1 de cada 10 infants i adolescents estan en centres de màxima complexitat i 2 de cada 10 estan en situació de vulnerabilitat econòmica, sobretot a l'escola pública i en districtes amb menor renda.

La taxa de no idoneïtat (percentatge d'alumnat que està en un curs que no li correspon per la seva edat) a Barcelona és del 0,6% al 2n cicle d'educació infantil (0,7% a Catalunya), del 3,0% a primària (3,2% a Catalunya) i del 9,5% a l'ESO (10,5% a Catalunya). Cal destacar la tendència de millora progressiva de la taxa de no idoneïtat en els darrers anys, especialment pel que fa a l'ESO (on és més alta). Nou Barris és el districte amb la taxa de no idoneïtat a l'ESO més alta (14,3%) i Sarrià-Sant-Gervasi més baixa (5,0%) (CEB, 2022-2023).

Taula 3. Taxa de no idoneïtat dels infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, primària i d'ESO (%). Catalunya, Barcelona i districtes, cursos 2017-2018 i 2022-2023

	2017-2018			2022-2023		
Districtes	Educació infantil 2n cicle	Educació primària	ESO	Educació infantil 2n cicle	Educació primària	ESO
CATALUNYA	**0,7%**	**4,8%**	**15,8%**	**0,7%**	**3,2%**	**10,5%**
BARCELONA	**0,9%**	**4,5%**	**14,6%**	**0,6%**	**3,0%**	**9,5%**
Nou Barris	0,9%	6,6%	22,9%	0,8%	3,8%	14,3%
Sants-Montjuïc	0,9%	6,9%	21,2%	0,4%	3,7%	13,7%
Ciutat Vella	1,0%	6,9%	24,9%	0,5%	3,9%	12,9%
Sant Martí	1,1%	4,9%	16,0%	0,5%	3,1%	11,5%
Eixample	0,8%	4,1%	12,9%	0,5%	2,7%	9,5%
Horta-Guinardó	1,0%	4,5%	15,5%	0,8%	3,7%	8,8%
Sant Andreu	1,0%	4,4%	15,7%	0,9%	3,0%	8,4%
Gràcia	0,8%	4,1%	10,1%	1,0%	2,7%	8,0%
Les Corts	0,6%	2,7%	9,6%	0,4%	2,6%	6,5%
Sarrià-Sant Gervasi	0,8%	2,8%	7,9%	0,7%	2,1%	5,0%

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres Consorci d'Educació de Barcelona.

Pel que fa a l'absentisme a l'ESO, Nou Barris és el districte amb un absentisme més alt (1,11%; 1,86% el curs anterior) i Sarrià-Sant Gervasi més baix (0,23%; 0,13% el curs anterior) (CEB, 2022-2023).

A Barcelona, el 8,7% dels infants de 10 i 11 anys expressa gens o poca satisfacció amb la seva vida escolar i el 5,3% amb els aprenentatges escolars (EBSIB, 2021). El 22,2% d'adolescents de 13 a 17 anys diuen que no els agrada gaire o gens la seva escola o institut (FRESC, 2021).

El 12,5% d'adolescents de 4t d'ESO de Barcelona no superen les proves de competències bàsiques en català (21,2% a Horta-Guinardó), 14,9% en castellà (24,6% a Ciutat Vella), 9,7% en anglès (22,2% a Nou Barris), 21,1% en matemàtiques (36,1% a Nou Barris) i 12,0% en ciència i tecnologia (20,1% a Nou Barris). Hi ha una tendència de millora respecte al 2021-2022 (CEB, 2022-2023).

El 91,2% d'adolescents de 4t d'ESO de Barcelona es graduen: el 93,0% de noies i el 89,5% de nois. Nou Barris és el districte de la ciutat amb una taxa de graduació més baixa (79,1%) i Les Corts més alta (96,3%). En resum, al llarg dels anys, la taxa de graduació es manté al voltant del 90% (Estadística de l'ensenyament, 2016-2022).

A Barcelona hi ha un 13,0% de centres educatius de màxima complexitat que escolaritzen un 8,3% (7,8% el curs anterior) dels infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, primària i ESO (el 97,2% en escoles públiques i el 2,8% en escoles concertades). Ciutat Vella és el districte amb més infants i adolescents en centres de màxima complexitat (38,8%) i Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi i Gràcia amb cap (0,0%) (CEB, 2022-2023).

A Barcelona hi ha un 19,0% (14,9% el curs 2021-2022 i 11,9% el curs 2020-2021) d'infants i adolescents de 2n cicle d'educació infantil, primària i ESO en situació de vulnerabilitat econòmica (el 62,4% en escoles públiques i el 37,6% en escoles concertades). Els infants i adolescents en situació de vulnerabilitat representen el 47,8% a Ciutat Vella i el 4,0% a Sarrià-Sant Gervasi (CEB, 2022-2023).

Gràfic 12. Taxa de graduació a 4t d'ESO respecte dels adolescents matriculats segons sexe (%). Barcelona i districtes, curs 2021-2022

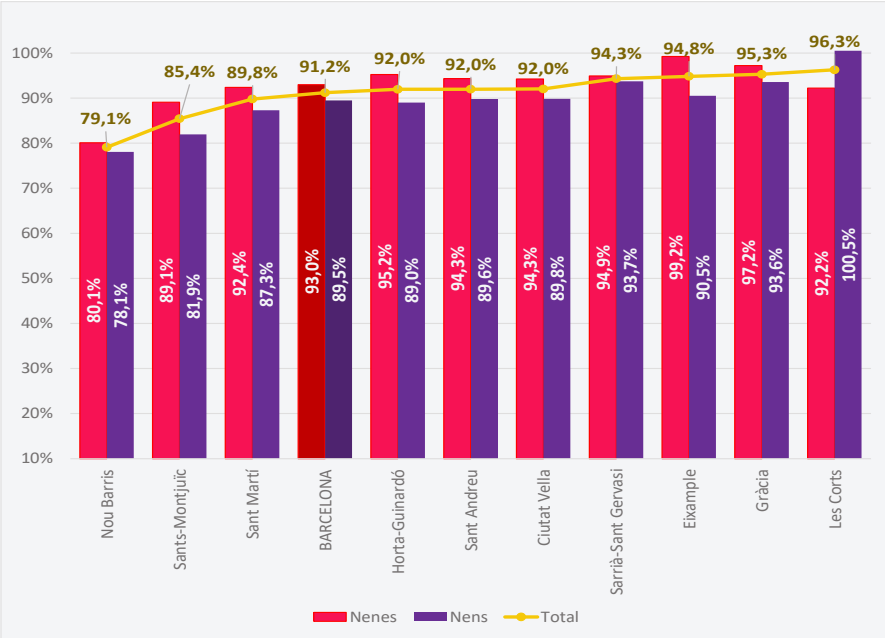

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de l'Estadística de l'Ensenyament (Departament d'Educació).

2.4 Després de l'ESO: continuar estudiant o abandonar prematurament els estudis

6 de cada 10 adolescents en estudis postobligatoris fan Batxillerat (més les noies i en districtes amb major renda) i 4 de cada 10 fa Cicles Formatius de Grau Mitjà o Programes de Formació i Inserció.

Entre 1 i 2 de cada 10 adolescents no acaben 4t d'ESO a l'edat prevista i gairebé 2 de cada 10 no estan escolaritzats als 17 anys.

4 de cada 10 dels que han seguit estudiant batxillerat o FP no es graduen a l'edat esperada, fruit d'un itinerari postobligatori amb discontinuïtats i/o ruptures temporals, tot i una tendència de millora.

Gairebé 1 de cada 10 joves de 18 a 24 anys abandona prematurament els estudis, sent el doble en alguns dels districtes amb menor renda. Una dada més baixa que a Catalunya i Espanya, tot i que cal analitzar-la amb precaució.

En tota la dimensió educativa, cal estar alerta a la situació dels districtes més vulnerables econòmicament, especialment Nou Barris.

El 58,9% de l'alumnat en estudis postobligatoris a Barcelona ho fa a Batxillerat (54,5% noies i 45,5% nois), el 37,2% a Cicles Formatius de Grau Mitjà (39,8% noies i 60,2% nois) i el 3,8% a Programes de Formació i Inserció (28,0% noies i 72,0% nois). Ciutat Vella és el districte amb un percentatge més baix d'alumnat matriculat a Batxillerat (35,9%) i Sarrià-Sant Gervasi el més alt (83,0%) (Estadística de l'ensenyament, 2022-2023).

Gràfic 13. Alumnes matriculats en estudis postobligatoris segons opció educativa (batxillerat, cicles formatius de grau mitjà i programes de formació i inserció) (%). Catalunya, Barcelona i districtes, curs 2022-2023

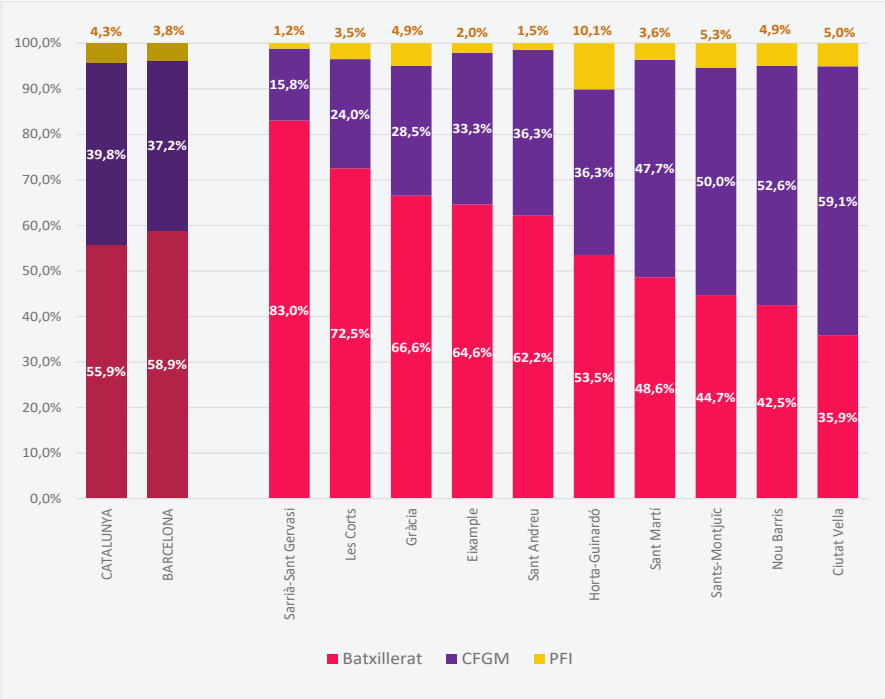

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de l'Estadística de l'Ensenyament (Departament d'Educació).

Segons el seguiment de la cohort d'alumnat nascut l'any 2005, a Barcelona el 86,7% acaba a 4t d'ESO amb el graduat a l'edat prevista (80% segons la cohort de 2001, 87% segons la cohort de 2005 i 88% segons la cohort de 2006 i 2007), però el 64,1% que han seguit estudiant batxillerat o formació professional es graduen en l'edat esperada (55% segons la cohort de 2001, xifra que cau fins al 19% entre l'alumnat més desafavorit) (CEB, 2023).

Finalitzats els estudis obligatoris, la taxa d'escolarització als 17 anys a Barcelona és del 84,4% (85,4% el curs anterior) i a Catalunya és del 82,3% (Idescat, 2021).

A Barcelona, el 6,8% de joves de 18 a 24 anys abandona prematurament els estudis, sent Nou Barris el districte amb una taxa destacadament més alta (19,1%) i tant Les Corts, Gràcia com l'Eixample tenen les més baixes (0,0%*). (Enquesta de Serveis Municipals, 2023). Cal analitzar les dades amb precaució degut al sistema de càlcul i la mostra reduïda que podrien estar infrarepresentant l'AEP.

L'abandonament escolar prematur (AEP) és del 16,9% a Catalunya (19,5% dels nois i 14,2% de les noies) (Idescat, 2022), del 13,9% a Espanya i del 9,6% a la Unió Europea (Eurostat, 2022).

S'identifiquen dos grans perfils de joves que deixen d'estudiar en algun moment de la trajectòria educativa (Tarabini, Jacovkis, Montes i Llos, GEPS-UAB, 2021): els que abandonen els estudis per motius d'insatisfacció amb la seva elecció i aquells que els abandonen per processos de desvinculació escolar (un procés que pot començar a gestar-se a l'etapa de l'educació primària).

Els primers són joves que disposen del graduat en ESO i, tot i que aspiren a continuar estudiant, han abandonat els estudis durant l'etapa postobligatòria per la manca d'orientació durant l'ESO i la falta d'acompanyament en les tries d'estudis postobligatoris.

En el segon cas, són joves que no disposen del graduat en ESO, han tractat de cursar alguna modalitat formativa després del seu fracàs a l'ESO, l'han acabant abandonant i es troben en situació d'inactivitat. Viuen en situacions d'insostenibilitat vital i exclusió social que els dificulten reconnectar amb l'escola.

Taula 4. Seguiment de la cohort d'alumnat nascut l'any 2005 a Barcelona

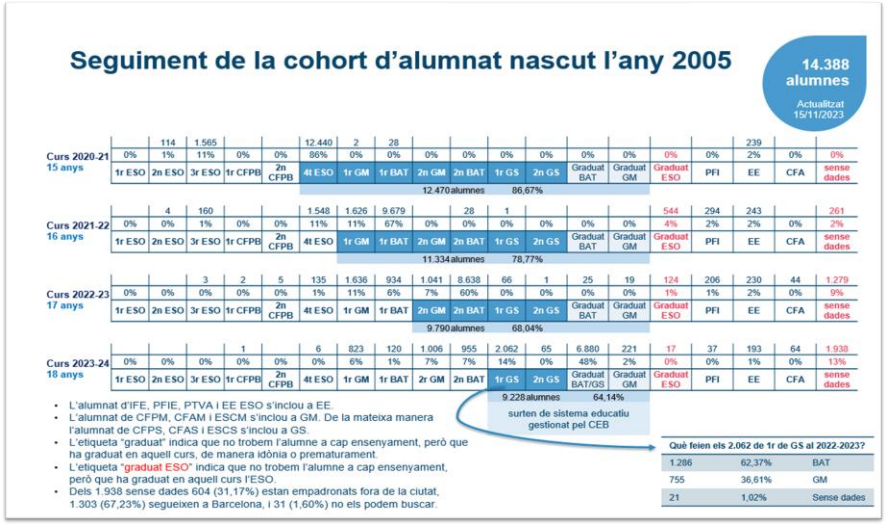

Seguiment de la cohort d'alumnat nascut l'any 2005

14.388 alumnes
Actualitzat 15/11/2023

	1r ESO	2n ESO	3r ESO	1r CFPB	2n CFPB	4t ESO	1r GM	1r BAT	2n GM	2n BAT	1r GS	2n GS	Graduat BAT	Graduat GM	Graduat ESO	PFI	EE	CFA	sense dades
Curs 2020-21, 15 anys	0%	114 1%	1.565 11%	0%	0%	12.440 86%	2 0%	28 0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0% Graduat ESO	0%	239 2%	0%	0% sense dades
									12.470 alumnes		86,67%								
Curs 2021-22, 16 anys	0%	4 0%	160 1%	0%	0%	1.548 11%	1.626 11%	9.679 67%	0%	28 0%	1 0%	0%	0%	0%	544 4% Graduat ESO	294 2%	243 2%	0%	261 2% sense dades
									11.334 alumnes		78,77%								
Curs 2022-23, 17 anys	0%	0%	3 0%	2 0%	5 0%	135 1%	1.636 11%	934 6%	1.041 7%	8.638 60%	66 0%	1 0%	25 0%	19 0%	124 1% Graduat ESO	206 1%	230 2%	44 0%	1.279 9% sense dades
									9.790 alumnes		68,04%								
Curs 2023-24, 18 anys	0%	0%	0%	1 0%	0%	6 0%	823 6%	120 1%	1.006 7%	955 7%	2.062 14%	0%	6.880 48%	221 2%	17 0% Graduat ESO	37 0%	193 1%	64 0%	1.938 13% sense dades
											9.228 alumnes		64,14%						

- L'alumnat d'IFE, PFIE, PTVA i EE ESO s'inclou a EE.
- L'alumnat de CFPM, CFAM i ESCM s'inclou a GM. De la mateixa manera l'alumnat de CFPS, CFAS i ESCS s'inclou a GS.
- L'etiqueta "graduat" indica que no trobem l'alumne a cap ensenyament, però que ha graduat en aquell curs, de manera idònia o prematurament.
- L'etiqueta "graduat ESO" indica que no trobem l'alumne a cap ensenyament, però que ha graduat en aquell curs l'ESO.
- Dels 1.938 sense dades 604 (31,17%) estan empadronats fora de la ciutat, 1.303 (67,23%) segueixen a Barcelona, i 31 (1,60%) no els podem buscar.

surten de sistema educatiu gestionat pel CEB

Què feien els 2.062 de 1r de GS al 2022-2023?		
1.286	62,37%	BAT
755	36,61%	GM
21	1,02%	Sense dades

Font: Consorci d'Educació de Barcelona, 2023.

**El nombre de casos absoluts és tan baix que no arriba l'1 en percentatge. Cal recordar que la mostra reduïda de l'ESSMM obliga a llegir les dades amb precaució.*

2.5 Apunts 2023: educació equitativa i ús social de les escoles

→ L'informe PISA de 2022 va evidenciar un retrocés dramàtic de l'alumnat de Catalunya pel que fa a les competències en matemàtiques, ciències i comprensió lectora. L'informe "Todo lo que debes saber de PISA 2022 sobre equidad" (Cobreros i Gortazar, 2023) reflexiona sobre els resultats de PISA a partir d'un diagnòstic de l'equitat i la igualtat d'oportunitats educatives a Espanya.

S'estima que la desigualtat socioeconòmica explica un de cada sis punts de diferència entre l'alumnat en la nota de matemàtiques a nivell estatal. L'alumnat de nivell socioeconòmic baix té 4 cops més probabilitats de repetir curs que els de nivell alt amb la mateixa nota PISA.

Adreçant la complexa vinculació del descens dels resultats amb la migració, l'article aclareix que un alumne d'origen migrant obté 32,5 punts menys en matemàtiques de mitjana, però aquesta bretxa es redueix fins als 6,6 punts en excloure l'efecte de la desigualtat socioeconòmica. A Catalunya, la segregació escolar per nivell socioeconòmic i per origen migrant roman especialment elevada.

Finalment, sobre desigualtats de gènere, s'observen 10 punts d'avantatge dels nois respecte les noies en matemàtiques, mentre que els nois presenten el doble de probabilitats d'haver de repetir curs.

→ L'estudi "Ús social dels centres educatius públics" (Consorci d'Educació de Barcelona, 2023), en el marc de les polítiques d'obertura de l'escola a l'entorn i d'igualtat d'oportunitats en les activitats extraescolars, és valuós comprendre i fomentar els avanços en l'ús social dels centres educatius a Barcelona per part d'entitats externes.

Tres quartes parts dels centres obren les portes fora de l'horari lectiu, en el 44% dels casos per a activitats externes. Els districtes de Ciutat Vella, l'Eixample, Gràcia, Nou Barris i Sant Andreu fan un ús social superior a la mitjana de la ciutat, mentre que Sarrià-Sant Gervasi presenta una ràtio de centres dedicats a usos socials molt inferior a la resta. Les tardes i els caps de setmana són les franges horàries en què més s'utilitzen les escoles per a usos socials, la tipologia dels quals sol ser d'activitats esportives (un 47%) promogudes per associacions, seguides dels patis oberts (és a dir, com a equipament esportiu municipal i espai de lleure veïnal).

Tot i que la majoria d'activitats es destinen a infants i joves tant del centre en qüestió com d'altres, l'ús social tendeix a ser obert, en benefici de la població en general. A més, les sinèrgies que els centres educatius generen amb les entitats que en fan ús social els facilita l'accés a materials, avantatges en extraescolars i formacions. Les activitats de lleure i artístiques també enforteixen els vincles de teixit associatiu i les relacions entre les famílies, donen suport a alumnat vulnerable i fomenten que molts infants dels centres formin part d'esplais i caus.

3. Temps dels infants, activitats fora de l'escola, espai públic i ciutadania

3.1 Els temps de la infància: disponibilitat, usos i satisfacció

4 anys després de la primera consulta (any 2017), l'àmbit menys ben valorat pels infants de la ciutat continua sent la quantitat de temps lliure disponible: 2 de cada 10 infants n'estan gens o poc satisfets, 3 de cada 10 bastant i 5 de cada 10 molt. Hi ha més nens i més infants de barris de renda baixa que estan "molt satisfets" (vs. nenes i renda alta).

També hi ha importants marges de millora (menys del 60% molt satisfets) pel que fa als companys/es de classe, la vida al barri, l'ús del temps, l'autonomia personal i l'escolta adulta.

4 de cada 10 infants fa deures almenys 5 dies a la setmana, 2 de cada 10 s'ho passa bé amb la seva família poc sovint, 7 de cada 10 no veu les amistats fora de l'escola gaire sovint i 2 de cada 10 no juga cap dia al parc o al carrer.

Les experiències rellevants per a què els infants es mostrin més satisfets amb la vida tenen a veure amb gaudir de temps de qualitat amb la família, sentir-se segurs a l'escola, que les amistats els tractin bé i fer coses divertides a l'aire lliure i en espais naturals.

Tot i el biaix de l'optimisme vital dels infants, en comparació amb els resultats de l'EBSIB 2017, l'àmbit menys ben valorat pels infants de 10 i 11 anys de la ciutat de Barcelona continua sent la quantitat de temps lliure disponible: 20,0% d'infants gens o poc satisfets, 30,6% bastant i 49,3% molt satisfets. Els nens i els infants que viuen a barris de rendes habitualment baixes són els qui es mostren "molt satisfets" en major mesura (52,0% nens vs. 46,5% nenes; 52,4% de renda baixa vs. 49,3% de renda mitjana i 45,2% de renda alta) (EBSIB, 2021).

També hi ha importants marges de millora pel que fa als companys/es de classe (10,7% gens o poc, 34,5% bastant i 54,8% molt satisfets), la vida al barri (12,6% gens o poc, 32,0% bastant i 55,3% molt satisfets), l'ús del temps (9,6% gens o poc, 31,7% bastant i 58,6% molt satisfets), l'autonomia personal (11,4% gens o poc, 28,7% bastant i 59,9% molt satisfets) i l'escolta adulta (10,3% gens o poc, 29,5% bastant i 60,1% molt satisfets) (EBSIB, 2021).

Fora de l'horari escolar, el 39,5% d'infants de 10 i 11 anys de Barcelona fa deures o estudia almenys 5 dies a la setmana i el 22,7% es relaxa, parla o s'ho passa bé amb la seva família poc sovint -2 dies a la setmana o menys- (19,8% de renda baixa, 24,7% de renda mitjana i 23,7% de renda baixa). A més, el 67,5% no veu els seus amics i amigues fora de l'escola gaire sovint -2 dies a la setmana o menys- (EBSIB, 2021) i el 22,7% dels infants i adolescents de 3 a 14 anys de Barcelona no juguen cap dia al parc o al carrer (26,1% al 2016) (ESB, 2021).

El 25,8% d'infants de 10 i 11 anys no va mai o gairebé mai a espais naturals de la ciutat com les platges, els voltants dels rius o la serra de Collserola, el 31,5% a vegades i el 42,7% sovint o molt sovint (no hi van mai o gairebé mai: 26,9% de renda baixa, 27,1% de renda mitjana i 22,1% de renda alta). Pel que fa a les activitats culturals o artístiques (com teatre, concerts o espectacles), el 45,2% d'infants no hi va mai o gairebé mai, el 32,8% a vegades i el 22,0% sovint o molt sovint (no hi van mai o gairebé mai: 47,6% de renda baixa, 41,7% de renda mitjana i 47,8% de renda alta). Pel que fa als equipaments municipals (com biblioteques, centres cívics, esplais o casals), el 38,4% d'infants no hi va mai o gairebé mai, el 28,9% a vegades i el 32,7% sovint o molt sovint (no hi van mai o gairebé mai: 35,5% de renda baixa, 34,0% de renda mitjana i 49,3% de renda alta) (EBSIB, 2021).

Gràfic 14. Infants (10 i 11 anys) segons els principals canvis en el grau de satisfacció per àmbits de la vida. Barcelona, 2017 i 2021

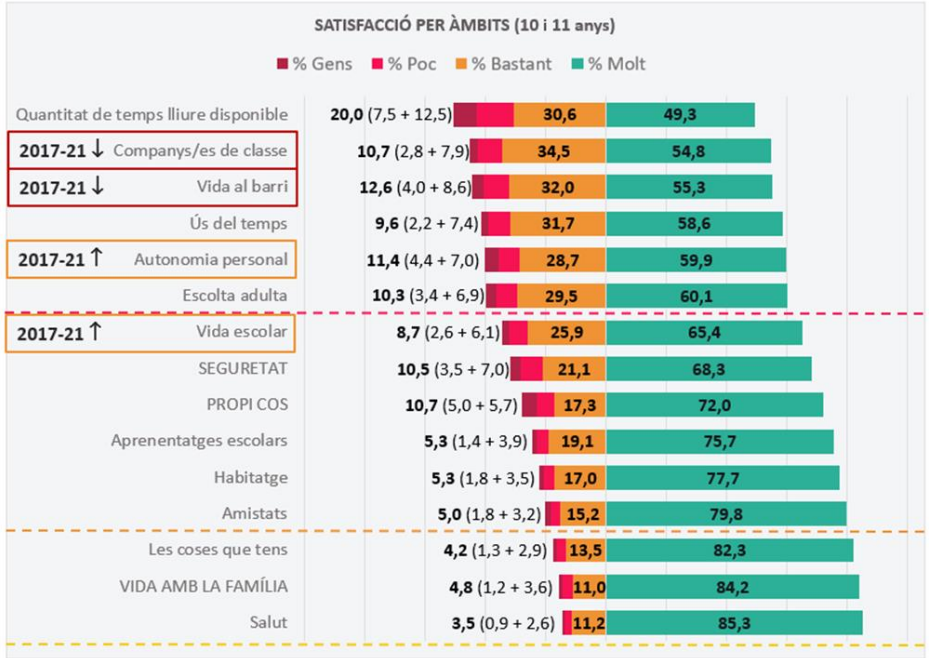

Font: Institut Infància i Adolescència a partir de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) 2021, de l'Ajuntament de Barcelona.

3.2 Activitats extraescolars i de lleure educatiu

9 de cada 10 infants fan activitats extraescolars de reforç, esportives o artístiques almenys 1 dia a la setmana: més nens que nenes i més infants de renda mitjana i alta. 8 de cada 10 fan activitats esportives (més nens que nenes), 5 de cada 10 de reforç i 4 de cada 10 artístiques (més nenes que nens). Només 3 de cada 10 decideixen lliurement totes les activitats.

6 de cada 10 adolescents fan activitats extraescolars esportives o artístiques almenys 1 dia a la setmana: més nois que noies i més adolescents amb context socioeconòmic alt que baix. Gairebé 6 de cada 10 fan activitats esportives (més nois que noies) i 2 de cada 10 artístiques (més noies que nois).

1 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat estan becats per realitzar pràctiques esportives fora de l'horari escolar.

Gairebé 1 de cada 10 infants i adolescents participen en associacions de lleure educatiu.

L'1,8% d'infants i adolescents assisteixen a centres oberts i centres diaris d'atenció socioeducativa (l'11,4% de cada 10 a Ciutat Vella).

El 88,5% d'infants de 10 i 11 anys afirma fer activitats extraescolars de reforç, esportives o artístiques almenys 1 dia a la setmana (87,3% nenes i 89,5% nens; 82,2% de renda baixa, 91,3% de renda mitjana i 92,7% de renda alta). El 76,3% esportives/ físiques (72,0% de les nenes i 80,4% dels nens; 88,9% ho decideix lliurement), el 37,9% artístiques/ culturals (43,9% de les nenes i 32,1% dels nens; 68,3% ho decideix lliurement) i el 54,3% fan reforç/ idiomes/ informàtica (55,8% de les nenes i 52,8% dels nens; 65,2% ho decideix lliurement) (EBSIB, 2021).

Gràfic 15. Infants (10 i 11 anys) i adolescents (13-17 anys) que realitzen activitats extraescolars almenys 1 dia a la setmana, per tipologia i per nivell socioeconòmic (%). Barcelona, 2021

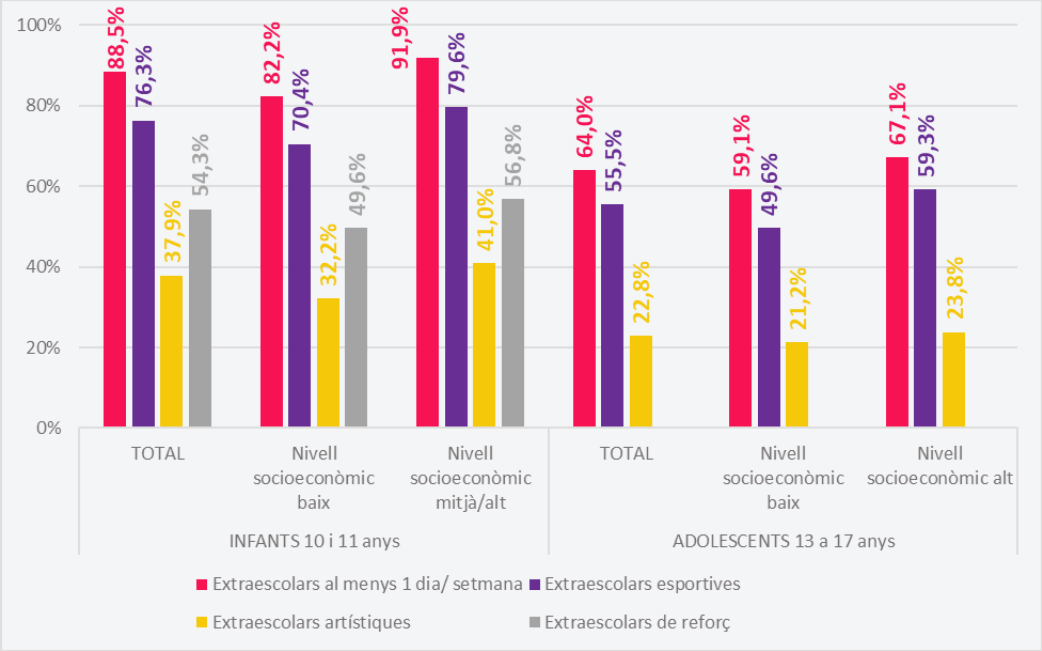

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'EBSIB (2021) i l'enquesta FRESC (2021), Agència de Salut Pública de Barcelona. Nota: l'enquesta FRESC no pregunta per les activitats de reforç.

El 64,0% d'adolescents de 13 a 17 anys afirma fer activitats extraescolars esportives o artístiques almenys 1 dia a la setmana (60,6% nenes i 67,6% nens; 59,1% de nivell socioeconòmic baix, 67,1% de nivell socioeconòmic alt). El 55,5% fan activitats extraescolars esportives almenys 1 dia a la setmana (49,2% noies i 62,1% nois; 49,6% de nivell socioeconòmic baix versus 59,3% de nivell socioeconòmic alt). I, per últim, el 22,8% fan activitats extraescolars artístiques o culturals almenys 1 dia a la setmana (26,4% noies i 19,1% nois; 21,2% de nivell socioeconòmic baix versus 23,8% de nivell socioeconòmic alt) (FRESC, 2021).

El 8,4% d'infants i adolescents de 6 a 17 anys de Barcelona estan becats per realitzar pràctiques esportives fora de l'horari escolar. Ciutat Vella (15,9%) i Nou Barris (14,3%) són els districtes amb un nombre més alt d'infants becats (IBE, 2021-2022).

El 6,4% d'infants i adolescents de 5 a 16 anys de Barcelona (10.514) participen en associacions d'educació en el lleure (caus i esplais). D'acord amb les darreres dades disponibles, 1 de cada 7 infants rebien suport econòmic (14,6% becats). Amb tot, la participació està desigualment distribuïda, en funció d'una oferta que sovint respon a la tradició d'educació en el lleure dels districtes. El 2017-2018, en 23 barris de la ciutat no hi havia cap entitat d'associacionisme educatiu i, malgrat que les seves característiques són diverses, aquests 23 barris inclouen tots els barris on la renda familiar és més baixa, dificultant l'accés als infants i adolescents d'origen social divers (Departament de Joventut, 2017-2018).

D'aquí el rol important de les activitats de suport socioeducatiu en centres oberts o centres diaris d'atenció socioeducativa que atenen a l'1,8% d'infants i adolescents de 4 a 17 anys de Barcelona. A Ciutat Vella (11,4%) aquest percentatge és molt superior a la resta de districtes (IMSS, 2022).

Gràfic 16. Infants i adolescents atesos en centres oberts i centres diaris d'atenció socioeducativa respecte al total d'infants i adolescents (4-17 anys) (%) i nombre de centres per cada 10.000 infants i adolescents (4-17 anys) (‰). Barcelona-districtes, 2022

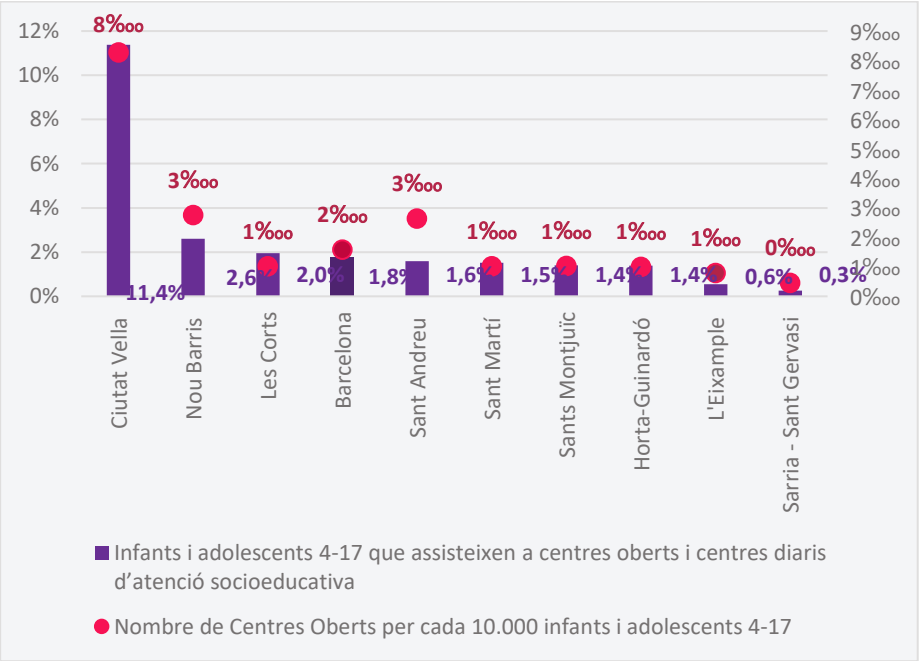

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Registre del Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància. IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials). Ajuntament de Barcelona.

3.3 Temps d'estiu i activitats durant les vacances escolars

Les famílies de 2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat no es poden permetre anar de vacances una setmana a l'any, amb diferències importants segons el districte i pitjors dades a Nou Barris i Ciutat (5 de cada 10 i 4 de cada 10, respectivament, no s'ho poden permetre).

Els districtes amb major proporció de places atorgades a la Campanya de Vacances d'Estiu són Ciutat Vella, Sant Martí i Sant Andreu. Del total de places atorgades, 2 de cada 10 han estat becades l'estiu de 2022, l'any amb més ajuts atorgats.

El 23,9% de les llars amb infants i adolescents de 0 a 17 anys de Barcelona no es poden permetre anar de vacances una setmana a l'any. Nou Barris (48,7%) i Ciutat Vella (39,9%) són els districtes amb més privació en aquest àmbit (ESDB, 2022).

Gràfic 17. Llars amb infants i adolescents que no es poden permetre anar de vacances una setmana a l'any (%). Barcelona i districtes, 2022

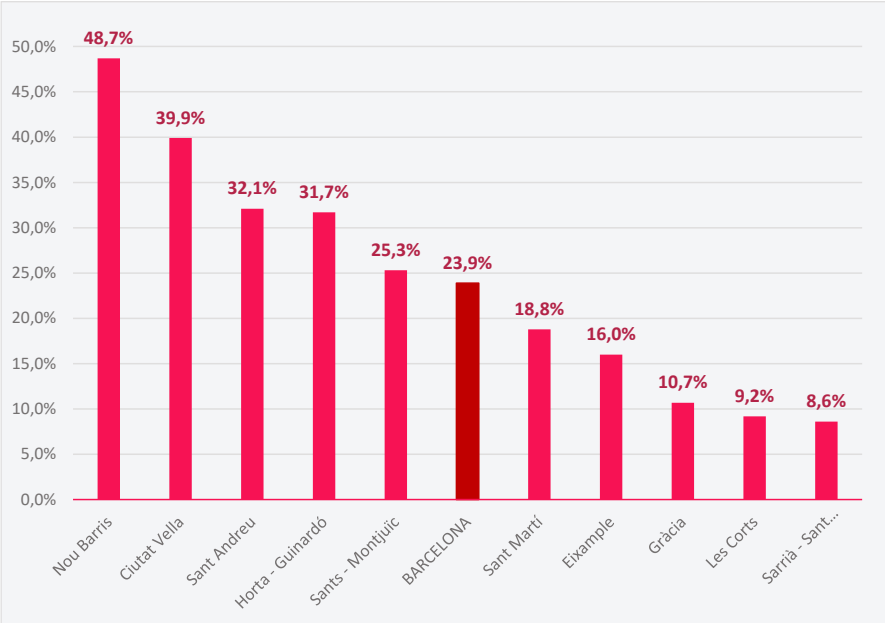

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de Enquesta sociodemogràfica de Barcelona (ESDB, 2022).

D'entre prop de les 350.000 places per ofertes en la Campanya de Vacances d'Estiu (CVE) per les aproximadament 500 entitats adherides, l'estiu de 2022 es van sol·licitar i atorgar 124.057 places entre els infants i adolescents de la ciutat de Barcelona que tenen entre 1 i 17 anys. Un infant pot obtenir més d'una plaça, però amb un càlcul directe amb les xifres de població de la ciutat, s'estima que fins a 5 o bé 6 de cada 10 dels infants i adolescents de la ciutat es beneficien de la CVE, amb major proporció als districtes de Ciutat Vella, Sant Martí i Sant Andreu, mentre que el districte destacadament amb menys places sol·licitades i atorgades és Sarrià-Sant Gervasi. Del total de places atorgades, el 18,7% han estat becades l'estiu de 2022, l'any amb més ajuts atorgats (Promoció de la Infància, 2022).

Gràfic 18. Nombre de places atorgades i % d'ajuts sobre el total en la Campanya de Vacances d'Estiu. Barcelona, tendència 2013-2022

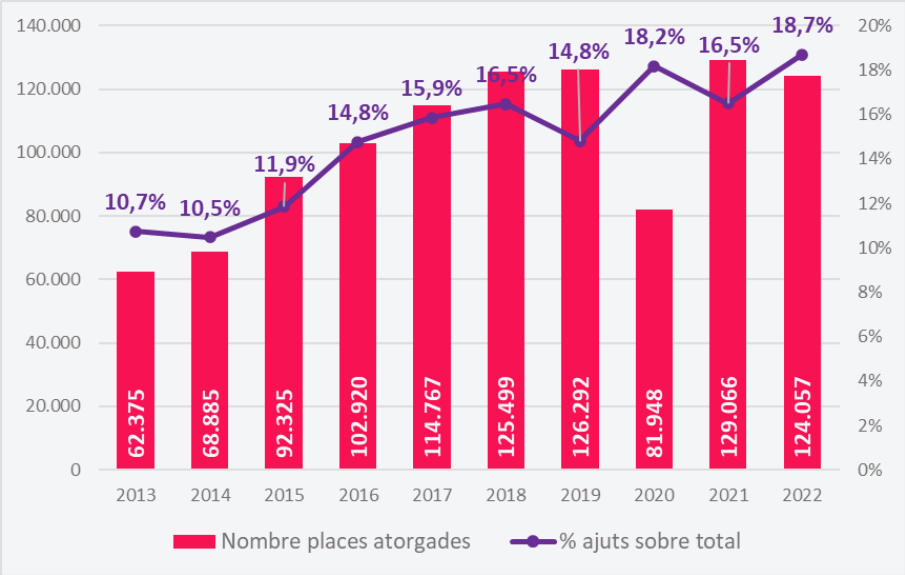

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de la Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Persones Grans (Departament de Promoció de la Infància, Ajuntament de Barcelona).

3.4 L'espai públic: espai estratègic per al joc, la trobada amb altres infants i adolescents, i la vida comunitària

1 de cada 10 infants de la ciutat està poc o gens satisfet amb el barri on viu i 6 de cada 10 expressa que hi ha marges de millora respecte als espais a l'aire lliure del seu barri per jugar i divertir-se.

Gairebé 1 de cada 10 adolescents està en desacord o molt en desacord amb què li agrada viure al seu barri.

A Barcelona, els m^2 d'àrea de joc per infant estan molt per sota del recomanat (0,9m^2 vs. 7 m^2).

2 de cada 10 infants no juguen gairebé mai a l'aire lliure (la xifra és més alta a Horta-Guinardó, Les Corts, l'Eixample, Sant Andreu i Gràcia).

Gairebé 2 de cada 10 adolescents no disposa d'un espai verd a menys de 5 minuts de casa seva caminant (la xifra és més alta a Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, l'Eixample i Sant Andreu).

4 de cada 10 infants no va mai o gairebé mai caminant a l'escola ni tampoc a les botigues properes sense cap persona adulta acompanyant. 6 de cada 10 adolescents van al centre escolar a peu o en bicicleta.

El 87,4% d'infants 10-11 anys de Barcelona estan bastant o molt satisfets amb el barri on viuen i un 12,6%, poc o gens. Respecte als espais a l'aire lliure per jugar i divertir-se, el 42,1% n'estan totalment satisfets; la resta (57,9%) expressa que hi ha marges de millora (EBSIB, 2021).

El 79,5% dels adolescents de 13 a 17 anys estan d'acord o molt d'acord amb què els agrada viure al seu barri i el 6,7% hi estan en desacord o molt en desacord (74,1% d'acord i 8,0% desacord quan nivell socioeconòmic baix, mentre que 82,8% d'acord i 5,9% desacord quan nivell alt) (FRESC, 2021).

Gràfic 19. Freqüència amb la qual els infants dediquen temps a jugar a l'aire lliure (%). Barcelona i districtes, 2021

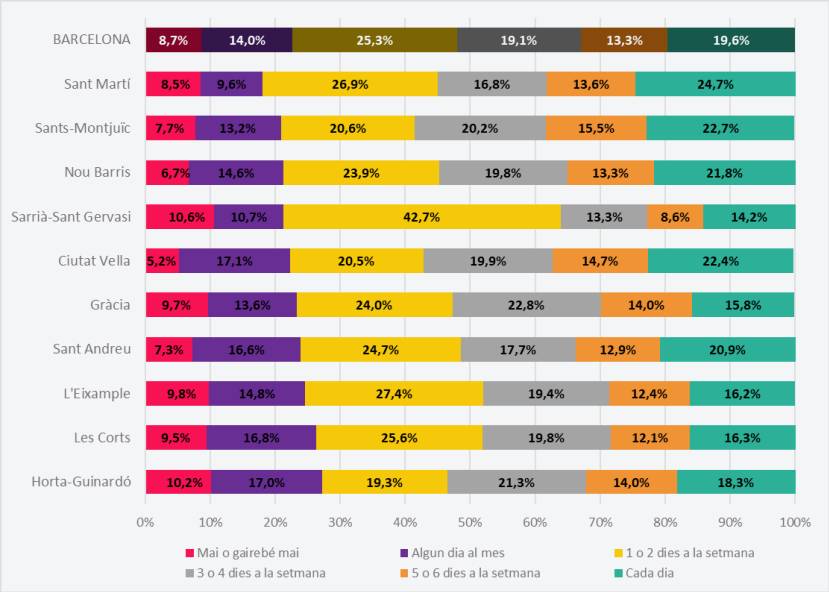

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona (EBSIB) 2021. Ajuntament de Barcelona i Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB).

La mitjana de ciutat de m^2 d'àrea de joc per infant és molt baixa (0,9m^2; la recomanació és de 7 m^2 per infant) i molt dispar (1,4 m^2a Sant Martí i 0,5 m^2 a Gràcia) (IMPJ, 2018).

El 22,7% dels infants de 10 i 11 anys no juga gairebé mai a l'aire lliure (entre mai o, com a molt, algun dia al mes), el 44,4% entre 1 i 4 dies a la setmana, i el 32,9% entre 5 dies a la setmana i cada dia (15,8%, 41,9% i 42,4%, respectivament al 2017). Els districtes on hi ha més infants que no juguen gairebé mai a l'aire lliure són: Horta-Guinardó (27,2%), Les Corts (26,3%), l'Eixample (24,6%), Sant Andreu (23,8%) i Gràcia (23,3%) (EBSIB, 2021).

El 16,9% dels i les adolescents de 13 a 17 anys no disposa d'un espai verd a menys de 5 minuts de casa seva caminant, un percentatge més elevat pels i les adolescents de Ciutat Vella (27,0%), Sants-Montjuïc (19,7%), l'Eixample (19,1%) i Sant Andreu (18,9%). El 76,5% dels i les adolescents passa temps lliure en espais verds entre 0 a 2 dies a la setmana, i el 23,5% de 3 a 7 dies a la setmana (27,4% dels nois vs. 19,7% de les noies; 25,3% nivell socioeconòmic baix vs. 22,4% nivell alt) (FRESC, 2021).

El 42,6% d'infants de 10 i 11 anys no va mai o gairebé mai caminant a l'escola o a les botigues sense cap persona adulta, el 27,1% ho fa a vegades i el 30,3% sovint o molt sovint (hi van sovint o molt sovint: 35,5% renda baixa, 30,3% renda mitjana i 23,7% renda alta) (EBSIB, 2021). Pel que fa als adolescents, el 64,6% van al centre escolar a peu o en bicicleta (70,3% d'adolescents quan nivell socioeconòmic baix i 61,0% nivell alt) (FRESC, 2021).

Mapa 3. Ràtios de metres quadrats de les àrees de joc per infant. Barcelona i barris (2018)

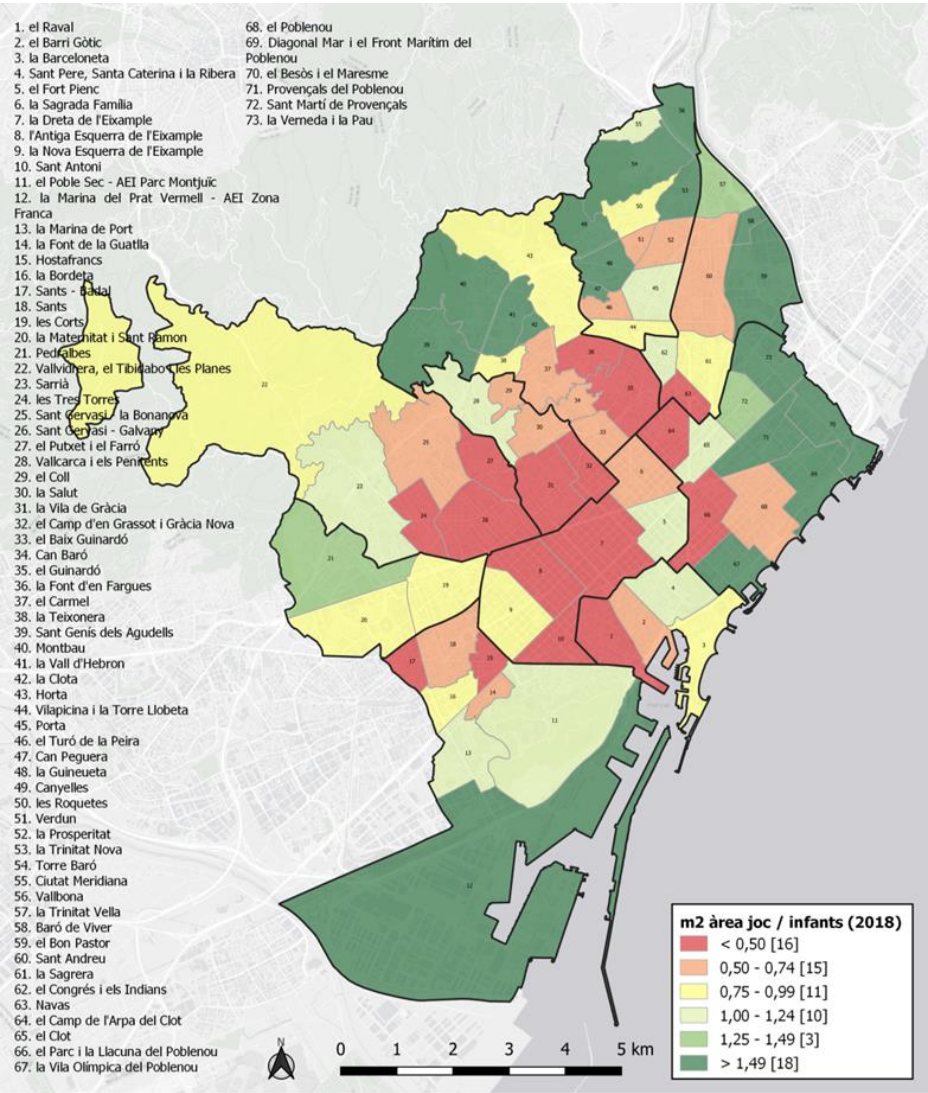

Font: Elaboració pròpia a partir dels registres de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins de l'Ajuntament de Barcelona i la diagnosi de les oportunitats de joc a l'espai públic de Barcelona del Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030. IIAB i Ajuntament de Barcelona, 2018.

3.5 El rol igualador de l'espai públic: oportunitats de joc, millor salut i compensar les desigualtats d'habitatge

La superfície mitjana dels habitatges de la ciutat per persona és de 40,8 m². Però, tenint en compte les llars on viuen infants, la dada baixa fins a 22,9 m².

1 de cada 10 infants i adolescents de Barcelona viu en habitatges que estan sobreocupats.

2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat viuen en habitatges que no es poden mantenir a una temperatura adequada durant els mesos d'hivern.

2 de cada 10 habitatges on viuen infants o adolescents no tenen terrassa, balcó ni sortida exterior. Per això, l'espai públic actua com a igualador d'oportunitats de joc i salut, i per compensar les desigualtats en habitatge.

La superfície mitjana dels habitatges de la ciutat per persona és de 40,8 m²/persona (pisos de 80,8 m2). Pel que fa a la superfície mitjana de l'habitatge per persona en habitatges amb infants de 0 a 17 anys, Barcelona té 22,9 m²/persona, sent Nou Barris i Ciutat Vella els districtes amb una superfície més baixa (18,3 i 18,2 m²/persona) (ESDB, 2022). El 20,3% d'habitatges amb infants i adolescents de Barcelona no tenen terrassa, balcó, pati o jardí privat (33,3% a Nou Barris) (ESDB, 2022).

Gràfic 20. Superfície mitjana de l'habitatge per persona en habitatges amb infants de 0 a 17 anys (m2/persona). Barcelona i districtes, 2022

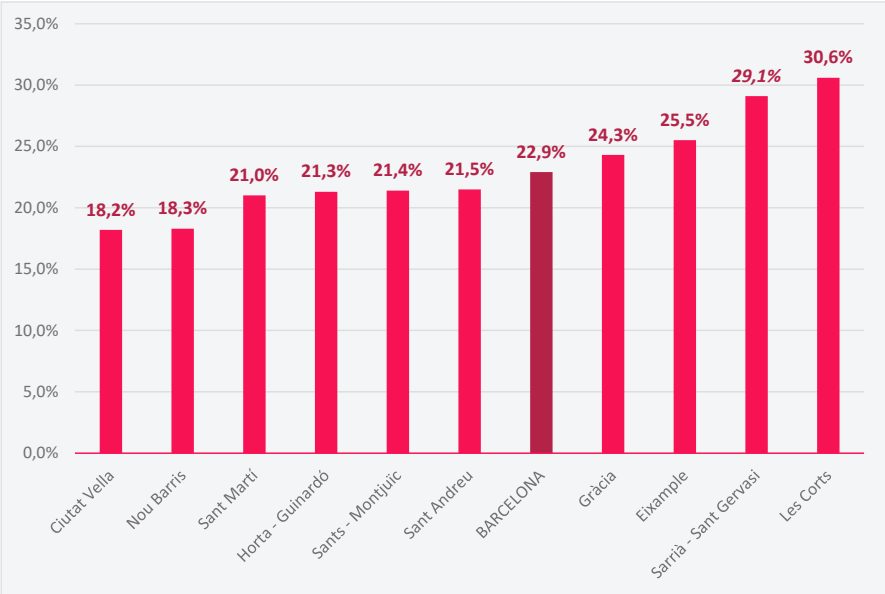

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de Enquesta sociodemogràfica de Barcelona (ESDB, 2022).

A Barcelona, el 13,2% dels infants i adolescents viuen una situació de sobreocupació en el seu habitatge (representen el 8,9% en el total de la població de la ciutat de Barcelona) (EMCV, 2021-2022) i el 20,0% dels infants i adolescents de la ciutat viu en habitatges que no es poden mantenir a una temperatura adequada durant els mesos d'hivern (EMCV, 2021-2022).

La sobreocupació és una mesura que indica una situació de desajust entre la disponibilitat d'habitacions a l'habitatge i la composició de la llar que hi viu. L'espai públic esdevé la sortida a l'exterior de les persones i famílies que viuen en pisos petits: és un lloc on la totalitat d'infants poden jugar, relacionar-se amb els seus iguals i fer exercici físic sense cost afegit.

Mapa 4. Superfície mitjana dels habitatges (m2). Barcelona i barris, 2016

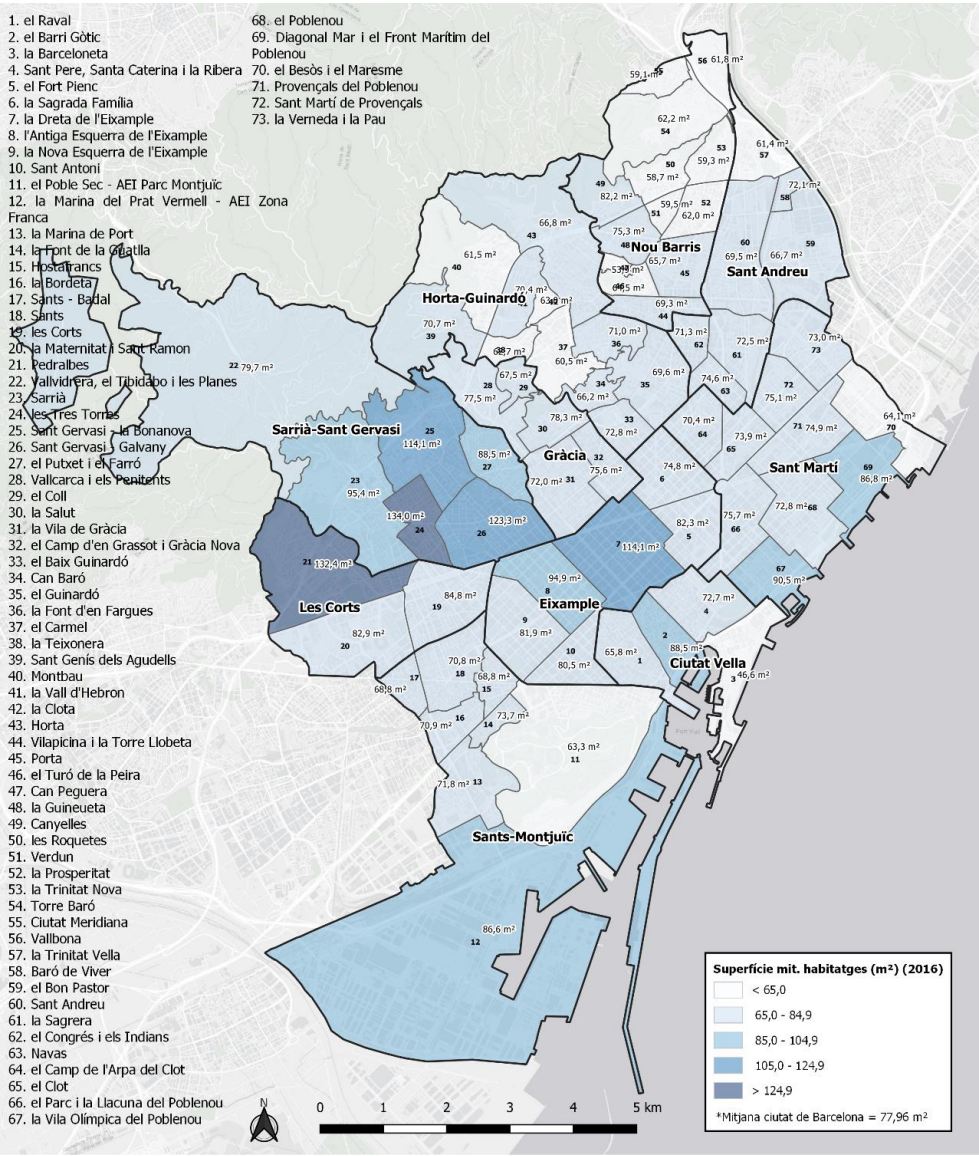

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de dades cedides per l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (O-HB) en base al Cadastre del 2016.

3.6 Escolta adulta, coneixement dels drets i exercici de ciutadania

4 de cada 10 infants de la ciutat no estan totalment satisfets amb l'escolta adulta. Els infants que viuen en barris de rendes habitualment baixes i els nens es mostren menys satisfets que la resta.

4 de cada 10 infants pensen que poden prendre decisions sobre coses del barri on viuen, mentre que tan sols ho pensa 1 de cada 10 adolescents. Gairebé 8 de cada 10 infants pensen que a l'escola poden prendre decisions sobre coses que són importants per a ells/es i també que prenen decisions conjuntament amb les seves famílies.

Només 4 de cada 10 infants coneixen els seus drets quan acaben primària (més infants en entorns de rendes baixes que mitjanes i altes), mentre que al 2017 els coneixien 5 de cada 10.

Gairebé 8 de cada 10 infants pensen que la contaminació i el canvi climàtic són problemes o preocupacions per al futur del món i a 7 de cada 10 adolescents els preocupa el canvi climàtic.

A l'adolescència, gairebé 2 de cada 10 fan activitats relacionades amb l'associacionisme.

Com l'any 2017, l'escolta adulta és un dels aspectes de la vida dels infants amb més marges de millora, ja que el 39,9% no n'estan totalment satisfets: 10,3% gens/poc satisfets, 29,5% bastant satisfets i 60,1% molt satisfets. Els infants que viuen en barris de rendes habitualment baixes mostren menys satisfacció que la resta de la ciutat (42,6%) i els nens també es mostren menys satisfets (41,0%) (EBSIB, 2021).

Gràfic 21. Infants (10 i 11 anys) no totalment satisfets amb l'escolta adulta, per sexe i per context socioeconòmic (%). Barcelona, 2021

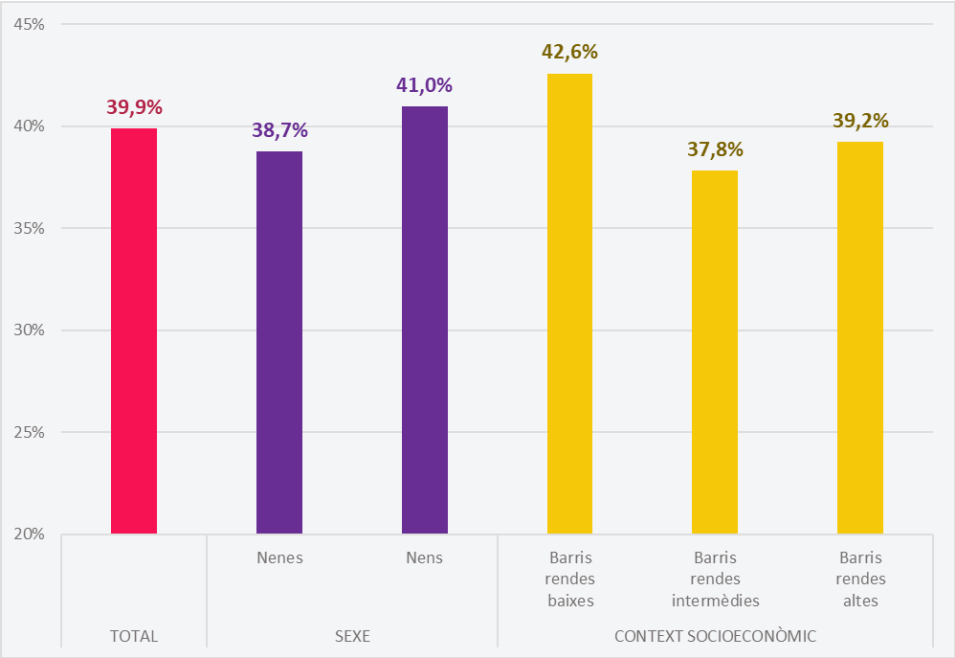

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona (EBSIB) 2021. Ajuntament de Barcelona i Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB).

El 41,6% dels infants estan bastant o totalment d'acord amb què els infants poden prendre decisions sobre coses del barri on viuen que són importants per als mateixos nens i nenes. El 77,6% estan bastant o totalment d'acord amb què els infants poden prendre decisions sobre coses que són importants per a ells/elles a l'escola. I el 75,5% estan bastant o totalment d'acord amb què les seves famílies i ells/elles prenen decisions sobre la seva vida conjuntament (EBSIB, 2021). Pel que fa als adolescents, el 8,8% estan d'acord o molt d'acord amb que poden influir en les decisions que afecten el seu barri (FRESC, 2021).

Un dels aspectes preocupants és que entre 2017 i 2021 ha baixat sensiblement el percentatge d'infants que coneixen els seus drets: a Barcelona, només 4 de cada 10 els coneixen quan acaben primària (el 39,2%), mentre que el 2017 els coneixen 5 de cada 10 (el 55,4%) (EBSIB, 2017 i 2021). Una possible explicació és que en temps de pandèmia es van reduir algunes activitats escolars de coneixement de drets.

A l'adolescència, el 16,7% d'adolescents de 13 a 17 anys exerceixen la seva ciutadania de manera activa a través d'activitats relacionades amb l'associacionisme (escoltisme, esplai, casal, política, religió, etc.) (18,6% al 2016) (FRESC, 2021).

Respecte a preocupacions sobre el món on viuen, el 76,8% dels infants de 10 i 11 anys de la ciutat estan bastant o totalment d'acord amb què la contaminació i el canvi climàtic són problemes o preocupacions per al futur del món (EBSIB, 2021). Al 72,6% dels i les adolescents de 13 a 17 anys de Barcelona estan d'acord o molt d'acord amb que els preocupa el canvi climàtic (FRESC, 2021).

Gràfic 22. Infants (11 anys) segons el grau de coneixement dels drets dels infants per context socioeconòmic. Barcelona, 2021

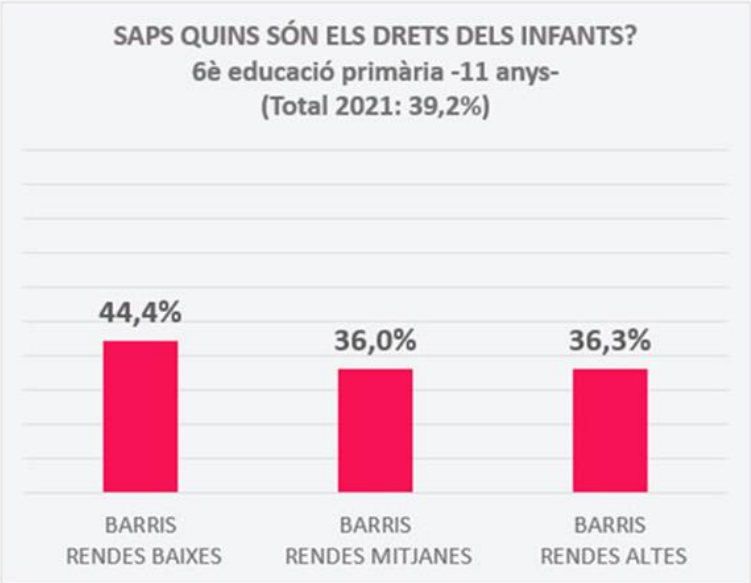

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona (EBSIB) 2021. Ajuntament de Barcelona i Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB).

3.7 Apunts 2023: Ciutat Jugable i participació extraescolar

→ A l'article "Joc i espai urbà" (Cortés, 2023) es presenta el joc com una activitat vital per al benestar de la infància; i l'espai urbà, en tant que públic i quotidià, com a lloc que hauria de permetre la trobada, l'activitat física, el lleure compartit i la mobilitat autònoma de nens i nenes.

L'estratègia Ciutat Jugable de Barcelona és una política pública pionera, recolzada en el Pla de joc a l'espai públic amb horitzó 2030 (2019). Com a estratègia urbana i d'intervenció social, s'estructura en 3 eixos: 1) actuacions a la infraestructura lúdica a escala de ciutat, 2) programes de foment del joc a l'aire lliure i 3) la comunicació d'una nova visió del joc.

El Pla del joc adreça els reptes ciutadans de satisfer el dret al joc (com a fi en si mateix), fomentar la vida comunitària, renaturalitzar la ciutat i promoure el desenvolupament saludable de la infància i de tota la població, aprofitant el potencial del joc per a gaudir i adquirir competències i habilitats cognitives, socials, afectives i motrius.

A l'afirmar que infància i joc són un "binomi indissociable", l'article prescriu que l'urbanisme inclusiu per a la infància és aquell que construeix ciutats més jugables, en les quals l'espai públic esdevé un igualador d'oportunitats per a la infància i per a la vida comunitària de tota la ciutadania.

→ El Baròmetre de l'Aliança Educació 360 "La cara i la creu de la participació extraescolar" (Mencía González i Samper Sierra, 2023) exposa les desigualtats identificades a l'enquesta de participació en les activitats extraescolars d'infants i adolescents de 6 a 15 anys a Catalunya (2022). Els resultats demostren que la participació extraescolar és majoritària a la nostra societat, amb 8 de cada 10 infants i adolescents dedicant-hi de mitjana 5 hores setmanals.

Malgrat això, el Baròmetre alerta que l'accés a l'educació extraescolar no està garantit per a tothom, reproduint així desigualtats, exclusions i segregacions educatives i socials. Un 17% dels infants i adolescents no participen en cap activitat extraescolar i el motiu sol ser el preu, massa car per al 77% de les famílies de nivell socioeducatiu baix amb fills/es que no se'n beneficien. Les dades de participació a activitats extraescolars també tenen grans desigualtats territorials: des d'un 93% a Gràcia a un 36% a Ciutat Vella.

La conseqüència directa és la pèrdua de l'equivalent a 190 hores d'aprenentatge en activitats esportives, d'idiomes, artístiques, tecnològiques, de lleure, de reforç escolar o de suport socioeducatiu. A més, es percep com una privació d'oportunitats de relacionar-se, adquirir habilitats per a la vida i allunyar-se de conductes de risc.

L'Aliança Educació 360 defensa que l'educació extraescolar és un dret que Catalunya hauria de garantir per a tots els infants i adolescents, incloent els entorns més empobrits. Per això, promou un canvi sistèmic per a universalitzar-la mitjançant una estratègia de país.

4. Salut física, mental i emocional dels infants i adolescents

4.1 Satisfacció dels infants i adolescents amb la pròpia salut

8 de cada 10 infants de la ciutat estan molt satisfets amb la seva salut, mentre que a l'adolescència són 6 de cada 10 adolescents (xifra que ha disminuït lleugerament respecte fa 5 anys, possiblement arran de la pandèmia de la covid-19).

A banda de la davallada en el pas de la infància a l'adolescència, també hi ha diferències importants per sexe i per nivell socioeconòmic: les noies estan menys satisfetes amb la seva salut, així com els nois i noies que viuen en contextos socioeconòmics baixos.

1 de cada 10 infants de la ciutat expressa malestars corporals freqüents i gairebé 2 de cada 10 declara haver tingut dificultats per dormir 5 dies o més a la setmana.

La salut és un aspecte de la vida globalment molt ben valorat pels infants de 10 i 11 anys de Barcelona (85,3% molt satisfets) (EBSIB, 2021), però que baixa considerablement a l'adolescència: només el 58,3% la perceben com a excel·lent o molt bona (FRESC, 2021). En comparació amb el 2017, la valoració de la salut es manté igual entre la infància (85,3%), mentre que ha baixat entre l'adolescència des del 63,9% fins al 58,3% (FRESC, 2016 i 2021).

Gràfic 23. Grau de satisfacció amb la salut d'infants i adolescents, total i per sexe (%). Barcelona, 2021

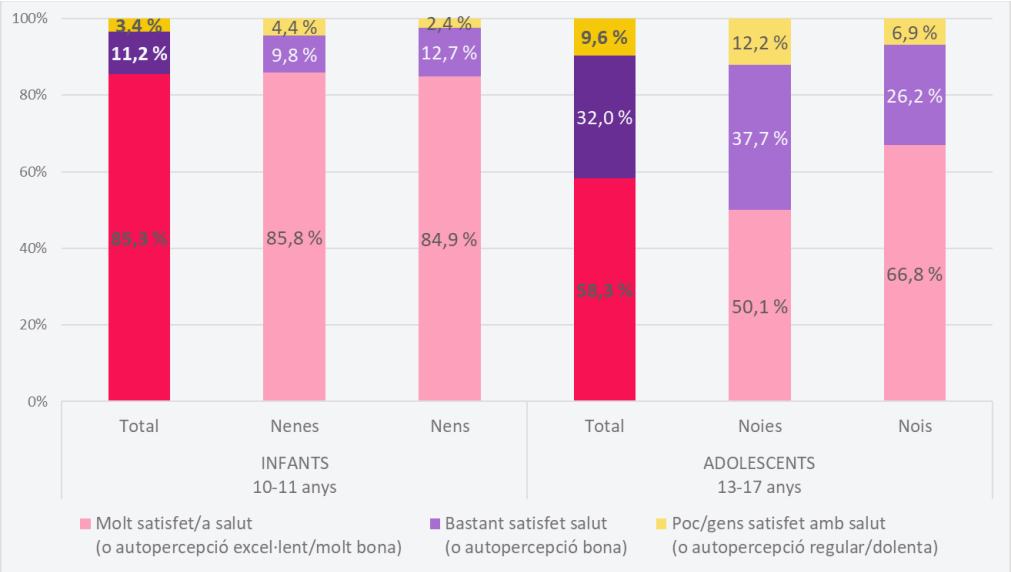

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'EBSIB (2021) i l'enquesta FRESC (2021), Agència de Salut Pública de Barcelona.

A banda de la davallada en el pas de la infància a l'adolescència (-27 pp), també hi ha diferències importants per sexe i per nivell socioeconòmic del barri: les noies diuen tenir una salut menys excel·lent/molt bona que els nois (50,1% de noies vs. 66,8% de nois), així com els nois i noies adolescents quan viuen en contextos socioeconòmic baixos (54,6% dels i les adolescents quan baix nivell socioeconòmic vs. 60,7% dels i les adolescents quan alt nivell socioeconòmic) (FRESC, 2021).

El 12,4% d'infants de 10 i 11 anys de Barcelona expressen malestars corporals freqüents (mal de cap, d'estómac o d'esquena) i el 17,9% que declara haver tingut dificultats per dormir 5 dies o més a la setmana (EBSIB, 2021).

Gràfic 24. Grau de satisfacció amb la salut d'infants i adolescents, total i per nivell socioeconòmic (%). Barcelona, 2021

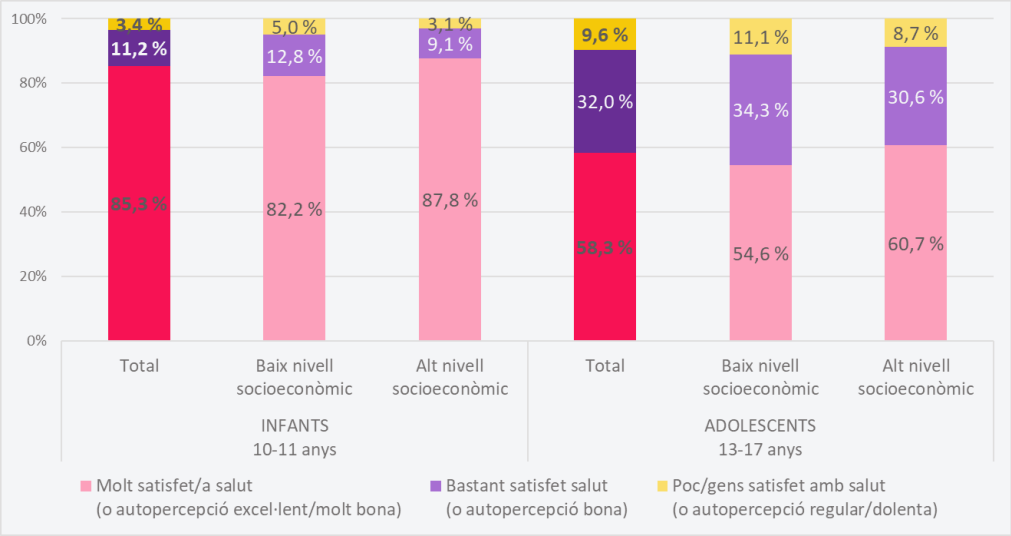

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'EBSIB (2021) i l'enquesta FRESC (2021), Agència de Salut Pública de Barcelona.

4.2 Hàbits saludables de descans, alimentació i exercici físic

4 de cada 10 infants i 7 de cada 10 adolescents no dormen les hores suficients al dia (10 hores en el cas dels infants i 9 hores en el cas dels i les adolescents). A l'adolescència i en barris de renda molt baixa són 9 de cada 10 els que no dormen suficientment.

1 de cada 10 infants i adolescents no esmorzen cada dia abans de sortir de casa, 3 de cada 10 infants i adolescents no mengen fruita cada dia i 6 de cada 10 infants i adolescents no mengen verdures i hortalisses cada dia (a l'adolescència les xifres empitjoren).

2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat no fan exercici físic de manera regular fora de l'horari escolar, sent gairebé 4 de cada 10 a Sant Martí.

1 de cada 10 adolescents té una activitat física insuficient o sedentària: més les noies, així com els nois i noies adolescents amb nivell socioeconòmic baix.

Una gran part d'infants i la majoria d'adolescents no dormen les hores suficients al dia (40,0% dels infants i 72,0% dels i les adolescents) (35,6% i 61,1% respectivament al 2006), amb diferències segons el context socioeconòmic de la família en l'etapa de l'adolescència (un 90,4% dels i les adolescents de renda familiar molt baixa estaria per sota del nombre d'hores recomanades, davant del 61,8% d'adolescents de rendes altes o molt altes) (ESB, 2021).

Taula 5. Infants i adolescents (0-17 anys) que dormen suficientment o insuficientment segons estrat de renda dels barris (%). Barcelona, 2021

Estrat de renda dels barris	Infants 0-11		Adolescents 12-17	
	<10 hores al dia (insuficient)	>=10 hores al dia (suficient)	<9 hores al dia (insuficient)	>=9 hores al dia (suficient)
BARCELONA	**40,0%**	**60,0%**	**72,0%**	**28,0%**
Molt baixa	62,8%	37,2%	90,4%	9,6%
Baixa	48,8%	51,2%	77,0%	23,1%
Mitjana	28,4%	71,6%	64,0%	36,0%
Alta	34,4%	65,6%	72,5%	27,5%
Molt alta	34,4%	65,6%	61,8%	38,3%

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de salut de Barcelona (ESB) 2021.

El 92,0% dels infants i adolescents d'entre 3 i 17 anys de Barcelona esmorzen cada dia abans de sortir de casa, però en canvi només el 65,9% dels infants i adolescents mengen fruita cada dia una o més vegades (86,2% dels infants de 0 a 5 anys, 72,5% dels infants 6 a 11 anys i 40,8% dels i les adolescents de 12 a 17 anys) (ESB, 2021). Amb l'edat, el percentatge d'adolescents de 13 a 17 anys que esmorza (cada dia o 1-3 vegades a la setmana) abans de sortir de casa disminueix (només ho fa el 77,0%) (FRESC, 2021).

El 77,4% d'infants i adolescents de 6 a 16 anys de Barcelona fan exercici físic de manera regular fora de l'horari escolar (76,1% al 2018): més nens/nois que nenes/noies, més a primària que a l'ESO i més en escoles privades/concertades que en escoles públiques. Sant Martí (65,6%) és el districte on menys infants i adolescents fan exercici de forma regular (EHEEB, 2022).

L'activitat física insuficient o sedentarisme és del 11,9% a l'adolescència, superior en les noies que en els nois i, també, entre els adolescents que viuen en barris de nivell socioeconòmic baix (15,0% de noies vs. 8,7% de nois; 14,2% dels i les adolescents amb nivell socioeconòmic baix vs. 10,5% amb nivell socioeconòmic alt) (FRESC, 2021).

Gràfic 25. Infants i adolescents (de 6 a 16 anys) que fan exercici de manera regular fora de l'horari escolar (%). Barcelona i districtes, 2022

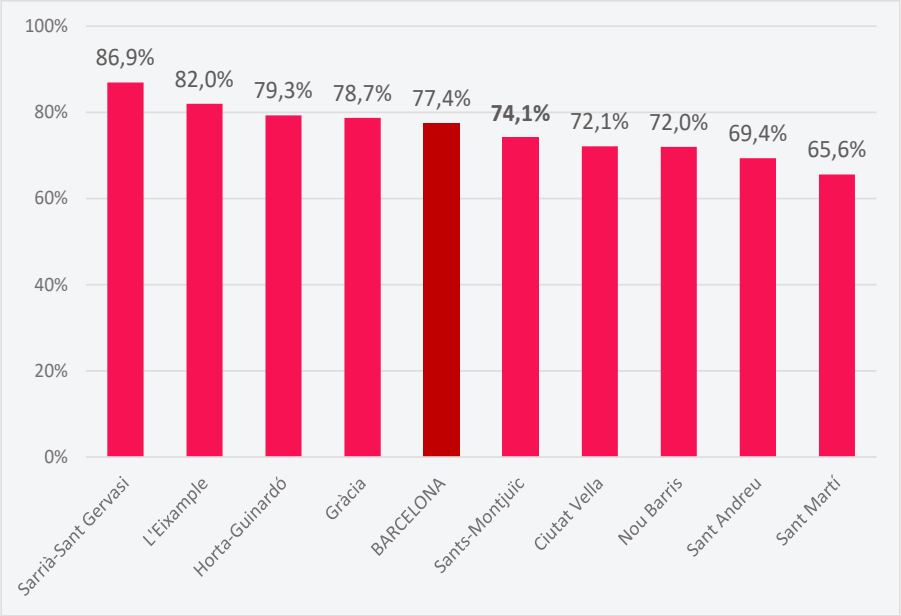

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'hàbits esportius de la població en edat escolar de Barcelona (EHEEB) 2022.

4.3 Sobrepès, obesitat i satisfacció amb el cos

1 de cada 10 infants de la ciutat no mostra satisfacció amb el seu propi cos. En el cas dels nois i noies adolescents, aquesta proporció ascendeix a 6 de cada 10. Les nenes i les noies adolescents estan menys satisfetes amb els seu cos que els nens i nois.

Gairebé 3 de cada 10 infants de la ciutat tenen excés de pes (sobrepès o obesitat). Pel que fa als adolescents, són 3 de cada 10 (xifra que ha augmentat en els darrers 5 anys): més nois que noies i més adolescents amb nivell socioeconòmic baix.

La valoració mitjana del propi cos es troba al voltant de 8 sobre 10 entre els infants i adolescents de 6 a 16 anys de Barcelona, presentant diferències entre sexes i un fort descens a mesura que els infants creixen (EHEEB, 2022). El 10,7% dels infants de 10 i 11 anys diu estar gens o poc satisfet amb el propi cos (EBSIB, 2021) i aquesta xifra és del 60,6% entre els i les adolescents de 13 a 17 anys (FRESC, 2021). Les nenes i noies adolescents estan menys satisfetes amb el seu cos que els nois (15,1% vs. 6,4% en la infància i 64,4% vs. 56,7% en l'adolescència) (EBSIB, 2021; FRESC, 2021).

Gràfic 26. Satisfacció amb el propi cos per part d'infants i adolescents, total i per sexe (%). Barcelona, 2021

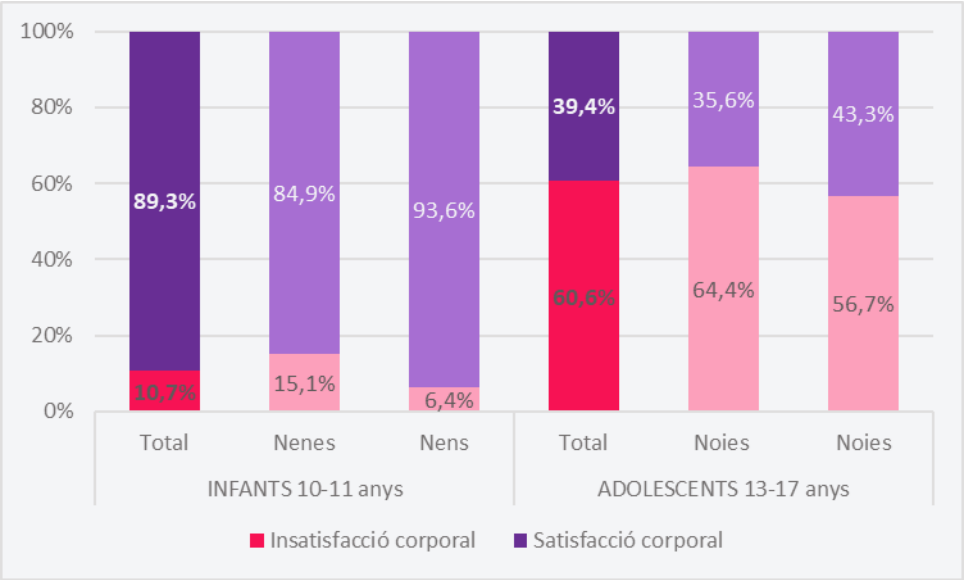

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'EBSIB (2021) i l'enquesta FRESC (2021), Agència de Salut Pública de Barcelona.

Un 25,7% dels infants de 6 a 12 anys de Barcelona tenen excés de pes, dels quals el 14,7% tenen sobrepès i el 11,0% obesitat, amb més casos en contextos socioeconòmicament desafavorits (Departament de Salut, 2018).

Entre els nois i noies adolescents de 13 a 17 anys de Barcelona, la xifra d'excés de pes puja al 30,2%: el 20,2% tenen sobrepès i el 10,0% obesitat (25,6% de les noies i 34,9% dels nois; 35,5% dels i les adolescents amb nivell socioeconòmic baix i 26,8% amb nivell socioeconòmic alt). L'excés de pes a l'adolescència era del 25,6% al 2016 (FRESC, 2021).

Mapa 5. Infants de 6 a 12 anys amb excés de pes (sobrepès i obesitat) (%). Barcelona, districtes i àrees bàsiques de salut (ABS), 2018

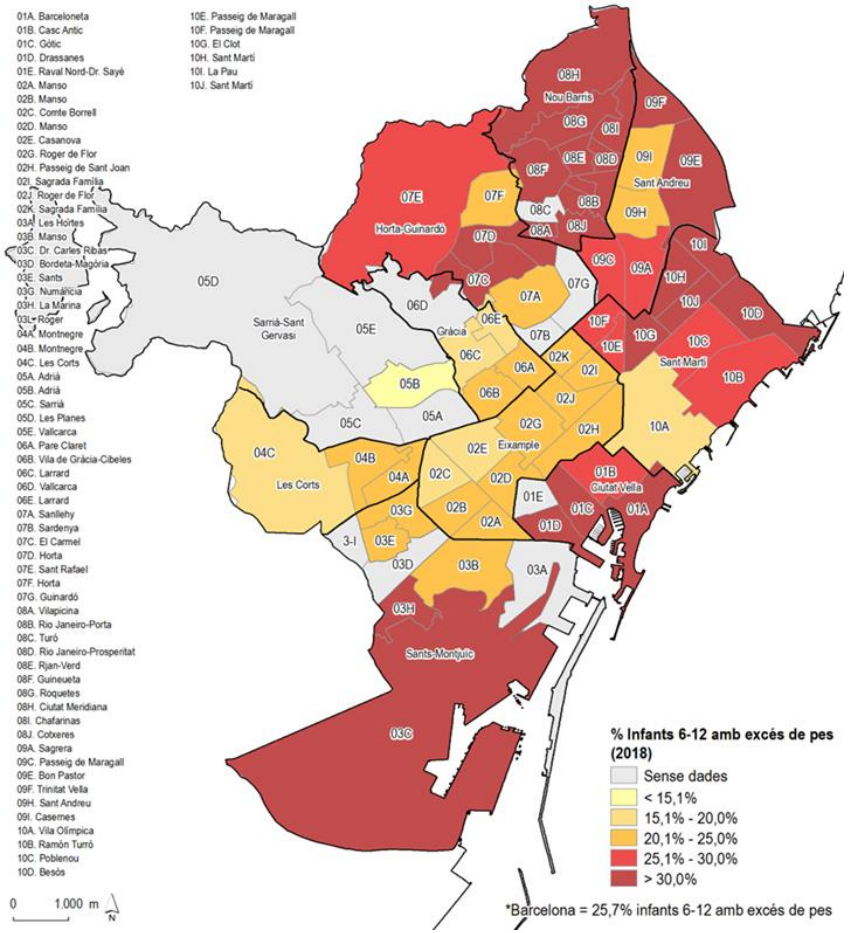

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Departament de Salut, de la Generalitat de Catalunya.
**Nota: la divisió correspon a les àrees bàsiques de salut (ABS), de les quals el Departament de Salut disposa d'informació actualitzada sobre l'excés de pes que es correspon al 2018. Atès que al 2018 hi ha força canvis administratius en la delimitació de les ABS, hi pot haver algun petit desquadrament, però que en cap cas afectaria significativament els resultats globals de distribució territorial de l'excés de pes dels infants de 6 a 12 anys a la ciutat.*

4.4 Contaminació de l'aire i asma infantil

La contaminació de l'aire és una qüestió especialment rellevant per a la població infantil, ja que s'ha pogut relacionar amb el 41% dels nous casos d'asma infantil a la ciutat (al voltant de 900 casos anuals).

El districte de l'Eixample continua tenint els nivells d'exposició al diòxid de nitrogen (NO_2) més elevats de la ciutat, per sobre del valor límit recomanat.

En el 9% de les escoles es va superar el límit recomanat de NO_2 durant el 2022 a diferència del 26% en que es va superar en el període prepandèmia 2018-2019 (4% el 2021).

D'acord amb estudis realitzats (ASPB, 2022) les accions de millora dels entorns escolars s'haurien de prioritzar a les escoles d'entorns més contaminats i apostar per la reducció global del trànsit, ja que és la mesura que té un major benefici per la salut.

L'any 2022 els nivells de contaminació de l'aire a la ciutat han augmentat respecte als anys 2020 i 2021 per la recuperació de la normalitat després de les mesures de contenció per la covid-19 que havien fet reduir-los. La mitjana d'exposició de la població durant el 2022 va ser de 15 µg/m3 per les partícules PM2,5 i de 31 µg/m3 per l'NO2, uns valors que tripliquen el valor recomanat per l'OMS. Per als infants i adolescents, la qüestió de la contaminació de l'aire és especialment rellevant des del moment que s'hi relacionen el 41% dels nous casos d'asma infantil (al voltant de 900 casos anuals) i el 14% dels nous casos de càncer de pulmó (al voltant de 130 casos anuals) (ASPB, 2022).

Gràfic 27. Mitjanes poblacionals de NO_2 (µg/m3) als districtes de Barcelona i al total de la ciutat durant el període 2018-2019, 2020-2021 i l'any 2022

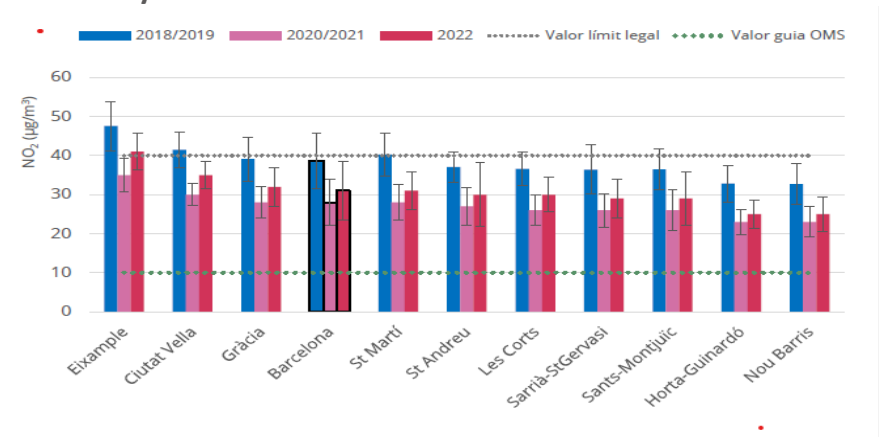

Nota: Els intervals indiquen la desviació estàndard.

Font: Informe Avaluació de qualitat de l'aire a la ciutat de Barcelona, 2022 (ASPB, 2022: 45).

El districte de l'Eixample continua tenint els nivells d'exposició a NO_2 més elevats de la ciutat, per sobre del límit recomanat. El grau d'exposició a NO_2 i a PM2,5 augmenta amb el nivell de renda del barri, atès que, a Barcelona, els barris amb renda més alta tendeixen a estar al centre de la ciutat, on hi ha més intensitat de trànsit. Tanmateix, les persones socioeconòmicament més desafavorides són més susceptibles als efectes negatius de la contaminació de l'aire. La reducció global del trànsit és la mesura que té un major benefici per a la salut, ja que, a part de millorar la qualitat de l'aire, aporta cobeneficis en salut, com la reducció del soroll ambiental, les lesions de trànsit i l'alliberament d'espai urbà per altres usos més saludables (espais de trobada i zones verdes que facilitin la interacció social i una mobilitat activa) (ASPB, 2022).

Els nivells d'exposició a NO_2 a les escoles de la ciutat són semblants als del conjunt de la població (30 µg/m3). En el 9% de les escoles es va superar el límit recomanat de NO_2 durant el 2022 (55% en el cas de l'Eixample), a diferència del 26% en que es va superar en el període prepandèmia 2018-2019 (4% el 2021). Tal i com afirma l'ASPB (2022), és prioritari reduir l'exposició a la contaminació de l'aire a les escoles, sobretot de les que han de suportar nivells més alts de contaminació. La pacificació de l'entorn és la mesura més eficient i amb més cobeneficis en salut, però caldria valorar altres mesures immediates (com la instal·lació de murs verds) quan la pacificació de l'entorn no és possible a curt termini.

Gràfic 28. Percentatge d'escoles exposades a diferents intervals de NO_2 (µg/m3) als districtes de Barcelona durant l'any 2022

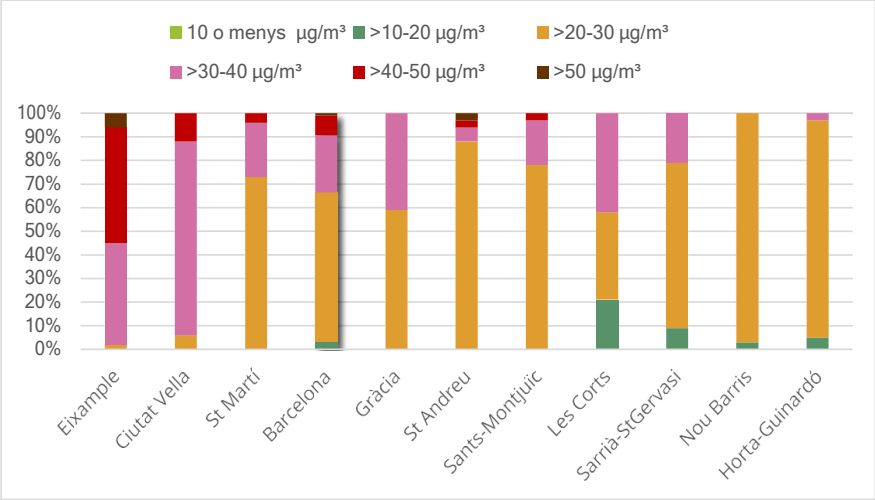

Font: Informe Avaluació de qualitat de l'aire a la ciutat de Barcelona, 2022 (ASPB, 2022: 53).

4.5 Satisfacció amb la vida, malestar emocional i salut mental

1 de cada 10 infants de la ciutat es mostra poc o gens satisfet amb la seva vida (2 de cada 10 a Ciutat Vella). Després de la covid-19, els infants es mostren menys positius o optimistes amb les seves vides (8,7 sobre 10 l'any 2021 versus 9,0 al 2017).

5 de cada 10 adolescents de la ciutat tenen un nivell mitjà o baix de satisfacció amb la vida (les noies ho estan menys que els nois).

El 6% d'infants de 4 a 14 anys de la ciutat tenen risc de mala salut mental i representen 1 de cada 10 si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit. Per als nois i noies adolescents de 13 a 17 anys, el risc de mala salut mental és del 15% i gairebé 4 de cada 10 si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit.

3 de cada 10 adolescents de la ciutat expressen malestar emocional: més les noies que els nois, així com els adolescents de barris de nivell desafavorit.

Gairebé 1 de cada 10 infants i adolescents de 6 a 17 anys de la ciutat són atesos en Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ), amb una tendència creixent des del 2012.

En comparació amb l'any 2017, els infants de 10 i 11 anys de la ciutat de Barcelona mostren menys satisfacció amb les seves vides que abans de la pandèmia: d'una mitjana de 9,0 sobre 10 (any 2017) a 8,7 sobre 10 (any 2021). És a dir, en temps de covid-19, els infants es mostren menys positius o optimistes amb les seves vides. Un 60,1% diu estar-ne molt satisfet, el 29,8% bastant, el 6,2% poc satisfet i el 3,9% gens. És rellevant destacar que, mentre en el global de Barcelona el 10,1% d'infants es mostren poc o gens satisfets amb la seva vida, a Ciutat Vella aquest percentatge es duplica fins al 20,2% (EBSIB, 2021).

Gràfic 29. Infants (10 i 11 anys) segons el grau de satisfacció global amb la vida. Barcelona i districtes, 2021

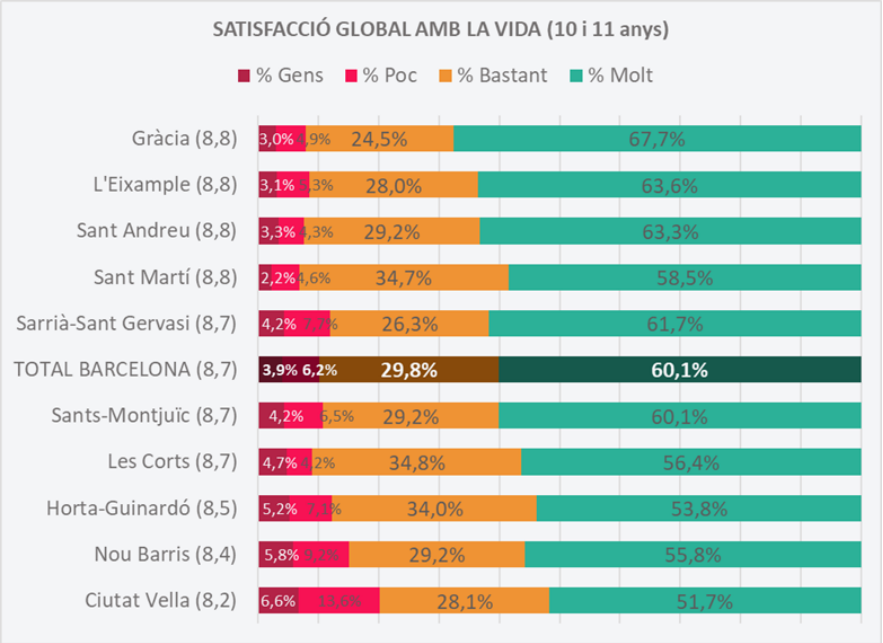

Font: Institut Infància i Adolescència a partir de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) 2021, de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa als adolescents, el 5,3% té un nivell baix de satisfacció amb la vida (7,0% de les noies i 3,4% dels nois), el 46,7% mitjà (53,8% noies i 39,4% nois) i el 48,0% alt (39,2% noies i 57,2% nois). No hi ha diferències contrastades per nivell socioeconòmic (FRESC, 2021).

El risc de mala salut mental en la població infantil de 4 a 14 anys millora lleugerament des del 2016 passant del 5,9% al 5,7% (la xifra ascendeix al 11,2% si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit) (ESB, 2016 i 2021). El risc de mala salut mental és força més elevat a l'adolescència, on des de la pandèmia sí que ha empitjorat, passant del 9,1% al 15,5% (la xifra ascendeix al 36,8% si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit). Aquest risc és més elevat entre les noies que entre els nois (18,8% vs. 12,1%) i entre els i les adolescents de barris desafavorits (18,3% vs. 13,8%) (FRESC, 2016 i 2021).

Pel que fa al malestar emocional (relacionable amb depressió), també ha crescut de forma important: del 17,4% el 2016 al 29,2% el 2021, essent bastant més elevat entre les noies (37,7%) que entre els nois (20,4%) i també més elevat en barris de nivell socioeconòmic desafavorit (32,1% vs. 27,3%). En l'últim any, el 29,5% dels i les adolescents s'han sentit tan tristos/es o desesperats/des gairebé cada dia durant dues setmanes que han hagut d'aturar la seva activitat quotidiana (39,2% de les noies i 19,5% dels nois, i 31,8% vs. 28,0% en barris desafavorits). El 13,3% ha provat tranquil·litzants amb recepta mèdica alguna vegada (FRESC, 2016 i 2021).

Gràfic 30. Infants i adolescents (6-17 anys) atesos als centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ), total i per sexe (%). Barcelona, tendència 2012-2022

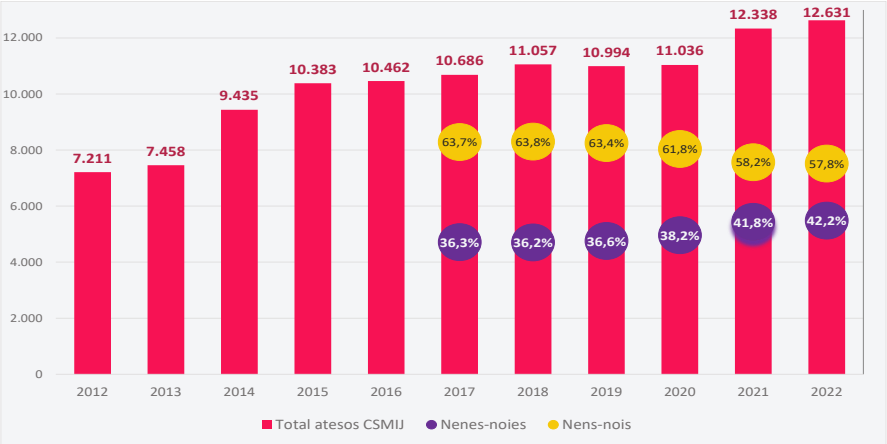

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Consorci Sanitari de Barcelona, de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

El 7,7% d'infants i adolescents de 6-17 anys són atesos als CSMIJ, amb una tendència creixent: un 75,2% més des del 2012 (CSB, 2022). El suïcidi és la 1ª causa de mort prematura en homes i la 2ª en dones (de 0 a 29 anys) i entre 2016-2020 s'ha doblat en aquest grup (de 1,1 a 2,2 per cada 10.000 habitants). En paral·lel, s'ha disparat el nombre de consultes tipificades com a "codi risc suïcidi" entre 2019-2021 (de 89 casos atesos a 311) sobretot entre les noies (ASPB, CMBD-Primària, 2022). Específicament l'any 2022, 26 infants i adolescents (6-17 anys) han estat víctimes de temptativa de suïcidi a Barcelona (8 el 2021, 4 el 2020 i 2 el 2019) (Departament d'Interior, 2022), mentre que entre els adolescents de 10 a 19 anys de Barcelona els anys 2020 i 2021 es van produir 3 morts anuals per suïcidi (ASPB, 2023 i RMJB, 2016-2020).

4.6 Addiccions i usos problemàtics de les pantalles i internet

6 de cada 10 adolescents de Barcelona han provat alguna vegada l'alcohol, 4 de cada 10 el tabac i 2 de cada 10 el cànnabis: més les noies que els nois i més els adolescents d'alt nivell socioeconòmic. La tendència mostra una lleugera millora de tots 3 indicadors.

L'edat mitjana d'ambdós sexes per iniciar-se al joc amb diners són els 13 anys (és més freqüent entre els nois adolescents). 1 de cada 10 nois juga en línia i 1 de cada 10, presencialment. Per al 5% dels nois entre 13 i 17 anys es considera un ús problemàtic perquè per poder continuar jugant (o bé per apostar més diners en el joc) han de mentir.

5 de cada 10 infants de Barcelona tenen telèfon mòbil, xifra que és pràcticament del 100% a l'adolescència. A més, el 41,5% dels infants no tenen cap límit a casa sobre l'estona de mòbil, i augmenta al 82,2% durant l'adolescència.

Pel que fa als usos problemàtics, tant infants com adolescents pensen que haurien d'utilitzar-lo menys (34,2% i 30,1% respectivament) i al 35,3% dels infants diu que li resulta difícil deixar d'utilitzar internet (al 24,8% dels adolescents).

Un 64,5%, 36,1% i 23,0% dels i les adolescents de 13 a 17 anys de Barcelona ha provat alguna vegada l'alcohol, el tabac i el cànnabis respectivament (66,4%, 38,4% i 23,5% de les noies, i 62,5%, 33,7% i 22,5% dels nois) (62,0%, 31,8% i 22,1% de baix nivell socioeconòmic i 66,1%, 38,8% i 23,6% d'alt nivell socioeconòmic) (FRESC, 2021). El 18,2% d'infants i adolescents de 0 a 17 anys són fumadors passius (els pares i/o mares fumen) (ESB, 2021).

Gràfic 31. Adolescents (13-17 anys) que diuen que han provat l'alcohol, el tabac i/o el cànnabis alguna vegada a la vida, total i per context socioeconòmic (%). Barcelona, tendència 2016-2021

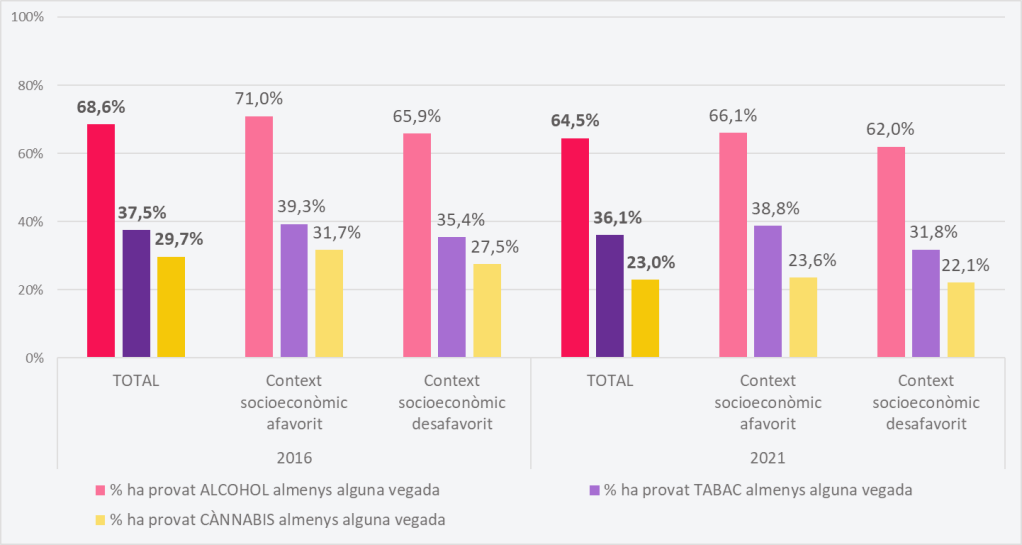

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'enquesta FRESC (2016 i 2021). Agència de Salut Pública de Barcelona.

Recentment s'ha explorat l'addició al joc amb diners entre els i les adolescents de 13 a 17 anys i s'ha descobert que l'edat mitjana d'inici se situa als 13 anys en ambdós sexes, tot i que és molt més freqüent entre el nois: 11,0% de nois hi juga en línia (2,2% noies) i 10,6% de nois ho fa presencialment (3,8% noies). Entre aquests, un 3,0% es pot considerar problemàtic des del moment que per poder continuar jugant o bé per apostar més i més diners en el joc, l'adolescent ha de mentir (5,3% nois; 0,8% noies) (FRESC, 2021).

Abans d'entrar en els usos de les TRIC (tecnologies de relació, comunicació i informació) en la infància i l'adolescència, és important tenir en compte que encara tenim una bretxa digital en el 8,4% de llars amb infants i adolescents que no disposen d'ordinador i/o connexió a internet (concretament un 1,3% cap de les dues coses i un 7,1% tenen una cosa però no l'altra) (ESDB, 2020).

Pel que fa a l'accés al mòbil, gairebé la meitat dels infants 10-11 anys ja tenen telèfon mòbil (47,5%), xifra que augmenta pràcticament al 100% a l'adolescència (13-17 anys). A més, el 41,5% dels infants no tenen cap límit a casa sobre l'estona de mòbil, xifra que també augmenta al 82,2% durant l'adolescència. Tant tenir mòbil com límits està condicionat pel context social de la família (EBSIB, 2021 i FRESC, 2021).

Pel que fa als usos problemàtics, és especialment destacable que el 35,3% dels infants diu que li resulta difícil deixar d'utilitzar internet, xifra que disminueix al 24,8% a l'adolescència. 3 de cada 10 ((34,2% infants i 30,1% adolescents) pensen que haurien d'utilitzar-lo menys). A més, reconeixen que es connecten a internet quan estan tristos o se senten sols (32,9% infants i 32,5% adolescents) o que acaben els deures o l'estudi ràpidament per poder-se connectar (més els infants -28,3%- que els adolescents -11,9%-) (EBSIB, 2021 i FRESC, 2021).

Gràfic 32. Infants (10 i 11 anys) segons el grau de freqüència de situacions relacionades amb l'ús d'internet. Barcelona, 2021

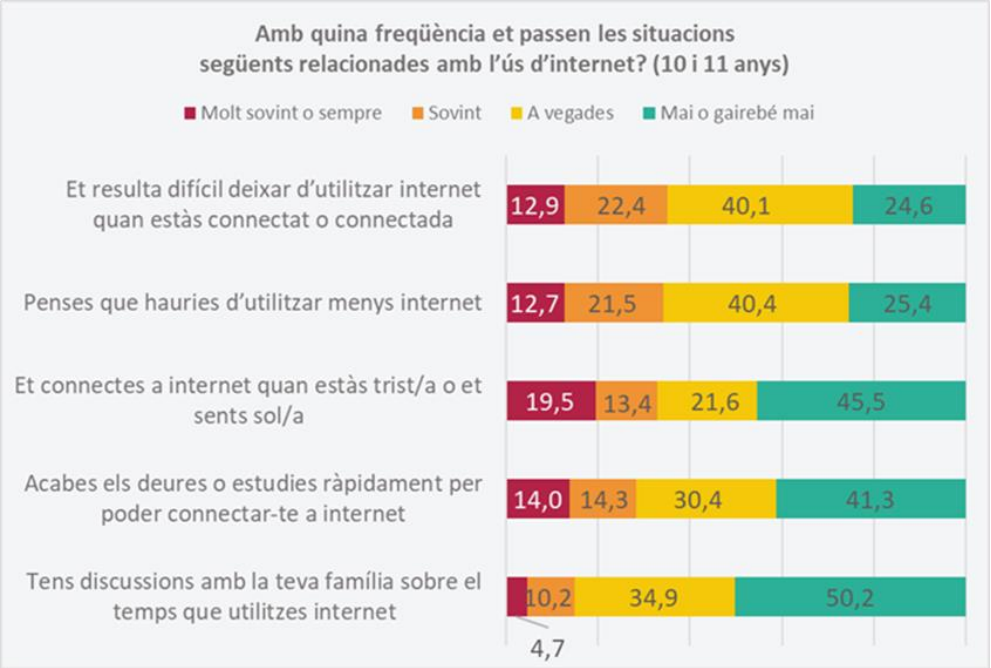

Font: Institut Infància i Adolescència a partir de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) 2021, de l'Ajuntament de Barcelona.

4.7 Salut sexual i reproductiva

A l'adolescència, 3 de cada 10 nois i noies tenen parella, i la mitjana d'edat d'inici de les relacions sexuals són els 15 anys. 2 de cada 10 adolescents no han fet servir cap mètode anticonceptiu en l'última relació sexual o han fet ús de mètodes anticonceptius no efectius. Les pràctiques sexuals sense protecció es tradueixen en un doble risc: contraure malalties de transmissió sexual (ITS) i/o l'embaràs adolescent.

Respecte a les ITS, 26 de cada 10.000 adolescents de 14 a 17 anys tenen infeccions de transmissió sexual, més les noies que els nois.

Respecte als embarassos a l'adolescència, tot i la tendència a la reducció, 16 de cada 1.000 noies adolescents de 15 a 19 anys de Barcelona han quedat embarassades en l'últim any (559 embarassos el 2022). D'aquestes, 8 de cada 10 opten per interrompre voluntàriament l'embaràs i 2 de cada 10 per tenir la criatura.

Entre les noies adolescents que decideixen seguir endavant amb l'embaràs, les taxes de naixement més elevades es troben als districtes de Nou Barris i Ciutat Vella.

A l'adolescència, el 30,8% dels nois i noies tenen parella (33,1% de les noies i 28,4% dels nois) (FRESC, 2021).

La mitjana d'edat d'inici de les relacions sexuals són els 15,0 anys per a les noies i els 14,9 anys per als nois. La mitjana d'edat d'inici de les relacions sexuals amb penetració són els 15,3 anys per a les noies i els nois. Un 5,7% dels i les adolescents estan bastant insatisfets amb la seva vida sexual (6,3% de les noies i 5,0% dels nois). El 12,4% no ha fet servir cap mètode anticonceptiu en l'última relació sexual (5,7% al 2016) i el 9,0% ha fet ús de mètodes anticonceptius no efectius (6,9% al 2016) (FRESC, 2021).

La tendència en augment des de l'any 2006 es manté actualment sostinguda, essent la taxa d'embarassos en noies de 15 a 19 anys del 15,8‰: 559 embarassos l'any 2022. Pel que fa a la decisió, un 79,2% opten per interrompre voluntàriament l'embaràs (el percentatge més alt des de 2006) i un 20,8% per tenir la criatura (55,2% de nacionalitat estrangera i 44,8% espanyola). (ASPB, 2022).

Gràfic 33. Nombre d'embarassos i embarassos no planificats (% d'interrupcions voluntàries d'embaràs sobre el total d'embarassos) en noies adolescents (15-19 anys). Barcelona, tendència 2006-2022

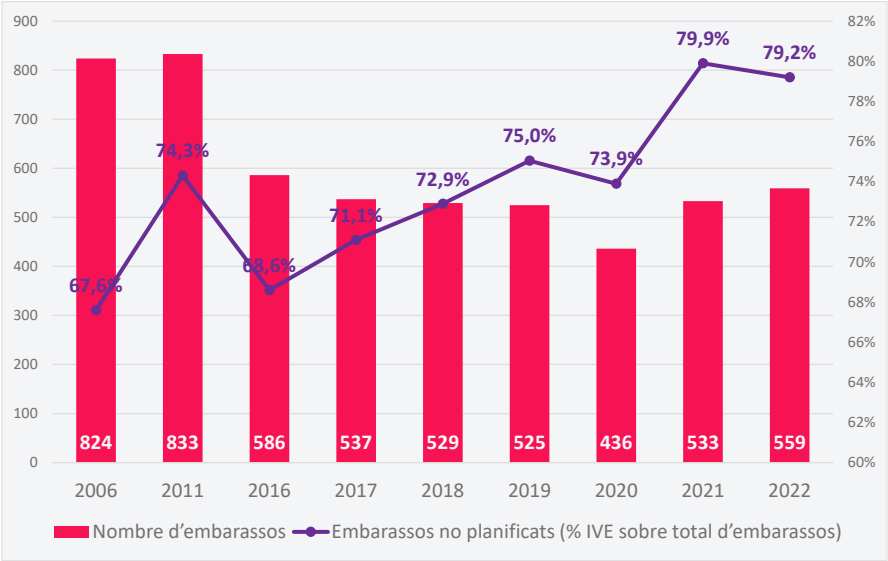

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de registres de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, 2022.

La taxa de fecunditat és de 3,3‰ a Barcelona (116 naixements), sent destacadament més alta a Nou Barris (6,6‰) i Ciutat Vella (4,7‰) (ASPB, 2022).

Pel que fa a les Infeccions de Transmissió Sexual (ITS), l'any 2022, 146 adolescents de 14 a 17 anys de Barcelona van tenir gonocòccia i clamídia (entre aquests, les principals perjudicades van ser les noies: 79,5% versus 20,5%). Sobre la incidència de les ITS en adolescents, hi havia hagut una tendència a l'alça fins al 2020, any de la pandèmia (2017: 16,4‰; 2020: 36,1‰), la qual es manté reduïda entre els anys 2021 (25,6‰) i 2022 (25,6‰) (ASPB, 2022).

Gràfic 34. Nombre de naixements i taxa de fecunditat en noies adolescents (15-19 anys) (N, ‰). Barcelona i districtes, 2022

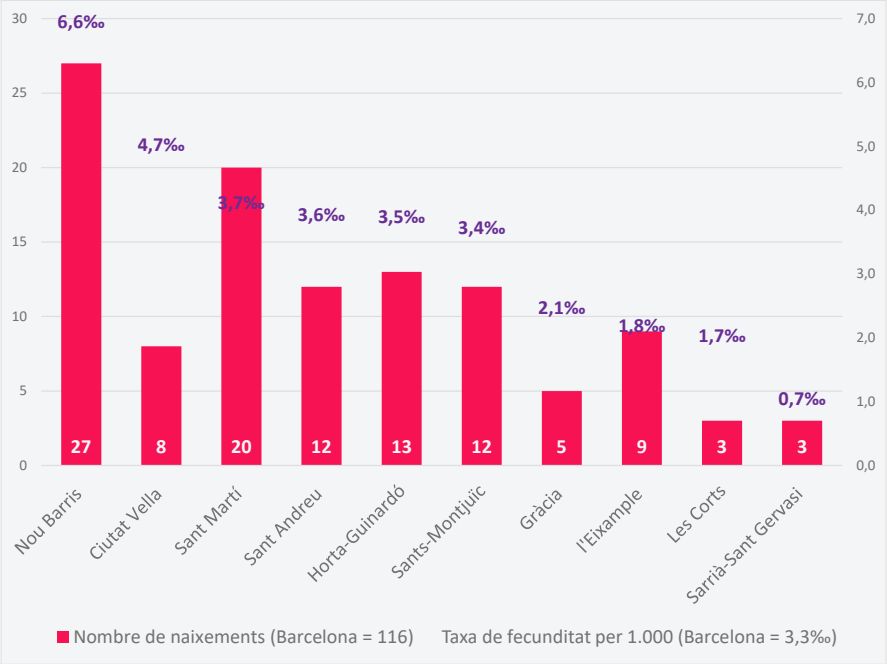

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de registres de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, 2022.

4.8 Apunts 2023: entorns alimentaris saludables i abordatge dels suïcidis

→ La recerca "Entorns alimentaris, infància i salut: exposició en l'àmbit escolar a Barcelona" (IERMB i AMB, 2021) analitza les relacions entre l'obesitat infantil, l'oferta alimentària local i l'accés a espais d'activitat física a l'aire lliure de les escoles de primària de Barcelona. L'objectiu és constatar l'efecte dels entorns "obesogènics" en la salut dels infants, més enllà de l'impacte de la renda disponible familiar (RDF) per càpita com a principal predictor.

Per exemple, la prevalença de sobrepès i obesitat infantil és més elevada a les zones amb menor RDF per càpita, com ara a Ciutat Vella. En aquest districte també s'observa que els centres de primària tenen accés a 128 punts de venda d'aliments poc saludables en un radi de 400 m, en comparació als 16 punts de Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi.

En canvi, la distribució dels espais d'activitat física a l'aire lliure segueix un gradient social invers, per la compacitat de l'habitatge i de les escoles, així com les intervencions compensatòries a les zones més desafavorides.

L'informe conclou amb propostes de polítiques per crear entorns alimentaris saludables inspirades en Londres o Copenhaguen: des de transformacions urbanes per limitar els restaurants de menjar ràpid a prop de les escoles, fins a formacions en hàbits saludables a infants i famílies.

→ La Guia "Abrir caminos hacia una vida vivible" (Plataforma PDA Bullying, 2023) visibilitza els reptes en salut mental a la infància i la joventut, a més d'oferir eines per abordar les autolesions i els suïcidis des de l'àmbit socioeducatiu. S'hi promou el "Manifest de la Xarxa dels Drets de la Infància per a la prevenció i l'abordatge del suïcidi en la infància i l'adolescència", presentat a Barcelona el 2023. El Manifest parteix del fet que l'OMS considera el suïcidi entre els adolescents i joves de 15 a 35 anys el major problema de salut pública d'Europa.

L'objectiu tant del Manifest com de la guia és entendre el suïcidi i les ideacions suïcides a l'adolescència com la "punta de l'iceberg" d'un malestar sovint ja gestat durant la infància per tal de reorientar l'abordatge de cada cas cap a una mirada psicosocial d'enfocament comunitari, transversal, interseccional, estructural i sistèmic. D'aquesta manera, es dona peu a fomentar la prevenció del suïcidi des de la infància, evitant l'efecte acumulatiu de factors de risc i tenint en compte altres factors més enllà dels individuals, com ara els privilegis o opressions socials.

La guia proporciona un banc de recursos per a cada fase del protocol (prevenció, detecció i actuació) i un pla d'acció per abordar el suïcidi en contextos socioeducatius. Detalla les claus per reconèixer els nivells d'alerta, estableix objectius pedagògics i proposa activitats concretes (des de l'aturada de la violència i protecció dels implicats/es fins a la restauració del benestar), centrades en el treball amb el grup-classe.

5. Pobresa, exclusió i desigualtats en la infància i l'adolescència

5.1 Contextos territorials desiguals on viure la infància i l'adolescència

3 de cada 10 infants i adolescents creixen en barris amb una Renda Disponible de les Llars molt baixa/baixa, 4 de cada 10 mitjana i 3 de cada 10 alta/molt alta. Les rendes molt baixa/baixa es concentren a Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí.

2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat creixen en barris amb un Índex de Vulnerabilitat Urbana molt alt o alt, 1 de cada 10 mitjà i 7 de cada 10 baix o molt baix. Les vulnerabilitats alta i molt alta es troben en barris dels mateixos districtes que en relació a la renda.

L'esperança de vida és diferent en funció del districte de naixement. L'esperança de vida més baixa d'un infant quan neix és a Ciutat Vella i Nou Barris, mentre que la més alta a Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi, amb més de 3 anys de diferència (82,9 vs. 86,2 anys).

En tota la dimensió de pobresa, cal estar alerta a la situació dels districtes més vulnerables econòmicament, especialment Nou Barris.

El context territorial i les condicions socials dels infants són un mirall de les desigualtats. Tenint en compte la Renda Disponible de les Llars per càpita (RDLpc) dels barris de l'any 2021, el 31,5% d'infants i adolescents creixen en barris amb una RDLpc molt baixa (11,4%) o baixa (20,1%), el 38,5% mitjana i el 30,0% alta (17,5%) o molt alta (12,6%). Les RDLpc molt baixa i baixa es concentren en barris de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí (OMD, 2020 i 2023).

Un indicador complementari a la RDLpc és l'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU) (els barris es classifiquen en deu decils, d'1 a 10, essent 1 el 10% dels barris menys vulnerables i 10 el 10% dels barris més vulnerables, tenint en compte desigualtats econòmiques, variables de vulnerabilitat sociodemogràfiques, laborals i residencials). D'acord amb aquest indicador sintètic, el 22,7% d'infants i adolescents de Barcelona creixen en barris amb un IVU molt alt (10,2%) o alt (12,5%) (més vulnerabilitat urbana), el 12,8% mitjà i el 64,5% baix (34,5%) o molt baix (30,0%). L'IVU molt alt i alt es troba també en barris dels districtes de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí (OMD, 2023 i IM, 2021).

En relació als contextos desiguals, l'esperança de vida a la ciutat de Barcelona l'any 2021 és de 84,2 anys: 87,1 anys en les dones i 80,9 anys en els homes (l'any 2019 era de 84,9 anys: 82,9 anys a Ciutat Vella i 86,2 anys a Sarrià-Sant Gervasi) (ASPB 2021 i OMD, 2019).

Mapa 6. Relació entre la Renda Disponible de les Llars per càpita dels barris i el volum de població infantil i adolescent que hi habita. Barcelona i barris, 2020 (RDLpc) i 2023 (població)

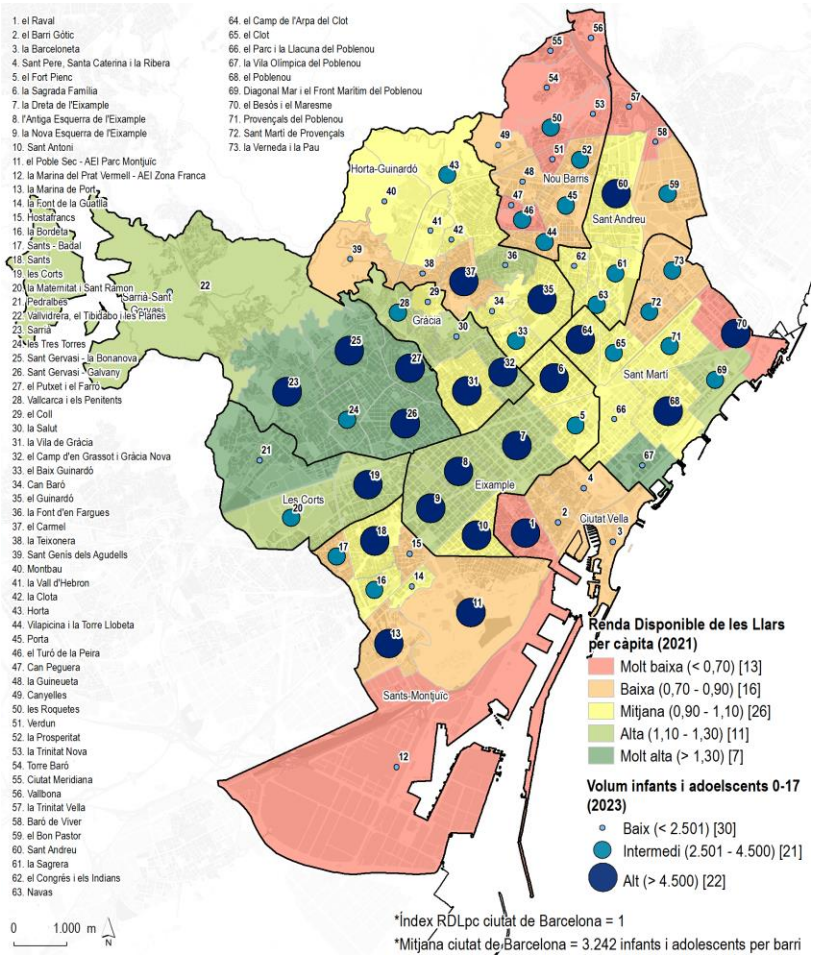

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del les dades de Renda Disponible de les Llars per càpita (any 2020) de l'Oficina Municipal de Dades i les dades del padró d'habitants (lectura l'1 de gener de 2023) del Departament d'Estadística i Difusió de Dades (Ajuntament de Barcelona).

Mapa 7. Relació entre la l'índex de vulnerabilitat urbana dels barris i el volum de població infantil i adolescent que hi habita. Barcelona i barris, 2021 (IVU) i 2023

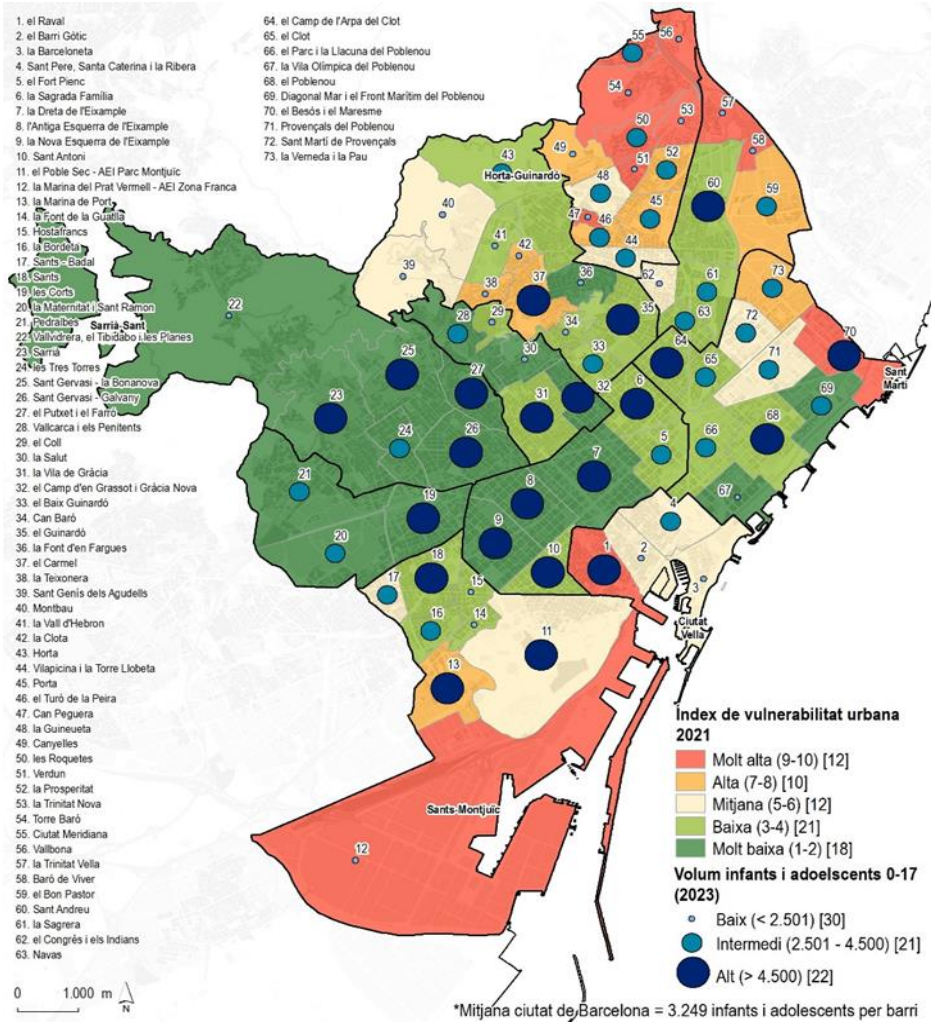

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del les dades de l'índex de vulnerabilitat urbana (any 2021) de l'Institut Metròpoli i les dades del padró d'habitants (lectura l'1 de gener de 2023) del Departament d'Estadística i Difusió de Dades (Ajuntament de Barcelona).

5.2 Pobresa en el treball, sobrecàrrega de despeses de l'habitatge i pobresa infantil

2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat viuen en llars que pateixen sobrecàrrega de despeses d'habitatge, 2 de cada 10 en llars amb algun endarreriment en els pagaments relacionats amb l'habitatge i 2 de cada 10 en habitatges que no es poden mantenir a una temperatura adequada. Respecte a anys anteriors, la tendència empitjora.

5 de cada 10 infants i adolescents que viuen en règim de lloguer a Barcelona destinen més del 40% dels ingressos a l'habitatge.

2 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat viuen amb persones adultes en situacions de pobresa en el treball i 3 de cada 10 infants i adolescents viuen en llars que arriben a final de mes amb dificultat o molta dificultat. 1 de cada 10 llars amb infants i adolescents de Barcelona tenen dificultat per atendre les necessitats dels seus fills i filles.

La pobresa en el treball i el cost de l'habitatge són les causes principals de la pobresa infantil. La taxa de pobresa infantil abans i després de comptar amb les despeses de l'habitatge augmenta en 17,9 pp.

El 21,5% d'infants i adolescents de Barcelona viu en llars que pateixen sobrecàrrega de despeses d'habitatge, el 21,9% viu en llars amb algun endarreriment en els pagaments relacionats amb l'habitatge i el 20,0% viu en habitatges que no es poden mantenir a una temperatura adequada. En comparació amb el 2011 s'observa una tendència d'empitjorament al 2021-2022 en els tres àmbits (EMCV, 2021-2022).

Gràfic 35. Infants i adolescents (0-17 anys) que viuen en llars amb diferents problemàtiques relacionades amb l'habitatge (%). Barcelona, 2011, 2016-2017 a 2021-2022

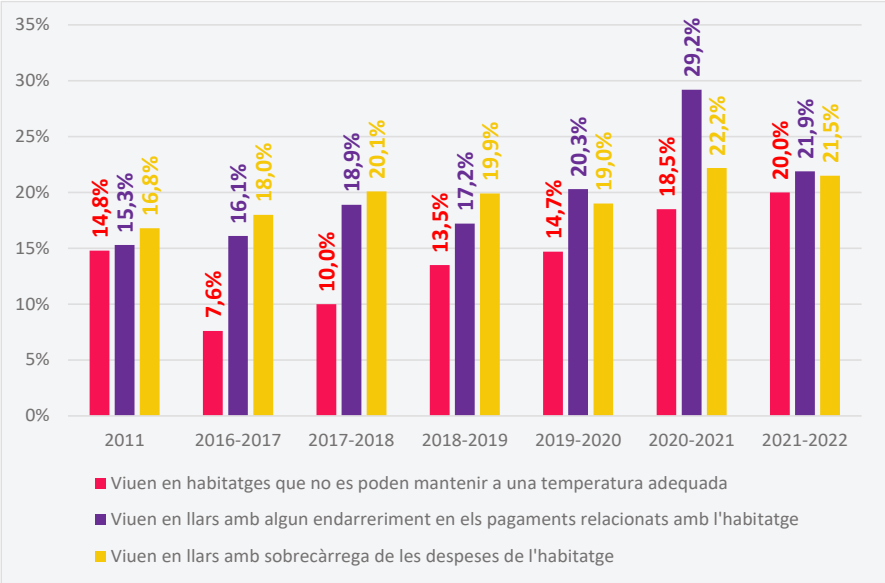

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP) - (2011) i de les Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV) – Institut Metròpoli (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 i 2021-2022). Nota: s'ha reconstruït la sèrie degut a la revisió i millora d'alguns aspectes de calibratge de l'EMCV.

Més d'un 40% de la població que viu de lloguer destina més del 40% dels seus ingressos a cobrir les despeses de l'habitatge. La població infantil i adolescent ha patit especialment l'impacte socioeconòmic de la pandèmia. Al 2020-2021, el 50,1% de la població infantil vivia a llars que destinaven més del 40% dels seus ingressos a les despeses d'habitatge i el 27,4% vivia en llars que destinaven més del 60% (EMCV, 2020-2021).

El cost mitjà del lloguer de l'habitatge a Barcelona són 812 euros (659 al 2017), mentre que en les llars amb infants i adolescents és de 852 euros (des dels 681 euros de Sant Martí als 1.421 de Sarrià Sant-Gervasi) (ESDB, 2022).

La taxa de pobresa infantil abans i després de comptar amb les despeses de l'habitatge augmenta en 17,9 punts percentuals (de 26,9% a 44,8%) (EMCV, 2019-2020).

El 18,6% d'infants i adolescents de 0 a 17 anys de Barcelona viuen amb persones adultes en situacions de pobresa en el treball. Es tracta d'una problemàtica que afecta de manera més significativa les persones adultes amb fills/filles a càrrec que al total de persones adultes (un 18,6% vs. 16,2%, respectivament). A més, el 28,1% d'infants i adolescents viuen en llars que arriben a final de mes amb dificultat o molta dificultat (EMCV, 2021-2022).

El 4,3% de llars amb infants i adolescents de Barcelona tenen dificultats per atendre les necessitats materials dels seus fills i filles de menys de 16 anys amb diferències territorials importants, amb xifres més altres a Nou Barris (15,3%) i Sant Andreu (11,5%) (ESDB, 2022).

Gràfic 36. Taxa sobrecàrrega de despeses de l'habitatge (>40% i >60%). Població de 0 a 17 anys que viu de lloguer. Barcelona, 2016-2017 a 2020-2021

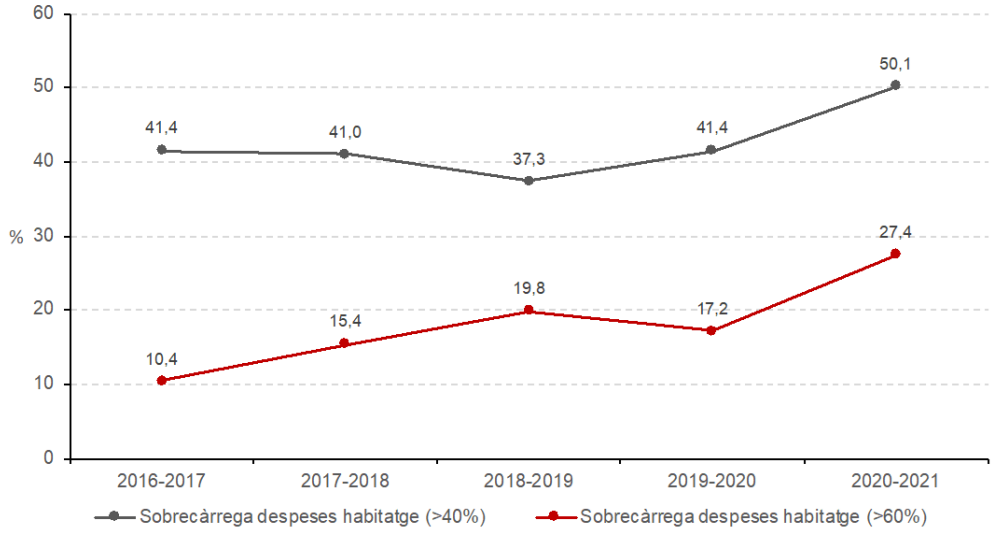

Font: Institut Metròpoli i Idescat, Estadístiques jmetropolitanes sobre condicions de vida, 2016-2017 a 2020-2021. Presentat per Sergio Porcel a la jornada "Infància i habitatge a Barcelona: impactes de la crisi de l'habitatge a les vides dels infants i adolescents" el 13 de juny de 2023 (Institut Metròpoli i Institut Infància i Adolescència de Barcelona).

5.3 Inseguretat residencial i mobilitat forçada

Les intervencions per risc de pèrdua d'habitatge i/o ocupació han crescut més del 300% des del 2014. Una llar amb infants o adolescents té més de 3 vegades més possibilitats d'estar en situació de risc de pèrdua de l'habitatge que una llar sense infants o adolescents.

Els districtes de Ciutat Vella, Nou Barris, Sants-Montjuïc i Sant Martí són els districtes amb major nombre d'intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge de la ciutat.

Gairebé 2 de cada 10 persones assistides pels serveis socials de la ciutat a les ordres de desnonament són infants i adolescents.

Des del 2014, les intervencions per risc de pèrdua d'habitatge i/o ocupació han crescut més del 300%, amb especial incidència en les llars amb infants i adolescents (IMHAB-UCER, 2021). En termes relatius, una llar amb infants o adolescents té més de 3 vegades més possibilitats d'estar en situació de risc de pèrdua de l'habitatge (0,7) que una llar sense infants o adolescents (0,2) (IMHAB i Padró, 2021).

Taula 6. Intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge en llars amb infants i adolescents. Barcelona i districtes, 2021

Població (llars)		Intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge	% sobre el total de llars
Llars amb infants i adolescents (0-17)	151.524	1.072	0,7%
Llars sense infants i adolescents (0-17)	508.539	1.195	0,2%
Població (individus)		**Intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge**	**% sobre el total de població**
Barcelona (0-17)	241.954	1.981	0,8%
Barcelona (18 i +)	1.418.360	3.956	0,3%
Districte	**Població 0-17**	**Intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge (només llars amb infants i adolescents)**	**% sobre el total de població 0-17**
Ciutat Vella	12.817	282	2,2%
Eixample	33.169	133	0,4%
Sants-Montjuïc	25.351	248	1,0%
Les Corts	12.212	26	0,2%
Sarrià-Sant Gervasi	27.694	38	0,1%
Gràcia	17.206	87	0,5%
Horta-Guinardó	25.265	302	1,2%
Nou Barris	27.341	339	1,2%
Sant Andreu	23.784	234	1,0%
Sant Martí	37.115	292	0,8%

Font: elaboració pròpia de l'IIAB en base a les dades de l'Institut Municipal de l'Habitatge de Barcelona. Unitat Contra l'exclusió residencial 2021 i les dades del padró a 1/1/2021. Ajuntament de Barcelona.

A nivell de districtes, són els infants dels districtes de Ciutat Vella (2,2%), Nou Barris (1,2%) i Sants-Montjuïc i Sant Andreu (1,0%) els que viuen més intervencions per evitar la pèrdua de l'habitatge (IMHAB-UCER, 2021).

Quan en un llançament* ordenat pels poders judicials es considera que hi ha una circumstància de vulnerabilitat**, és quan intervenen els Centres de Serveis Socials (CSS) i/o el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB). La seva funció és assistir el desnonament i gestionar, si cal, el reallotjament. Entre el 2018 i el 2022, els districtes de Ciutat Vella (19,7%), Nous Barris (18,3%), Sants-Montjuïc (14,6%) i Sant Martí (13,4%) són els districtes amb major nombre de desnonaments assistits pels serveis socials a la ciutat (CSS i CUESB, IMSS 2018-2022).

D'acord amb les dades del CUESB (29,5% del total de desnonaments assistits pels serveis socials de la ciutat), un 17,5% de les persones assistides a les ordres de desnonament són infants i adolescents: 250 infants i adolescents entre el 2018 i el 2022 (CSS i CUESB, IMSS 2018-2022).

Gràfic 37. Mitjana d'assistències dels serveis socials (CSS i CUESB) a llars amb ordre de desnonament (%). Barcelona i districtes, 2018-2022

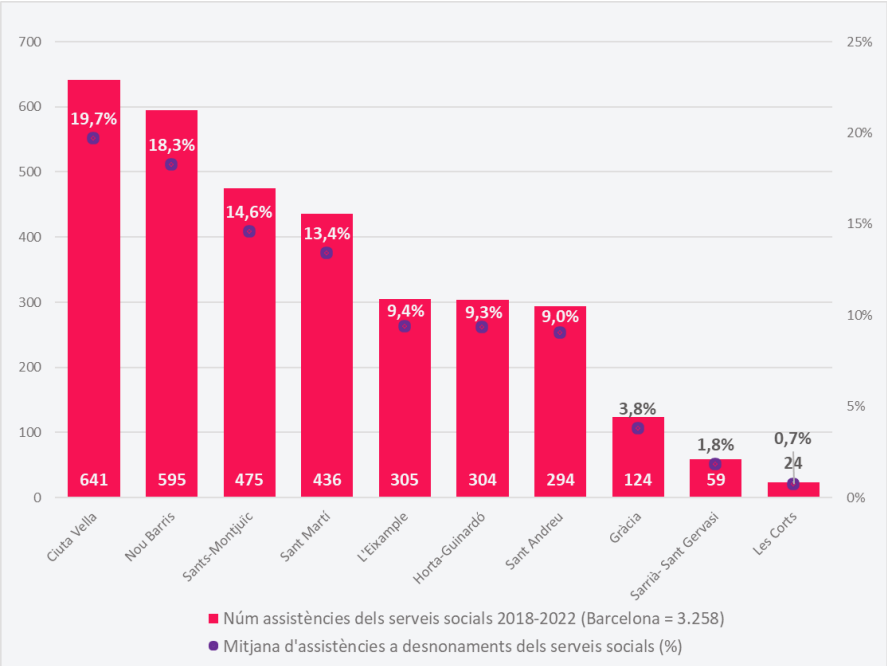

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de les dades del Centre d'Urgències i Emergències Socials (CUESB) i els Centres de Serveis Socials municipals (CSS). Ajuntament de Barcelona.

**Desnonament és el terme jurídic utilitzat per avisar a l'inquilí de la finalització del seu contracte d'arrendament, així com de la seva execució mitjançant el desallotjament (atesa l'existència d'una resolució judicial que es justifica per incompliment del contracte d'arrendament per manca de pagament de la renta o qualsevol altre incompliment contractual). Amb el terme llançament es fa referència a l'acte físic de desallotjar als ocupants de l'habitatge o local i se sol produir conjuntament amb el propietari i una representació del Jutjat i un serraller, per a tornar a prendre possessió del immoble, procedint a entrar a l'immoble.*
***Les dades de CUESB i CSS no inclouen tots els llançaments de Barcelona, només aquells on s'ha identificat una causa de vulnerabilitat i per als quals hi ha un requeriment judicial d'assistència dels serveis socials.*

5.4 Risc dels infants de patir situacions de pobresa o exclusió social

3 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat estan en risc de pobresa i/o exclusió social (taxa AROPE*).

Els infants i adolescents i les llars amb infants i adolescents tenen més risc de pobresa i/o exclusió que el conjunt de la població o que altres tipus de llar.

3 de cada 10 infants i adolescents de Barcelona viuen amb ingressos que se situen per sota del llindar de pobresa moderada i gairebé 2 de cada 10 viuen per sota el llindar de la pobresa severa.

**L'indicador sintètic AROPE (At Risk of Poverty and/or Exclusion), construït en el marc de l'Estratègia 2020 de la Unió Europea i amb Eurostat, tracta de capturar la multidimensionalitat de la pobresa, anant més enllà de l'estricta pobresa monetària i considerant també la baixa intensitat en el treball de les persones adultes que conviuen amb els infants i les dificultats d'accés a bens materials que es consideren bàsics en un context social determinat (privació material severa).*

La taxa AROPE continua sent més alta entre infants i adolescents (32,3%) que entre el total de la població (26,6%). La taxa AROPE també és més alta en persones que viuen en llars amb infants (29,1%) que per al global de les llars (26,6%) (EMCV, 2021-2022).

Gràfic 38. Risc de pobresa i/o exclusió social dels infants i adolescents (0-17 anys) i de la població total (taxa AROPE) (%). Barcelona, 2016-2017 a 2021-2022

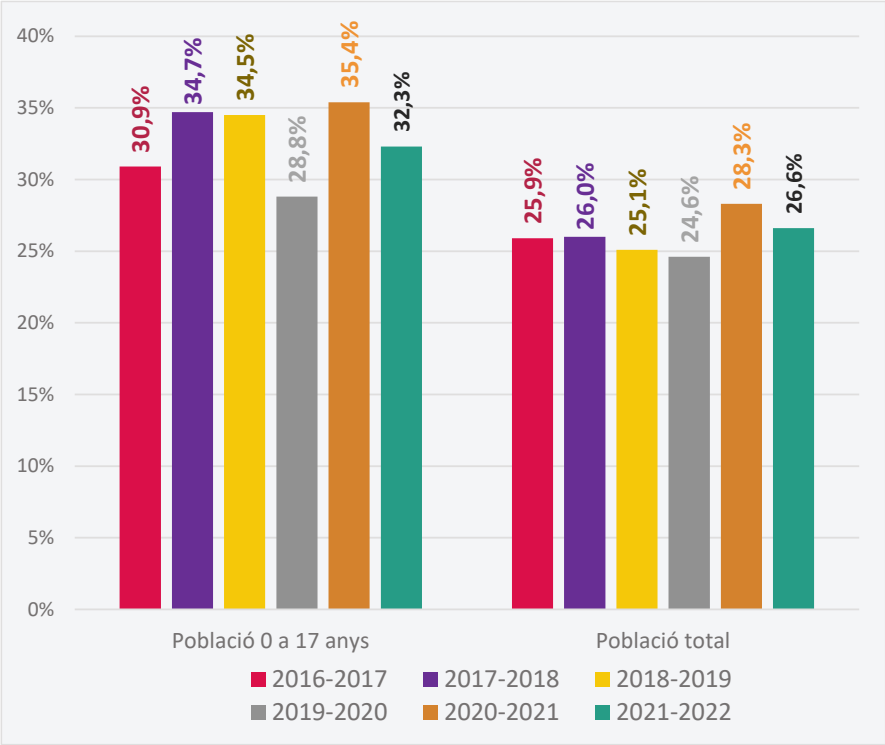

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de les Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV) – Institut Metròpoli (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 i 2021-2022). Nota: s'ha reconstruït la sèrie degut a la revisió i millora d'alguns aspectes de calibratge de l'EMCV.

A Barcelona la taxa AROPE o risc de pobresa i/o exclusió per a infants i adolescents de 0 a 17 anys és del 32,3% (EMCV, 2021-2022). A Catalunya és del 32,5% (2022: 31,7%), a Espanya del 34,5% (2022: 32,2%) i a la Unió Europea del 24,7% (Idescat-INE, 2023 i Eurostat, 2022).

Pel que fa a la pobresa monetària, el 28,0% d'infants i adolescents de Barcelona viuen amb ingressos que se situen per sota del llindar de pobresa moderada i el 12,9% viuen per sota el llindar de la pobresa severa. Tot i la millora respecte a xifres d'anys anteriors (-4,6 pp en la taxa de risc de pobresa moderada: del 32,6% al 28,0%), les taxes moderada i severa continuen sent més altes entre els infants i adolescents (28,0%; 12,9%) que entre el total de la població (22,3%; 9,2%) i també són més altes en persones que viuen en llars amb infants que per al global de les llars.

L'índex Gini per a la població 0-17 de Barcelona és de 36,1 en una escala de 0 a 100 on 0 representa màxima igualtat entre infants i adolescents i 100 màxima desigualtat (EMCV, 2021-2022).

Gràfic 39. Risc de pobresa moderada i severa dels infants i adolescents (0-17 anys) (%). Barcelona, 2011, 2016-2017 a 2021-2022

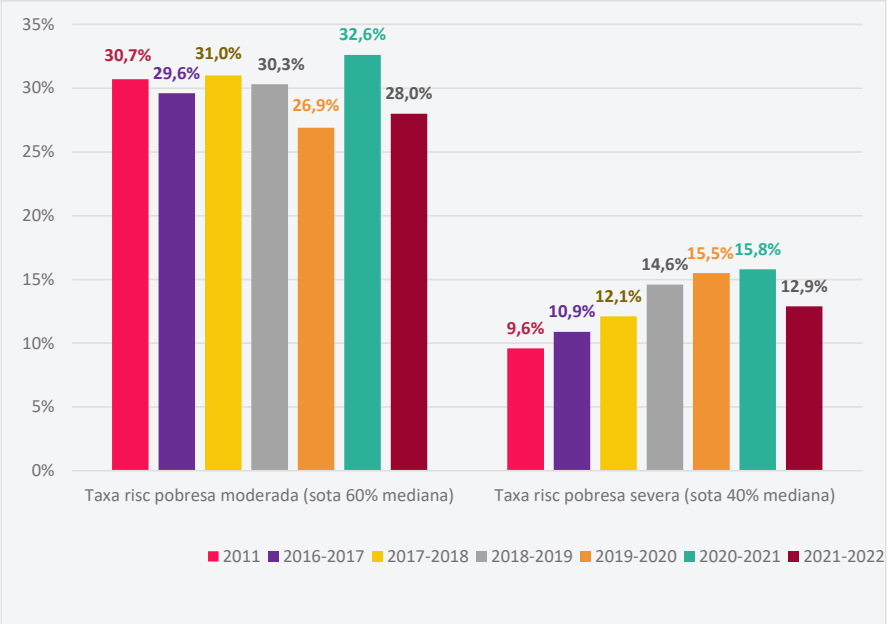

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP) - (2011) i de les Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV) – Institut Metròpoli (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 i 2021-2022). Nota: s'ha reconstruït la sèrie degut a la revisió i millora d'alguns aspectes de calibratge de l'EMCV.

5.5 Carències materials en les vides dels infants i adolescents

2 de cada 10 llars amb infants i adolescents de Barcelona no es poden permetre anar de vacances una setmana a l'any, 4 de cada 10 no es poden permetre fer front a una despesa imprevista i gairebé 2 de cada 10 no disposa de connexió a internet. Ciutat Vella i Nou Barris són els districtes on els infants pateixen més carències materials.

La carència material i social severa en la infància i l'adolescència afecta 1 de cada 10 infants i adolescents de la ciutat de Barcelona.

2 de cada 10 infants d'entre 10 i 11 anys afirmen no tenir un ordinador amb micròfon i càmera per fer classes online o bé 1 de cada 10 no té un escriptori per estudiar. 1 de cada 10 afirma que a casa seva fa calor durant l'estiu sempre o sovint.

2 de cada 10 nois i noies adolescents afirmen que -sempre o sovint- a casa seva fa fred durant l'hivern i 5 de cada 10 que fa calor a l'estiu.

A nivell de les carències materials de les llars amb infants i adolescents, el 23,9% no es poden permetre anar de vacances una setmana a l'any (21,0% al 2017), el 4,1% no es poden permetre carn/peix almenys cada dos dies (4,4% al 2017), el 36,1% no es poden permetre fer front a una despesa imprevista de 700 euros (31,7% al 2017 amb 650 euros), el 21,1% no es poden permetre mantenir l'habitatge a una temperatura adequada durant els mesos freds (14,9% al 2017), el 17,0% tenen endarreriments al pagament de rebuts o quotes, el 19,8% no es poden permetre tenir cotxe i el 1,8% no disposen de connexió a internet a la llar. Ciutat Vella i Nou Barris són els districtes pitjors situats en tots els àmbits (ESDB, 2022).

Taula 7. Llars amb infants i adolescents que pateixen carències materials segons tipus de carència (%). Barcelona i districtes, 2022

Privacions materials	Ciutat Vella*	Eixample*	Sants - Montjuïc	Les Corts*	Sarrià - Sant Gervasi	Gràcia*	Horta - Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí*	BARCELONA
En situació de Privacio Material i Social severa	**18,6%**	**6,7%**	**7,4%**	**3,8%**	**2,9%**	**4,0%**	**11,5%**	**27,9%**	**22,2%**	**5,3%**	**10,5%**
No poder anar de vacances una setmana a l'any	39,9%	16,0%	25,3%	9,2%	8,6%	10,7%	31,7%	48,7%	32,1%	18,8%	**23,9%**
No poder menjar carn, pollastre o peix almenys cada dos dies	6,5%	1,1%	3,9%	0,0%	2,1%	0,0%	9,0%	7,2%	8,3%	2,4%	**4,1%**
No poder fer front a una despesa imprevista de 700 euros	66,6%	22,9%	40,2%	25,4%	18,6%	21,6%	36,9%	57,9%	49,7%	33,6%	**36,1%**
No poder mantenir l'habitatge amb una temperatura adequada durant els mesos freds	42,9%	17,4%	22,4%	0,2%	6,9%	10,2%	25,3%	33,7%	29,8%	20,1%	**21,1%**
Endarriments al pagament de rebuts o quotes (habitatge, serveis o compres a terminis)	26,7%	10,4%	13,7%	21,3%	7,3%	8,2%	17,0%	40,9%	29,9%	10,1%	**17,0%**
No es poden permetre tenir cotxe	39,4%	16,1%	22,0%	12,5%	6,7%	17,5%	17,0%	29,3%	19,7%	22,7%	**19,8%**
No es poden permetre connexió a internet	2,8%	1,3%	0,7%	0,0%	0,9%	0,0%	2,2%	2,4%	6,8%	1,8%	**1,8%**

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de Enquesta sociodemogràfica de Barcelona (ESDB, 2022). Nota: amb asterisc, els districtes amb una mostra per sota de 100, pel que les xifres s'han d'interpretar amb cautela.

Tenint en compte una font de dades complementària (Taula 8), la carència material i social severa (impossibilitat de consumir béns, serveis i/o participar en activitats que socialment són concebudes com a necessitats) ha augmentat en els últims anys entre la infància i l'adolescència a Barcelona: del 8,7% el 2016-2017 al 12,2% el 2021-2022. Pel que fa als ítems de carència material, el 5,2% d'infants i adolescents no es poden permetre un àpat de carn/peix almenys cada dos dies, el 34,4% no poden fer front a despeses imprevistes i el 24,6% no poden anar de vacances almenys una setmana a l'any (EMCV, 2021-2022).

Pel que fa als béns materials dels quals disposen els infants, dels infants de 10 i 11 anys, el 13,6% diu que no té un escriptori per fer els deures i estudiar (17,1% de nivell socioeconòmic baix i 11,7% mitjà-alt) i el 18,6% diu que no té un ordinador (de taula, portàtil o tauleta) amb micròfon i càmera per fer classes online (22,3% de nivell socioeconòmic baix i 16,5% mitjà-alt). El 4,3% afirma que a casa seva fa fred durant l'hivern sempre o sovint (5,5% de nivell socioeconòmic baix i 3,7% mitjà-alt). El 12,0% afirma que a casa seva fa calor durant l'estiu sempre o sovint (13,5% de nivell socioeconòmic baix i 11,2% mitjà-alt) (EBSIB, 2021).

Pel que fa als adolescents de 13 a 17 anys, el 0,9% no disposen d'accés a Internet a casa seva (1,3% de nivell socioeconòmic baix i 0,7% alt). El 18,8% afirma que a casa seva fa fred durant l'hivern sempre o sovint (21,1% de nivell socioeconòmic baix i 17,3% alt). El 49,8% afirma que a casa seva fa calor durant l'estiu sempre o sovint (52,2% de nivell socioeconòmic baix i 48,3% alt) (FRESC, 2021).

Taula 8. Evolució de les taxes dels indicadors de carència, segons població 0-17 anys i població total. (%). Barcelona, 2011, 2016-2017 a 2021-2022

Indicadors de privació material	Grups d'edat	2011	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	Variació 2020-2021 al 2021-2022
Infants i adolescents que viuen en llars amb carència material i social severa	**De 0 a 17 anys**		**8,7%**	**9,9%**	**10,1%**	**11,6%**	**16,2%**	**12,2%**	**-4,0%**
	Total		**6,3%**	**6,3%**	**5,4%**	**8,1%**	**9,6%**	**8,8%**	**-0,8%**
Infants i adolescents que no es poden permetre 'Un àpat de carn, pollastre o peix almenys cada dos dies'	**De 0 a 17 anys**	**5,2%**	**0,8%**	**0,7%**	**4,3%**	**5,2%**	**6,2%**	**5,2%**	**-1,0%**
	Total	3,7%	2,0%	2,0%	2,8%	4,4%	4,8%	5,5%	0,7%
Infants i adolescents que no es poden permetre 'Un àpat de carn, pollastre o peix almenys cada dos dies'	**De 0 a 17 anys**	**5,2%**	**0,8%**	**0,7%**	**4,3%**	**5,2%**	**6,2%**	**5,2%**	**-1,0%**
	Total	3,7%	2,0%	2,0%	2,8%	4,4%	4,8%	5,5%	0,7%
Infants i adolescents que no es poden permetre 'Anar de vacances almenys una setmana a l'any'	**De 0 a 17 anys**	**32,1%**	**25,1%**	**24,2%**	**26,4%**	**31,5%**	**32,3%**	**24,6%**	**-7,7%**
	Total	30,7%	24,5%	24,7%	24,8%	28,7%	29,2%	25,3%	-3,9%
Infants i adolescents que no es poden permetre 'Fer front a despeses imprevistes'	**De 0 a 17 anys**	**38,1%**	**32,6%**	**30,3%**	**40,3%**	**37,6%**	**37,7%**	**34,4%**	**-3,3%**
	Total	33,6%	30,2%	27,7%	31,6%	34,3%	32,8%	31,6%	-1,2%
Infants i adolescents que han tingut en el darrer any 'Endarreriments en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge'	**De 0 a 17 anys**	**15,3%**	**16,1%**	**18,9%**	**17,2%**	**20,3%**	**29,2%**	**21,9%**	**-7,3%**
	Total	11,8%	11,0%	10,9%	8,8%	12,7%	16,1%	14,8%	-1,3%
Infants i adolescents que no es poden permetre 'Mantenir l'habitatge a una temperatura adequada'	**De 0 a 17 anys**	**14,8%**	**7,6%**	**10,0%**	**13,5%**	**14,7%**	**18,5%**	**20,0%**	**1,5%**
	Total	15,0%	7,8%	9,4%	10,9%	12,7%	17,0%	20,3%	3,3%

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP) - (2011) i de les Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV) – Institut Metròpoli (2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 i 2021-2022). Nota: s'ha reconstruït la sèrie degut a la revisió i millora d'alguns aspectes de calibratge de l'EMCV.

5.6 Baixa capacitat de les polítiques d'infància per reduir la pobresa infantil

El risc de pobresa en la infància es rebaixa amb les transferències socials de 4 a 3 de cada 10 infants i adolescents (per la pobresa moderada) i de 3 a gairebé 2 de cada 10 infants i adolescents (per la pobresa severa). Aquestes reduccions son inferiors a les que es donen en altres grups de població un cop fetes les transferències socials.

El Fons d'infància 0-16 que promou la ciutat contribueix a la reducció de la pobresa infantil: 1 de cada 10 infants i adolescents se'n beneficia.

2 de cada 10 infants i adolescents d'infantil, primària i ESO de Barcelona reben beca menjador, amb una tendència a l'alça. Ciutat Vella, Nou Barris i Sants-Montjuïc són els districtes que més se'n beneficien.

En 1 de cada 10 llars amb infants i adolescents de Barcelona alguna de les persones rep alguna ajuda pública (beques menjador, ajuts al lloguer, compres d'aliments); 3 de cada 10 a Ciutat Vella i Nou Barris.

En els darrers anys s'han incrementat de forma molt important les ajudes dels Centres de Serveis Socials (CSS) a l'alimentació i a l'habitatge.

A Barcelona (com al conjunt de l'Estat), les polítiques contra la pobresa infantil no són suficientment eficaces: la taxa de pobresa infantil moderada passa del 35,8% (abans de les transferències socials) al 28,0% (després), només 7,8 punts percentuals menys, mentre que en la gent gran la taxa de pobresa després de transferències socials es redueix 63,9 pp (del 81,7% al 17,8%). La taxa de pobresa infantil severa del 21,1% (abans) es redueix al 12,9% (després), 8,2 pp menys (EMCV, 2021-2022).

Gràfic 40. Risc de pobresa moderada i severa de la població segons grups d'edat abans i després de les transferències socials (%). Barcelona, 2021-2022

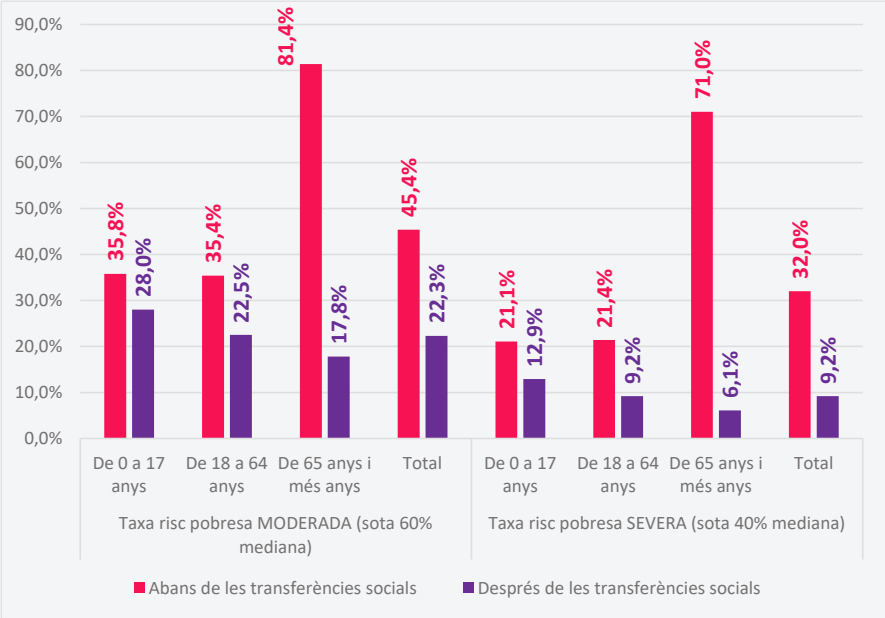

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de les Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV) – Institut Metròpoli (2021-2022). Nota: s'ha reconstruït la sèrie degut a la revisió i millora d'alguns aspectes de calibratge de l'EMCV.

Amb tot, cal destacar la contribució a la reducció de la pobresa infantil del Fons d'infància 0-16. L'any 2022, es van atorgar ajuts a 19.346 infants i adolescents de 0 a 16 anys, el 8,7% d'aquesta franja d'edat a Barcelona (el 29,0% a Ciutat Vella, el 15,3% a Nou Barris i el 11,2% a Sants-Montjuïc, els tres districtes amb xifres més elevades) (IMSS, 2022).

El 24,5% d'infants i adolescents d'infantil, primària i ESO de Barcelona reben beca menjador (35,4% d'infants i adolescents d'escoles públiques i 16,1% d'escoles concertades; 32,0% al 2n cicle d'educació infantil, 29,8% a primària i 14,6% a ESO), essent Ciutat Vella (55,0%), Nou Barris (47,2%) i Sants-Montjuïc (35,0%) els districtes amb una xifra més alta. En el curs 2022-2023 es manté la tendència a l'alça de les beques menjador que reflecteixen l'empitjorament de les condicions materials de les llars amb infants i adolescents a càrrec (12,7% al 2015-16 puja al 24,5% el curs 2022-2023) (CEB, 2015-2022).

En el 18,6% de les llars amb infants i adolescents de Barcelona (4,6% llars sense infants) alguna de les persones rep alguna ajuda pública (beques menjador, ajuts al lloguer, compres d'aliments, etc.) (45,1% de llars amb infants de Ciutat Vella i 31,1% de Nou Barris) (ESDB, 2022).

L'any 2016 els ajuts a l'habitatge entre el total d'ajuts dels CSS municipals representaven el 27,2% del total, mentre que el 2021 ja representen el 42,3% del total (un 15,1% més). L'increment d'ajuts a l'alimentació i a l'habitatge impliquen una reducció tant del nombre com del pes relatiu de la resta d'ajudes que els CSS concedeixen a les llars amb infants (transport, lleure, escola, etc.). El pes relatiu dels ajuts econòmics a l'habitatge dels CSS a llars sense infants (54,0% del total) és més gran que entre les llars amb infants (42,3%), ja que els ajuts a l'alimentació (46,2%) són el tipus d'ajut amb el pes relatiu més important entre les llars amb infants (IMSS, 2016-2021).

Gràfic 41. Infants i adolescents que reben beca menjador (%). Barcelona i districtes, tendència cursos 2015-2016 a 2022-2023

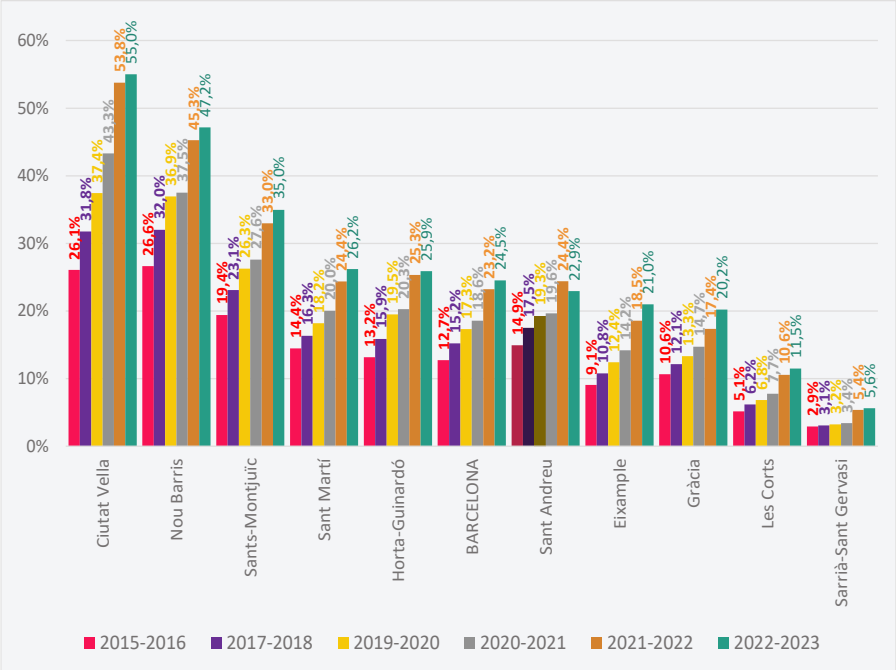

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Consorci d'Educació de Barcelona.

5.7 Apunts 2023: el cost de la pobresa infantil i la transferència de recursos entre generacions

→ L'informe "El coste de la pobreza infantil en España" (Alto Comisionado contra la Pobreza Infantil, 2023) examina l'impacte social i econòmic de la pobresa infantil i en quantifica els costos que suposa per a Espanya.

L'estudi parteix del fet establert que la pobresa en nens, nenes i adolescents, en tant que exclusió educativa o desigualtat social, té efectes a llarg termini fins a l'edat adulta. L'argument central, però, és que les conseqüències a la vida d'infants i adolescents no són només individuals, sinó que tenen un elevat impacte econòmic a nivell estatal.

El Comissionat calcula que la pobresa infantil té un cost de, com a mínim, 63.079 milions d'euros a l'any, és a dir, uns 1.300 euros anuals per persona o l'equivalent al 5,1% del PIB de 2019. Per tant, mantenir alts nivells de pobresa infantil no només és profundament injust, sinó que resulta ineficient per al conjunt de la societat espanyola.

Per aquest motiu, les inversions destinades a combatre la pobresa infantil poden tenir un alt retorn socioeconòmic. En altres paraules, trencar amb el cercle viciós de la pobresa infantil, més enllà de ser una missió de justícia social, representa un repte d'intel·ligència col·lectiva.

→ L'article "L'equitat entre generacions com a garantia del benestar social" (Abió et al., 2021) gira entorn al rol de les transferències de recursos entre generacions per a satisfer les necessitats de les persones durant la vida.

L'anomenat *dèficit del cicle vital* sorgeix perquè a l'edat activa, les persones generen superàvit en la producció de recursos econòmics, mentre que a la infància i la vellesa predominen les necessitats de consum. Per finançar aquest dèficit, els principals mecanismes de reassignació de recursos provenen de les famílies (fent-se càrrec directament de les necessitats dels fills o ancians) i del sector públic (les pensions, l'atur, la salut i l'educació). A més, a diferència de la gent gran, els infants presenten el condicionant afegit de no disposar d'estalvis propis.

Cada país, segons el seu model d'estat del benestar, organitza la transferència de recursos entre generacions de manera diferent. Als països on les persones en edat activa paguen més impostos al llarg de la seva vida laboral, els infants i la gent gran obtenen més serveis públics i transferències monetàries.

L'article conclou posant èmfasi en la importància de tenir en compte les feines no remunerades (com les tasques domèstiques i les cures a familiars dependents) en l'anàlisi de transferències intergeneracionals. A aquestes activitats, tradicionalment fetes per les dones, no se'ls atribueix cap valor econòmic, però generen recursos imprescindibles per a satisfer el desenvolupament dels infants i les necessitats de la gent gran.

6. Relacions interpersonals, seguretat, violències i protecció de la infància i l'adolescència

6.1 Relacions dels infants i adolescents amb el seu entorn familiar, d'amistat i d'afectivitat

En la infància, el 5% estan poc o gens satisfets amb la seva vida en família, i 2 de cada 10 adolescents considera que les seves relacions familiars no són adequades, qualificant-les de regulars o dolentes.

1 de cada 10 infants i adolescents se senten sols sovint o molt sovint, i els que s'hi senten "a vegades" són 3 de cada 10 infants i 4 de cada 10 adolescents. Són les proporcions més altes de tots els grups socials a la ciutat (fins i tot més que la gent gran).

2 de cada 10 infants no es mostren del tot satisfets amb els seus amics i amigues, 1 de cada 10 noies adolescents diu no tenir cap amic noi i 1 de cada 10 nois adolescents no té cap amiga noia.

A 6 de cada 10 adolescents els atrauen les persones de l'altre sexe, a 1 de cada 10 les persones del seu sexe i a gairebé 1 de cada 10 indistintament les persones dels dos sexes. 3 de cada 10 adolescents tenen parella.

La qualitat de les relacions socials impacta en el desenvolupament i socialització dels nens, nenes i adolescents i la vida en família és un dels àmbits que més contribueixen al benestar durant la infància (IIAB, 2022). Tot i amb això, el 4,8% d'infants de 10 i 11 anys estan poc/gens satisfets amb la seva vida amb la família i un 11,0% n'estan bastant, amb la qual cosa hi ha marges per a la millora en aquest cercle de relacions tan cabdal per als infants com són les persones amb qui conviuen (4,6% i 13,8% respectivament al 2017) (EBSIB, 2021). El 21,4% dels i les adolescents de 13 a 17 anys considera que les seves relacions familiars no són adequades, qualificant-les de regulars o dolentes (FRESC, 2021). En l'àmbit de les relacions familiars, els percentatges de satisfacció tant entre infants com entre adolescents s'han mantingut igual que el 2017 (EBSIB) i 2016 (FRESC).

Gràfic 42. Infants (10 i 11 anys) segons el grau de freqüència de situacions relacionades amb la soledat. Barcelona, 2021

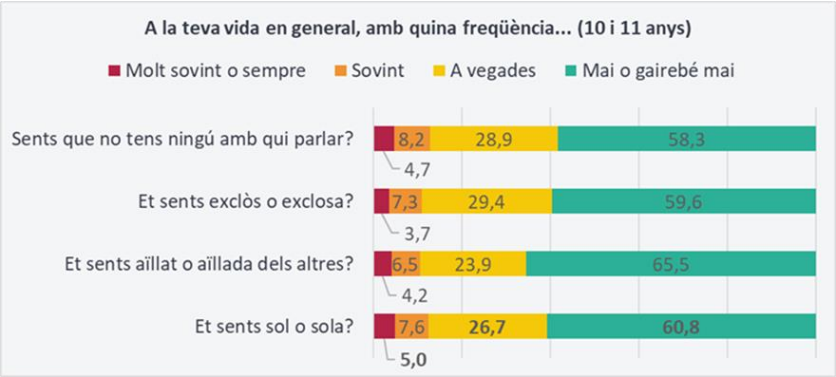

Font: Institut Infància i Adolescència a partir de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) 2021, de l'Ajuntament de Barcelona.

Els sentiments de soledat són habituals tant en la infància com en l'adolescència: 1 de cada 10 infants de 10 i 11 anys (12,5%) se sent sol sovint o molt sovint (EBSIB, 2021) i és el percentatge més alt de tots els grups socials, junt amb el dels i les adolescents de 13 a 17 anys que és del 12,2% (FRESC, 2021). A més, 4 de cada 10 infants (39,2%) de 10 i 11 anys de la ciutat s'han sentit sols en algun moment de la seva vida (5,0% sempre o molt sovint, 7,6% sovint i 26,7% a vegades); 5 de cada 10 en el cas dels i les adolescents (49,2%: 12,2% sovint i 36,9% a vegades; 57,3% de les noies i 40,7% dels nois).

Entre les experiències més significatives per estar més satisfets amb la vida hi ha que les amistats els tractin bé, però només el 61,7% està totalment d'acord en què rep un bon tracte per part de les amistats, el 65,2% en què rep suport de les amistats en cas de problemes, el 67,8% està totalment d'acord en què té suficients amistats i el 42,3% en què té facilitat per fer amistats. Tot i això, el 79,8% dels infants es mostren molt satisfets amb els seus amics i amigues (EBSIB 2021). Entre els nois i noies adolescents el 8,6% declara no tenir cap amic noi (13,4% de les noies i 3,7% dels nois) i el 7,6% diu no tenir cap amiga noia (2,5% de les noies i 12,9% dels nois) i un 1,7% dels i les adolescents diu que no té cap amic o amiga (FRESC, 2021).

Un dels aspectes que més ha empitjorat (EBISB 2017-2021) és la satisfacció amb els companys i companyes de classe, convertint-se en un dels àmbits de la vida menys ben valorats pels infants (10,7% poc o gens satisfets; 34,5% bastant satisfets i 54,8% molt satisfets entre els 8 i 11 anys) i un dels àmbits on més disminueix la satisfacció amb l'edat (del 63,5% molt satisfets als 8-9 anys baixa a 50,9% molt satisfets als 10 i 11 anys (12,6 punts percentuals menys en només 2 anys (EBISB 2021).

Respecte a l'atracció sexual, al 63,0% d'adolescents els atrauen les persones de l'altre sexe, al 9,9% les persones de l'altre sexe i alguna vegada del seu sexe, al 9,5% les persones del seu sexe, al 5,3% les persones del seu sexe i alguna vegada de l'altre sexe i, per últim, al 6,7% indistintament les persones dels dos sexes (el 5,7% no ho tenen clar o tenen una altra opció).

Gràfic 43. Adolescents segons atracció sexual, total i per sexe (%). Barcelona, 2021

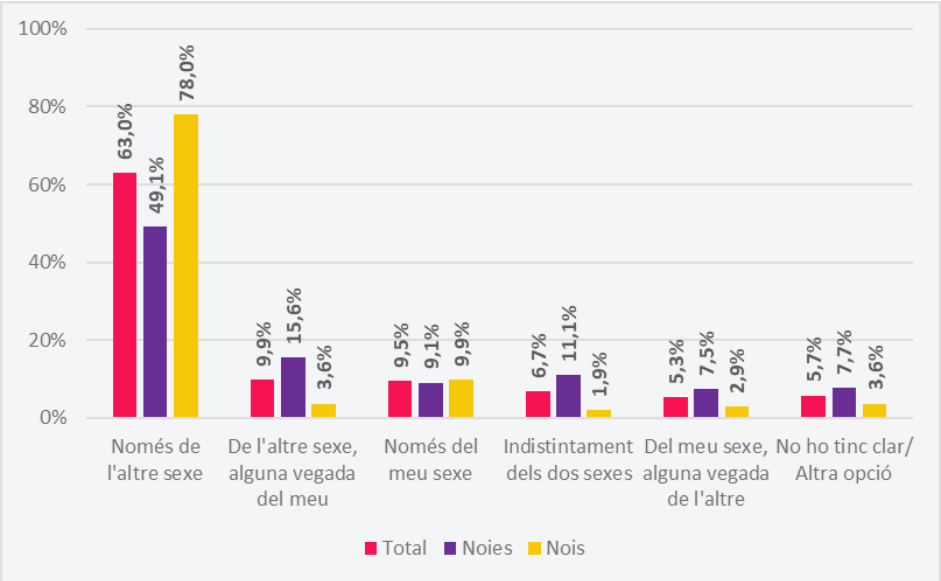

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de FRESC – 2021. Agència de Salut Pública de Barcelona.

6.2 Seguretat i percepció de suport en cas de tenir un problema (a casa, l'escola i el barri)

La seguretat personal és l'àmbit més significatiu perquè els infants es mostrin més satisfets amb la vida. 2 de cada 10 infants de la ciutat no se senten totalment segurs amb la seva família i 2 de cada 10 no estan totalment d'acord amb què rebrien suport del seu entorn familiar en cas de tenir un problema.

5 de cada 10 infants no se senten totalment segurs a l'escola, 3 de cada 10 no estan totalment d'acord amb què rebrien suport dels i les mestres en cas de tenir un problema i 5 de cada 10 amb què el rebrien dels companys/es de l'escola (la satisfacció amb els companys/es de classe és un dels aspectes que més ha decaigut després de la pandèmia).

6 de cada 10 infants no se senten totalment segurs al barri on viuen i 7 de cada 10 no estan totalment d'acord amb què rebrien suport dels veïns/es del barri en cas de tenir un problema.

3 de cada 10 adolescents de la ciutat afirmen que no es pot caminar amb seguretat a la nit al seu barri, més les noies que els nois.

La seguretat personal és l'àmbit més significatiu per a què els infants es mostrin més satisfets amb la vida i les dades mostren com hi ha importants marges de millora en relació a la seva percepció de seguretat. Només el 79,0% dels nens i nenes de 10 i 11 anys se sent totalment segur amb la seva família (81,8% al 2017; 79,6% de les nenes i 78,5% dels nens) i només el 81,7% està totalment d'acord amb què rebria suport del seu entorn familiar en cas de tenir un problema (EBSIB, 2021).

Gràfic 44. Infants que no se senten totalment segurs segons entorn, total i per sexe (%). Barcelona, 2021

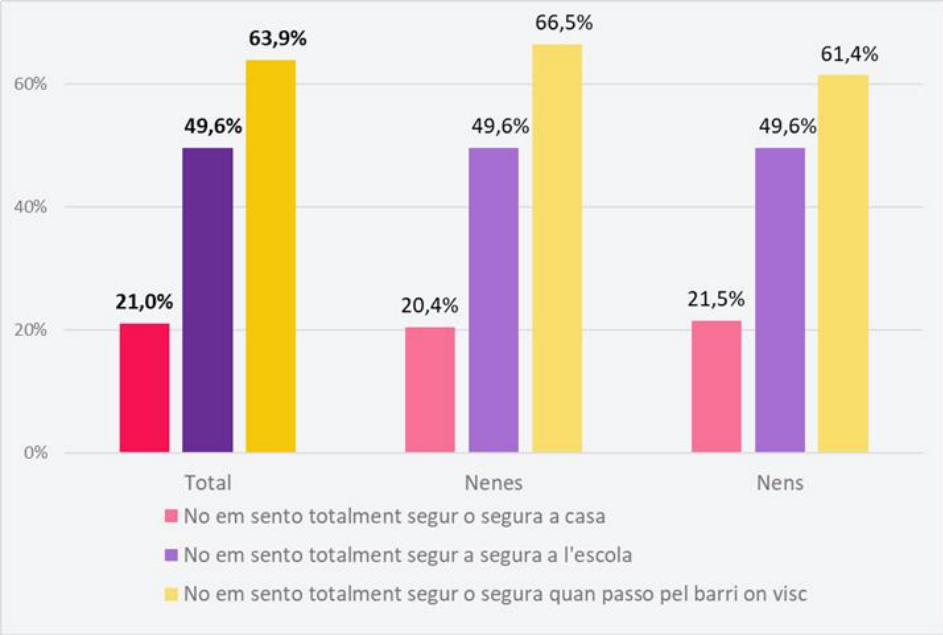

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir d'EBSIB - 2021.

A l'entorn escolar, només el 50,4% se sent totalment segur a l'escola, una baixada molt important respecte el 2017 en què els que se sentien totalment segurs eren el 75,6%. Només el 69,0% està totalment d'acord amb què rebria suport dels i les mestres en cas de tenir un problema i el 47,4% amb què el rebria dels companys/es de l'escola (EBSIB, 2021).

Al barri, només el 36,1% d'infants (33,5% de les nenes i 38,6% dels nens) s'hi senten totalment segurs (50,5% al 2017) i només el 31,1% estan totalment d'acord amb què rebrien suport dels veïns/es del barri en cas de tenir un problema (EBSIB, 2021). El 31,2% dels i les adolescents de 13 a 17 anys afirmen que no es pot caminar amb seguretat a la nit pel seu barri (37,3% de les noies i 24,9% dels nois) (FRESC, 2021).

Gràfic 45. Infants que, en cas de tenir un problema, no estan totalment d'acord amb que rebrien suport de les persones dels seu entorn més proper (família, amics i amigues, mestres, companys i companyes de l'escola i gent del barri), total i per sexe (%). Barcelona, 2021

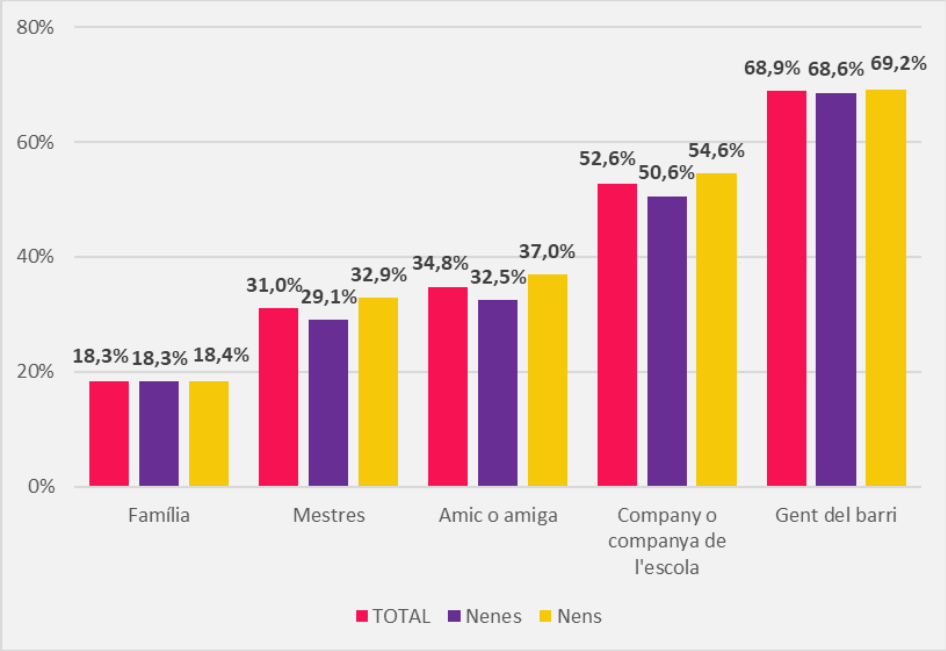

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir d'EBSIB - 2021.

6.3 Violències familiars i sexuals contra els infants i adolescents

L'espai familiar o de persones adultes conegudes (de companys o parelles) són els àmbits on les violències i maltractaments contra els infants es donen amb més freqüència.

13 de cada 10.000 (319) infants i adolescents de la ciutat van denunciar haver estat víctimes de violència domèstica. Ciutat Vella i Sants-Montjuïc són els dos districtes on es van denunciar més casos.

Però no tots els casos són denunciats, ja que el Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA) va atendre un total de 394 infants i adolescents víctimes de violència masclista a les seves llars.

1 de cada 10 noies joves de la ciutat afirma que durant la seva infantesa va patir violències sexuals per part d'alguna persona adulta que coneixia.

Entre 3 i 4 de cada 10 noies adolescents de la ciutat han patit assetjament sexual. De forma majoritària al carrer, a les xarxes socials i als espais d'oci.

2 de cada 10 adolescents han patit maltractament alguna vegada per part de la seva parella.

L'any 2022, almenys 13 de cada 10.000 (319) infants i adolescents entre 0-17 anys de Barcelona van ser víctimes de violència domèstica (286 l'any 2019). En termes relatius, Ciutat Vella i Nou Barris són els dos districtes on es van denunciar més casos: 26 i 25 de cada 10.000, respectivament (Departament d'Interior, 2022).

Gràfic 46. Infants i adolescents víctimes de violència domèstica, amb denúncia (‰ i N). Barcelona i districtes, 2022

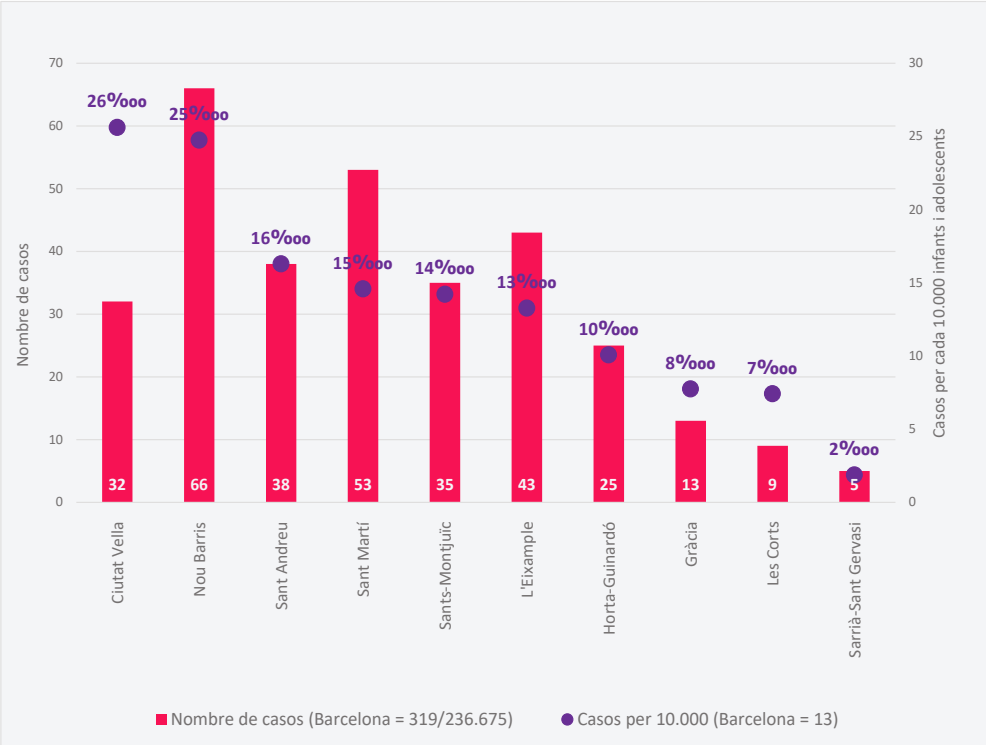

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir del Departament d'Interior, de la Generalitat de Catalunya.

Tanmateix, dades com les que proveeix el Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA) l'any 2022 són indicatives que no tots els casos són denunciats, atès que des del SARA es van atendre un total de 394 infants i adolescents de Barcelona víctimes de violència masclista a les seves llars: 390 infants i adolescents de 0 a 17 anys, les mares dels quals han estat ateses pel programa SARA, i 4 infants i adolescents majors de 12 anys atesos pel programa SARA-Jove (181 nens i 200 nenes; 333 de nacionalitat espanyola i 57 estrangera) (Departament d'atenció i acollida per violència masclista, 2022).

Respecte a les violències sexuals, el 7,9% de joves entre 18 i 34 anys de Barcelona (11,5% noies i 4,4% nois) afirma que durant la infantesa alguna persona adulta que coneixia li va tocar les seves parts íntimes quan no havia de fer-ho, el/la va obligar que ell/ella li toqués o el/la va forçar a mantenir relacions sexuals. El percentatge en relació a aquests mateixos actes per part de persones adultes desconegudes és del 4,3% (6,4% noies i 2,3% nois). Un 6,8% (9,1% noies i 4,7% de nois) afirma que alguna vegada algun dels nois/es que tenien la seva edat en aquell moment, companys d'escola, parelles o nois/es amb els que havia sortit o, fins i tot, germans/es el/la va obligar o forçar a realitzar actes sexuals (Enquesta a la Joventut de Barcelona, 2020).

Pel que fa a l'assetjament sexual (conducta verbal o física amb contingut sexual que sigui ofensiva o no desitjada per la persona que la rep), el 21,0% dels i les adolescents afirmen haver-ne patit (35,6% de les noies i 5,8% dels nois). Respecte al lloc, el 1,2% a casa (1,8% de les noies i 0,6% dels nois) (0,8% al 2016), el 2,7% a l'escola (4,2% de les noies i 1,3% dels nois) (1,8% al 2016), el 14,6% al carrer (26,6% de les noies i 2,3% dels nois) (6,5% al 2016), el 6,2% a espais d'oci (11,2% de les noies i 1,1% dels nois) (0,6% al 2016) i el 7,3% a les xarxes socials (12,2% de les noies i 2,2% dels nois) (0,4% al 2016). El 20,8% dels i les adolescents diuen haver patit maltractament alguna vegada per part de la parella (22,9% de les noies i 18,3% dels nois) (14,0% al 2016) (FRESC, 2021). Cal subratllar l'increment generalitzat de la identificació de violències, si ens atenem a la pujada de tots els indicadors entre 2016 i 2021.

Gràfic 47. Infants i adolescents víctimes de violència masclista atesos pel servei SARA i SARA-Jove (N). Barcelona, 2015-2022

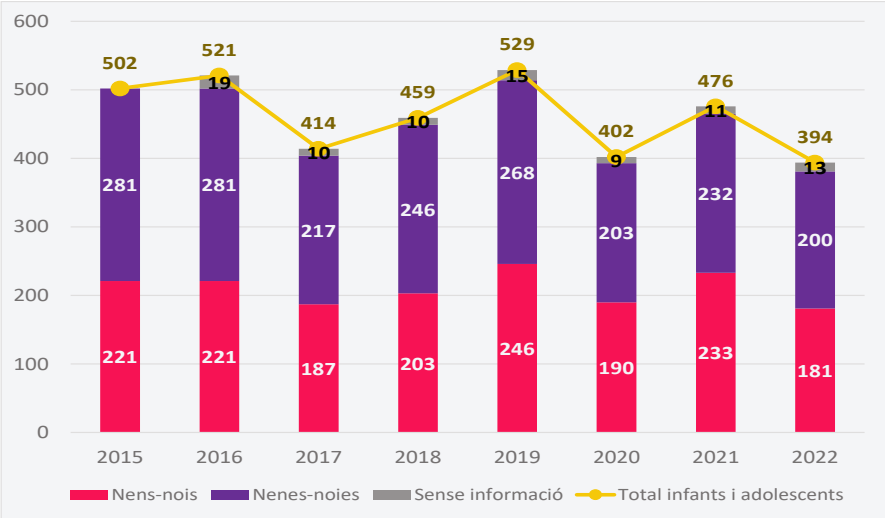

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Departament d'Atenció i Acollida per Violència Masclista. Ajuntament de Barcelona.

6.4 Discriminació i violències en l'entorn escolar

5 de cada 10 infants ha sentit altres infants dir coses sobre ell/a que no li han agradat i 5 de cada 10 adolescents de la ciutat han patit algun tipus de discriminació: més les noies que els nois. Les discriminacions majoritàries són al voltant de l'aspecte físic, el sexe, l'edat i l'origen o ètnia.

5 de cada 10 infants han viscut situacions de violència física i/o verbal a l'escola (mal físicament i/o l'han insultat) i un 1 de cada 10 per internet o al mòbil.

8 de cada 10 infants que pateixen formes de relació amb violència per part dels companys/es demanen ajuda (majoritàriament a la família) i 4 de cada 10 pensen que necessiten ajuda en aquests moments.

Gairebé 1 de cada 10 adolescents es declara víctima de bullying (maltractaments en l'entorn escolar) i 2 de cada 10 víctima de ciberbullying (xifra que era la meitat al 2016 i és més alta en les noies que els nois).

També en l'àmbit de les discriminacions i les violències en l'entorn escolar, la majoria dels indicadors s'han incrementat.

A l'adolescència, el 46,8% ha patit algun tipus de discriminació (57,5% noies vs. 35,9% nois). El motiu més freqüent és l'aspecte físic (55,0% noies vs. 39,9% nois), que s'ha disparat els darrers anys (47,6% el 2021 vs. 3,7% el 2016). També s'han disparat les discriminacions per raó de sexe (24,6% el 2021 vs. 8,2% el 2016; 40,4% noies vs. 8,3% nois) i s'han duplicat les discriminacions per l'origen o ètnia (15,6% el 2021 vs. 9,7% el 2016; 14,0% noies vs. 17,2% nois). Les discriminacions per orientació sexual s'han gairebé triplicat (11,2% el 2021 vs. 3,5% el 2016; 14,1% noies vs. 8,3% nois). També el 20,6% diuen haver estat discriminats/des per la seva edat (25,2% noies vs. 15,8% nois), el 4,5% per alguna discapacitat (4,4% noies vs. 4,6% nois) (3,1% al 2016) i el 7,2% per algun trastorn de salut mental (9,7% noies vs. 4,6% nois) (FRESC, 2021).

Gràfic 48. Adolescents que manifesten haver patit discriminació segons tipologia, total i per sexe (%). Barcelona, 2021

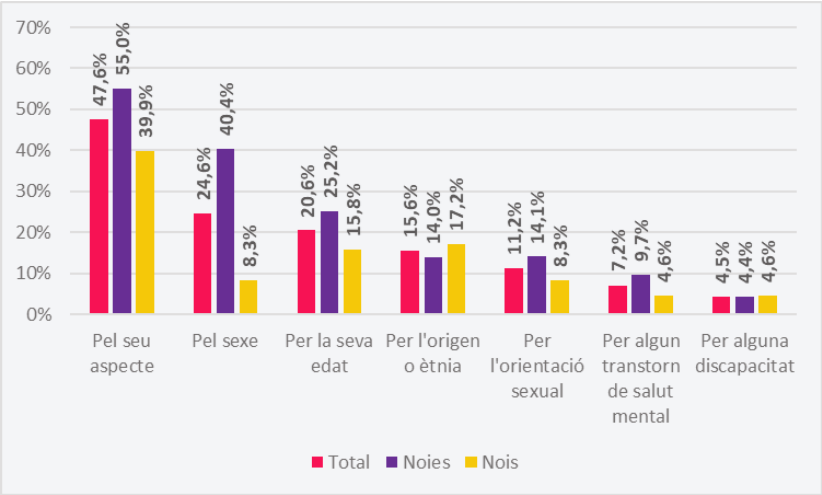

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de FRESC – 2021. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Tant abans com després de la pandèmia, sentir-se segurs a l'escola és una de les experiències més rellevants perquè un infant se senti satisfet amb la vida en global. Tanmateix, el 55,9% ha sentit altres infants de l'escola dir coses que no li han agradat sobre el seu aspecte físic, sobre la seva família/casa on viu o mentides sobre ell/a (EBSIB, 2021). A més, són molts els que han patit alguna forma de relació amb violència el darrer curs escolar. Un 23,8% de la infància afirma que altres nens i nenes de l'escola li han fet mal físicament a vegades -sovint o molt sovint- i un 49,5% que l'han insultat. Un 11,3% afirma que altres nens i nenes de l'escola li han enviat missatges desagradables per mitjà d'internet o al mòbil a vegades, sovint o molt sovint. A un 6,8% li han compartit coses desagradables sobre ell/a i a un 6,7% li han compartit fotos seves, sense que volgués. Així, doncs, un 54,0% dels infants han viscut situacions de violència física i/o verbal a l'escola (68,2% al 2017) i un 15,3% per internet o al mòbil. Per últim, un 78,2% diu que hi ha baralles a l'escola (veu que peguen a algú o que hi ha insults a vegades, sovint o sempre) (EBSIB, 2021).

El 80,5% dels infants que pateixen formes de relació amb violència amb els companys/es demanen ajuda i el 43,5% pensa que necessita ajuda en aquests moments. Quan demanen ajuda, el 53,4% ho fa a la seva família, el 42,4% als amics i amigues, el 37,5% als i les mestres, el 23,1% als companys de l'escola, el 10,0% a altres persones adultes i el 7,8% a altres nens/es o nois/es (EBSIB, 2021).

Tant infants com adolescents tenen molt present l'assetjament escolar -*bullying*- i l'assetjament a internet -*ciberbullying*-, que és present a tots els entorns amb independència del context socioeconòmic. A l'adolescència, un 7,7% es declara víctima de maltractaments en l'entorn escolar (6,3% de les noies i 9,0% dels nois) (6,2% al 2016) i un 5,5% agressor/a (3,2% de les noies i 7,8% dels nois). Un 20,2% es declara víctima d'assetjament o bullying a través d'internet (17,8% molt esporàdicament o alguna vegada i 2,4% sovint o molt freqüentment) (23,4% de les noies i 16,9% dels nois) (10,4% al 2016) (FRESC, 2021).

Gràfic 49. Adolescents que afirmen haver estat víctimes de bullying (maltractaments en l'entorn escolar) i ciberbullying (assetjament o bullying a través d'internet); total, per sexe i per nivell socioeconòmic (%). Barcelona, 2021

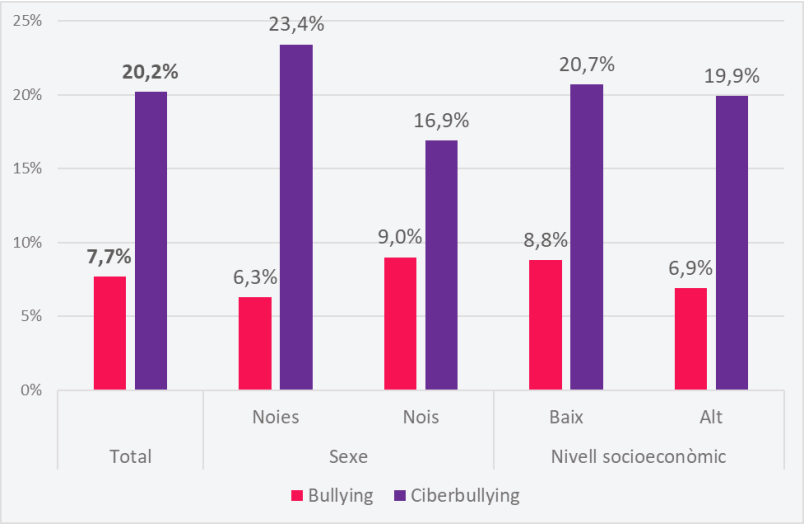

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir de FRESC – 2021. Agència de Salut Pública de Barcelona.

6.5 L'atenció als infants i adolescents en situació de risc social

La negligència és el tipus de violència més freqüent contra els infants i que pot resultar en un deteriorament greu de la seva salut o del seu desenvolupament. Per això, quan hi ha indicis que un infant i/o adolescent pot estar en una situació de negligència (o altres tipus de violència per part del seu entorn de cura) s'inicien procediments per valorar si l'infant està o no en situació de risc social.

Els Serveis Socials Bàsics (SSB) municipals van valorar 10 casos per cada 1.000 infants i adolescents de Barcelona a demanda del sistema judicial i de la DGAIA, per determinar si es trobaven o no en situació de risc social.

18 de cada 1.000 infants i adolescents van assistir als centres oberts de la ciutat (1,8% de la població d'entre 4 i 17 anys). El districte que n'atén més és Ciutat Vella: 114 infants i adolescents de cada 1.000.

El Servei d'Intervenció Social de Famílies amb Menors a càrrec i dones embarassades que viuen en assentaments (urbans, locals i altres infrahabitatges) va atendre 286 infants i adolescents de Barcelona.

D'acord amb el propòsit que els infants i adolescents visquin lliures de violències i en ambients protectors que en garanteixin la cura i el creixement saludable, cal observar atentament les violències per negligència, és a dir, aquelles accions o falta d'accions en què les necessitats físiques o psicològiques bàsiques de l'infant no són ateses temporalment o permanent. Cal tenir en compte que aquest és el tipus de violència més freqüent contra els infants i que pot resultar en un deteriorament greu de la seva salut o del seu desenvolupament, segons l'Equip EMMA de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron.

Gràfic 50. Infants i adolescents dels quals es valora la situació de risc social des dels serveis socials municipals, a demanda del sistema judicial i DGAIA (‰ i total). Barcelona, 2022

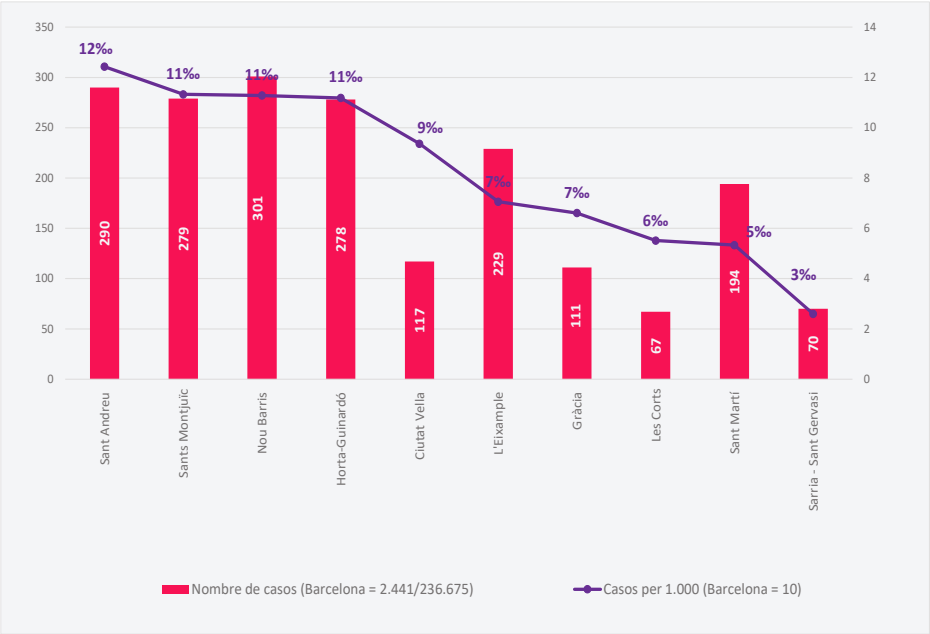

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància. IMSS - Ajuntament de Barcelona.

Per això, quan hi ha indicis que un infant i/o adolescent pot estar en una situació de negligència o altres tipus de violència i maltractament per part del seu entorn de cura, s'inicien procediments per valorar si l'infant està o no en situació de risc social. L'any 2022, els Serveis Socials Bàsics (SSB) municipals van valorar 10 casos per cada 1.000 infants i adolescents de 0 a 17 anys a Barcelona a demanda del sistema judicial de la DGAIA (2.441 casos en total), per determinar si es trobaven o no en situació de risc social (1.792 al 2020 i 1.969 al 2021). L'increment de casos any rere any indiquen una tendència a l'alça de les situacions de risc social. Els casos valorats es concentren de forma més important als districtes de Sant Andreu, Sants-Montjuïc, Nou Barris i Horta-Guinardó (IMSS, 2022).

L'any 2022, 18 de cada 1.000 (3.361) infants i adolescents d'entre 4 i 17 anys de Barcelona (1,8% de la població) van assistir als centres oberts de la ciutat (2.758 al 2020 i 2.903 al 2021). El districte que atén més infants i adolescents és Ciutat Vella: 114 de cada 1.000 infants i adolescents (IMSS, 2022).

El Servei d'Intervenció Social de Famílies amb Menors (SISFAM) de l'Institut Municipal de Serveis Socials atén famílies amb menors a càrrec i dones embarassades que viuen en assentaments (urbans -naus i solars-, locals i altres infrahabitatges). Durant l'any 2023, el SISFAM va atendre 286 infants i adolescents de 0 a 17 anys a Barcelona, la majoria a Gràcia, Sants-Montjuïc i Sant Martí (318 al 2020, 352 al 2021 i 315 al 2022) (IMSS, 2023).

Gràfic 51. Infants i adolescents (4-17) que assisteixen a centres oberts (nombre i ‰). Barcelona i districtes, 2022

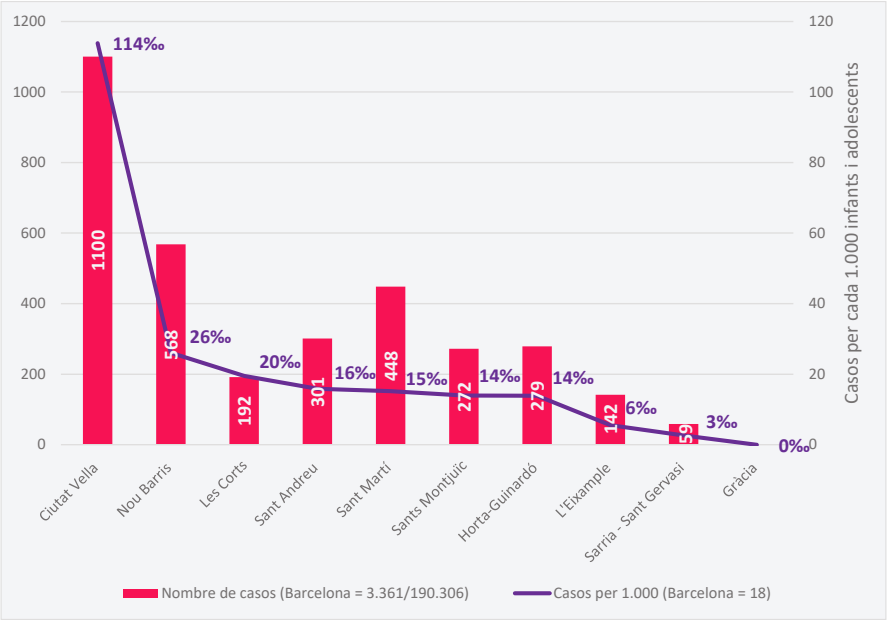

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància. IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials). Ajuntament de Barcelona. Gràcia està al 0‰ perquè al districte no hi ha cap Centre Obert.

6.6 Situacions de risc social greu que requereixen una mesura de desemparament

L'any 2022, els Serveis Especialitzats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (SEAIA) van atendre i valorar l'expedient de 1.418 infants i adolescents a la ciutat de Barcelona per millorar les situacions dels infants en el sí de les seves famílies i, en alguns casos, determinar la necessitat d'activar una mesura protectora per a l'infant.

8 de cada 1.000 infants i adolescents (1.900 en total) a la ciutat tenien mesura protectora i, per tant, estaven sota la tutela i a l'empara de l'Administració pública. A Ciutat Vella la xifra ascendeix a 23 de cada 1.000.

Dels 1.900 infants i adolescents en situació de desemparament a Barcelona, el 41,1% reben acolliment familiar i el 58,9% es troben en centres residencials (més nois que noies en centres residencials).

Les mesures de desemparament són mesures extremes, que s'activen quan els Serveis Especialitzats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (SEAIA) valoren que és l'única solució possible per garantir la protecció de l'infant, després d'haver treballat un temps amb la seva família. Al llarg del 2022, els SEAIA van atendre i valorar l'expedient de 1.418 infants i adolescents d'entre 0 i 17 anys a la ciutat de Barcelona (932 al 2017, 1.010 al 2018, 1.060 al 2019, 1.200 al 2020 i 1.316 al 2021) (IMSS, 2022).

Gràfic 52. Infants i adolescents en situació de desemparament amb mesura cautelar i tuteles (nombre i ‰). Barcelona i districtes, 2022

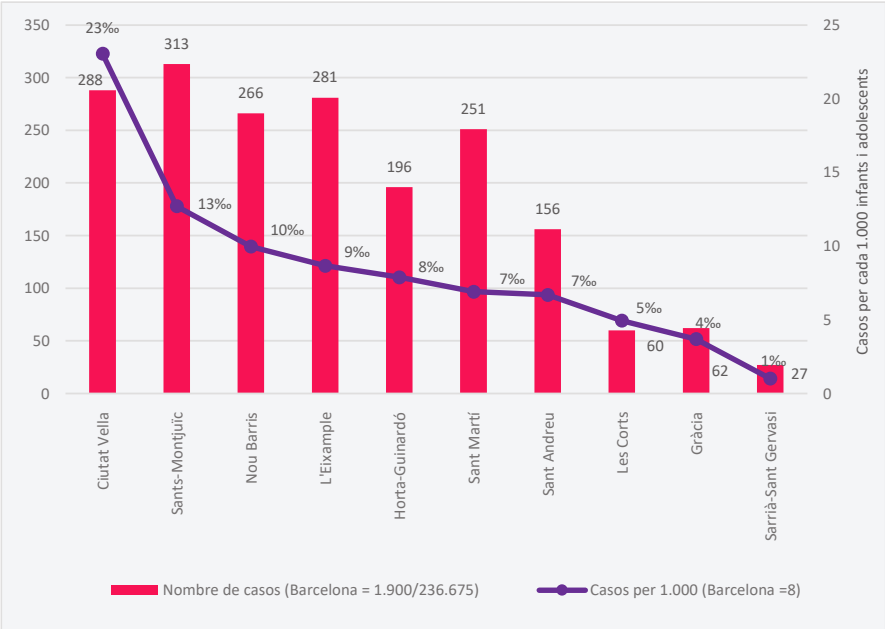

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) de la Generalitat de Catalunya. Nota: les dades reflecteixen on viuen els infants un cop separats del seu nucli familiar —la ubicació del seu centre residencial— i no d'on són originaris.

En termes de prevalença, l'any 2023 hi havia 1.900 infants i adolescents d'entre 0 i 17 anys a la ciutat amb mesura protectora (8 de cada 1.000) i, per tant, sota la tutela i a l'empara de l'Administració pública (1.606 al 2018, 1.616 al 2019, 1.595 al 2020 i 1.738 al 2021) (s'inclou els infants amb mesura protectora abans del 2021 i les noves mesures protectores dictaminades al llarg del 2021). A Ciutat Vella ascendeix a 23 de cada 1.000, el districte amb una proporció més elevada d'infants amb mesura de desemparament (DGAIA, 2022).

Dels 1.900 infants i adolescents en situació de desemparament a Barcelona, el 41,1% reben acolliment familiar i el 58,9% es troben en centres residencials. Per a un millor benestar dels infants s'intenta sempre aconseguir un acolliment familiar (25,1% estan acollits en família extensa, 12,6% en família aliena i 3,4% en preadopció). Però destaca la proporció molt més gran de nois en mesura protectora de centre residencial (66,7% de nois i 33,3% de noies) (DGAIA, 2022). Cal apuntar que les dades inclouen les mesures protectores a menors d'edat que arriben a la ciutat sense referents familiars i que s'acullen en centres residencials (veure apartat següent).

D'acord amb l'article 105 de la LDOIA: "Es consideren desemparats els infants o els i les adolescents que es troben en una situació de fet en què els manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la personalitat, sempre que per a llur protecció efectiva calgui aplicar una mesura que impliqui la separació del nucli familiar". Així mateix, segons l'article 78 de la mateixa llei, "l'objecte de la prevenció de la desprotecció infantil són les situacions en què concorren indicadors o factors de risc que fan palesa la probabilitat que l'infant o l'adolescent que s'hi trobi resulti en el futur desatès en les seves necessitats bàsiques. La identificació d'indicadors o factors de risc en un entorn familiar concret ha de generar programes de suport familiar, que es poden desenvolupar fins i tot durant el període de gestació, per tal d'establir pautes de criança i de millorament de les capacitats parentals, d'una manera preventiva en entorns de desavantatge social".

Gràfic 53. Infants i adolescents amb mesura protectora d'acolliment familiar (família extensa, aliena i preadoptiva) o acollits en centre residencial (%). Barcelona, 2022

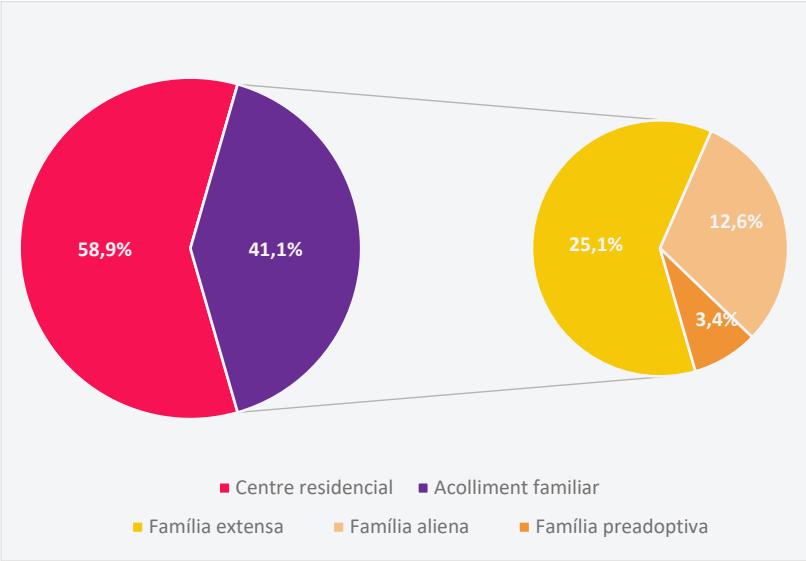

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) de la Generalitat de Catalunya.

6.7 El cas dels infants i adolescents migrats sols que arriben a la ciutat sense referents familiars

El nombre d'infants, adolescents i joves migrats sols a Barcelona identificats pel Servei de Detecció i Intervenció (SDI) és de 628, lleugerament per sota del màxim històric de l'any 2022 (666 casos).

La majoria d'adolescents que migren sols (majoritàriament des del Marroc) i arriben a la ciutat tenen entre 16 i 17 anys, la qual cosa implica que la majoria d'ells, després d'un any d'haver entrat en un centre d'acollida ja han assolit la majoria d'edat i l'any següent ja no viuen en centres residencials.

Aquest element explica, en part, la reducció progressiva de la incidència de menors d'edat migrats sols en acolliment en centres residencials de Barcelona (206 casos l'any 2023), respecte als acollits en centres de la resta de Catalunya.

L'any 2023, el nombre d'infants, adolescents i joves migrats sols a Barcelona identificats pel Servei de Detecció i Intervenció (SDI) és de 628 (249 menors d'edat i 379 majors d'edat), lleugerament per sota del màxim històric de l'any 2022, amb 666 casos (IMSS, 2023).

Gràfic 54. Infants, adolescents (0-17 anys) i joves (>18 anys) migrats sols atesos pel Servei de Detecció i Intervenció (SDI), total i segons edat (N). Barcelona, tendència 2007-2023

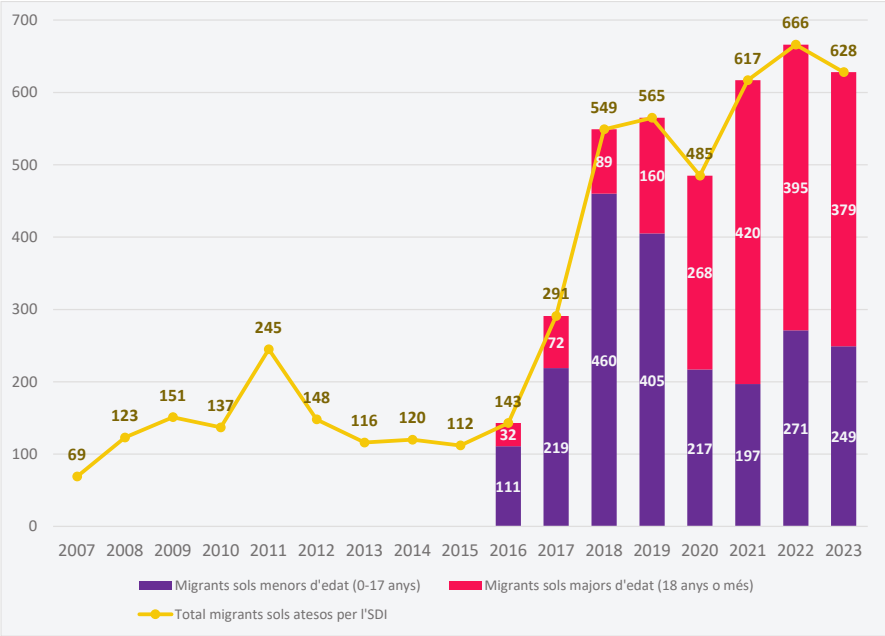

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Departament de Serveis Socials d'Intervenció a l'Espai Públic. IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials). Ajuntament de Barcelona. Nota: de l'any 2007 al 2015 no es disposa de dades desagregades per grups d'edat.

El Servei de Detecció i Intervenció amb infants, adolescents i joves migrats sols (SDI) ofereix oportunitats i acompanyament a infants i joves migrats sense referents familiars o socials, actuant com a nexe amb els altres serveis i recursos de la ciutat. Així, doncs, el SDI intervé amb els infants i joves migrats sols en situació de carrer i que són atesos al sistema de protecció de la Direcció d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) o la xarxa de recursos i entitats de la ciutat.

S'ha reduït la proporció dels migrats sols menors d'edat respecte als que ja tenen més de 18 anys quan arriben a la ciutat. Aquest canvi de perfil en els joves migrats explica, en part, la reducció progressiva de la incidència de menors d'edat migrats sols en acolliment en centres residencials de la ciutat [206 l'any 2023 (IMSS, 2023)]. Cal tenir en compte que la majoria d'adolescents que migren sols (majoritàriament des del Marroc) i arriben a la ciutat tenen entre 16 i 17 anys (el 84,7% l'any 2023), la qual cosa implica que la majoria d'ells, després d'un any d'haver entrat en un centre d'acollida ja han assolit la majoria d'edat i, per tant, l'any següent ja no viuen en centres residencials.

Gràfic 55. Infants i adolescents migrats sols acollits pel Sistema català de protecció a la infància i l'adolescència en centres residencials (N i %). Catalunya i Barcelona, tendència 2015-2023

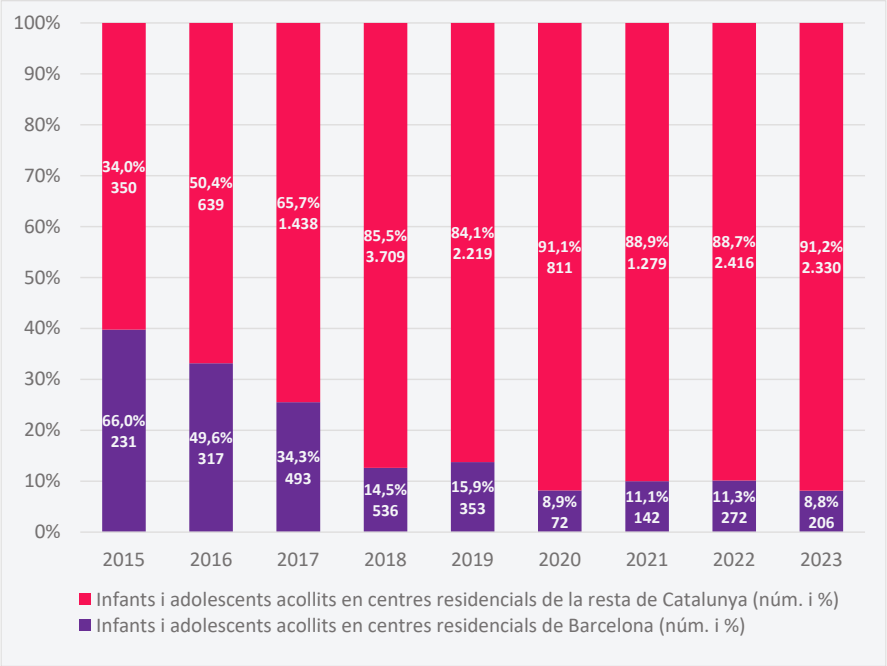

Font: elaboració pròpia de l'IIAB a partir dels registres del Departament de Serveis Socials d'Intervenció a l'Espai Públic. IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials). Ajuntament de Barcelona.

6.8 Apunts 2023: violències sexuals i la Llei LOPIVI

→ L'informe "Violències sexuals en infància i adolescència" (Generalitat de Catalunya, 2023) explora la situació actual de les violències sexuals contra els infants i adoelscents, en concret les comeses per part de nens/nois menors de 14 anys. La doble proposta d'abordatge es basa:

- En primer lloc, en la protecció dels drets tant dels infants i adolescents que han patit les agressions, com també dels que han agredit. Les mesures contra la impunitat de les violències sexuals han de fomentar la prevenció estructural i reparació integral, evitant la re-victimització i assegurant la no-reincidència.
- En segon lloc, en visibilitzar les múltiples expressions de les violències sexuals, amb especial atenció, en el cas d'infants i adolescents, a l'àmbit digital, on s'inclou el ciberassetjament a menors d'edat o *grooming*, la suplantació d'identitat o *phishing* o bé la difusió sense consentiment d'imatges amb contingut sexual i de pornografia o *sexpreading*, entre d'altres.

L'anàlisi també identifica factors de risc com els canvis constants en l'adolescència, l'insuficient acompanyament comunitari, un marc cultural patriarcal i l'àmplia exposició a pornografia de masses de tipus masclista, en infants i adolescents i en absència d'una educació integral en sexualitat.

→ L'informe "Infant, aquí tindràs bon tracte" (Ajuntament de Barcelona, Educo i Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2023b) diagnostica el desplegament de la Llei Orgànica 8/2021 de Protecció Integral a la Infància i l'Adolescència front a la Violència (LOPIVI) a Barcelona. La LOPIVI estableix l'obligació de tots els poders públics de garantir la protecció d'infants i adolescents davant d'un ampli ventall de formes de violència, en tots els espais on duen a terme les seves activitats quotidianes, sent els barris l'escenari principal. Els àmbits local i municipal esdevenen clau per a aquestes polítiques públiques de proximitat. La llei prioritza la prevenció de la violència, amb mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç (a més de considerar l'atenció, reparació i restauració dels drets dels infants i adolescents víctimes). Considera la creació d'entorns segurs en els àmbits familiar, educatiu, sanitari, digital, d'esport i lleure, serveis socials, així com dels cossos de seguretat.

De l'anàlisi dels avenços actuals en relació a la LOPIVI a Barcelona, se'n destaca el coneixement existent sobre marcs normatius i conceptes clau com el bon tracte o la participació de la infància. Arran de l'aprovació de la Llei, s'han revisat protocols existents i implementat figures com el Coordinador/a de Benestar, Coeducació i Convivència (COCOBE). Tot i això, és necessari impulsar una formació expressa en la Llei per desencadenar un veritable punt d'inflexió per a l'impuls de millores.

Índex de gràfics, taules i mapes

Gràfics

GRÀFIC 1. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS) (N I %). BARCELONA I DISTRICTES, 2023 7

GRÀFIC 2. PETITS INFANTS (0-5), INFANTS (6-11) I ADOLESCENTS (12-17), PER SEXE (N I %). BARCELONA, 2023 9

GRÀFIC 3. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17) AMB NACIONALITAT ESTRANGERA (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2023 10

GRÀFIC 4. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17), POBLACIÓ ADULTA QUE CONVIU AMB ELS INFANTS I ADOLESCENTS, I POBLACIÓ ADULTA QUE NO HI CONVIU (N I %). BARCELONA, 2023 11

GRÀFIC 5. EVOLUCIÓ DELS DOMICILIS AMB INFANTS I ADOLESCENTS (0-17) SEGONS TIPOLOGIA DELS DOMICILIS (%). BARCELONA, 2016-2023 13

GRÀFIC 6. LLARS AMB INFANTS I ADOLESCENTS (0-17) SEGONS NOMBRE (1, 2, 3 O MÉS) (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2023 14

GRÀFIC 7. EVOLUCIÓ DE LA TAXA DE NATALITAT I DEL NOMBRE DE NAIXEMENTS. BARCELONA, TENDÈNCIA 2000-2022 15

GRÀFIC 8. INFANTS I ADOLESCENTS PROJECTATS SEGONS TIPUS D'ESCENARIS DE CREIXEMENT DEMOGRÀFIC. BARCELONA (BASE 2011 POBLACIÓ OFICIAL), 2021-2046 . 16

GRÀFIC 9. TAXA D'ESCOLARITZACIÓ 0-2 (%). CATALUNYA I BARCELONA, CURSOS 2010-2011 AL 2022-2023 19

GRÀFIC 10. INFANTS 0-2 ANYS ESCOLARITZATS SEGONS TITULARITAT DEL CENTRE EDUCATIU (N I %). BARCELONA I DISTRICTES, CURS 2022-2023 20

GRÀFIC 11. EVOLUCIÓ DE LA MATRICULACIÓ DE PLACES A I3 SEGONS TITULARITAT DELS CENTRES (%). BARCELONA, 2014-2015 AL 2022-2023 21

GRÀFIC 12. TAXA DE GRADUACIÓ A 4T D'ESO RESPECTE DELS ADOLESCENTS MATRICULATS SEGONS SEXE (%). BARCELONA I DISTRICTES, CURS 2021-2022 24

GRÀFIC 13. ALUMNES MATRICULATS EN ESTUDIS POSTOBLIGATORIS SEGONS OPCIÓ EDUCATIVA (BATXILLERAT, CICLES FORMATIUS DE GRAU MITJÀ I PROGRAMES DE FORMACIÓ I INSERCIÓ) (%). CATALUNYA, BARCELONA I DISTRICTES, CURS 2022-2023 25

GRÀFIC 14. INFANTS (10 I 11 ANYS) SEGONS ELS PRINCIPALS CANVIS EN EL GRAU DE SATISFACCIÓ PER ÀMBITS DE LA VIDA. BARCELONA, 2017 I 2021 30

GRÀFIC 15. INFANTS (10 I 11 ANYS) I ADOLESCENTS (13-17 ANYS) QUE REALITZEN ACTIVITATS EXTRAESCOLARS ALMENYS 1 DIA A LA SETMANA, PER TIPOLOGIA I PER NIVELL SOCIOECONÒMIC (%). BARCELONA, 2021 31

GRÀFIC 16. INFANTS I ADOLESCENTS ATESOS EN CENTRES OBERTS I CENTRES DIARIS D'ATENCIÓ SOCIOEDUCATIVA RESPECTE AL TOTAL D'INFANTS I ADOLESCENTS (4-17 ANYS) (%) I NOMBRE DE CENTRES PER CADA 10.000 INFANTS I ADOLESCENTS (4-17 ANYS) (‰). BARCELONA-DISTRICTES, 2022 32

GRÀFIC 17. LLARS AMB INFANTS I ADOLESCENTS QUE NO ES PODEN PERMETRE ANAR DE VACANCES UNA SETMANA A L'ANY (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 33

GRÀFIC 18. NOMBRE DE PLACES ATORGADES I % D'AJUTS SOBRE EL TOTAL EN LA CAMPANYA DE VACANCES D'ESTIU. BARCELONA, TENDÈNCIA 2013-2022 34

GRÀFIC 19. FREQÜÈNCIA AMB LA QUAL ELS INFANTS DEDIQUEN TEMPS A JUGAR A L'AIRE LLIURE (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2021 35

GRÀFIC 20. SUPERFÍCIE MITJANA DE L'HABITATGE PER PERSONA EN HABITATGES AMB INFANTS DE 0 A 17 ANYS (M2/PERSONA). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 37

GRÀFIC 21. INFANTS (10 I 11 ANYS) NO TOTALMENT SATISFETS AMB L'ESCOLTA ADULTA, PER SEXE I PER CONTEXT SOCIOECONÒMIC (%). BARCELONA, 2021 39

GRÀFIC 22. INFANTS (11 ANYS) SEGONS EL GRAU DE CONEIXEMENT DELS DRETS DELS INFANTS PER CONTEXT SOCIOECONÒMIC. BARCELONA, 2021 40

GRÀFIC 23. GRAU DE SATISFACCIÓ AMB LA SALUT D'INFANTS I ADOLESCENTS, TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 43

GRÀFIC 24. GRAU DE SATISFACCIÓ AMB LA SALUT D'INFANTS I ADOLESCENTS, TOTAL I PER NIVELL SOCIOECONÒMIC (%). BARCELONA, 2021 44

GRÀFIC 25. INFANTS I ADOLESCENTS (DE 6 A 16 ANYS) QUE FAN EXERCICI DE MANERA REGULAR FORA DE L'HORARI ESCOLAR (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 46

GRÀFIC 26. SATISFACCIÓ AMB EL PROPI COS PER PART D'INFANTS I ADOLESCENTS, TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 47

GRÀFIC 27. MITJANES POBLACIONALS DE NO_2 (µG/M3) ALS DISTRICTES DE BARCELONA I AL TOTAL DE LA CIUTAT DURANT EL PERÍODE 2018-2019, 2020-2021 I L'ANY 2022 49

GRÀFIC 28. PERCENTATGE D'ESCOLES EXPOSADES A DIFERENTS INTERVALS DE NO_2 (µG/M3) ALS DISTRICTES DE BARCELONA DURANT L'ANY 2022 50

GRÀFIC 29. INFANTS (10 I 11 ANYS) SEGONS EL GRAU DE SATISFACCIÓ GLOBAL AMB LA VIDA. BARCELONA I DISTRICTES, 2021 51

GRÀFIC 30. INFANTS I ADOLESCENTS (6-17 ANYS) ATESOS ALS CENTRES DE SALUT MENTAL INFANTIL I JUVENIL (CSMIJ), TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, TENDÈNCIA 2012-2022 52

GRÀFIC 31. ADOLESCENTS (13-17 ANYS) QUE DIUEN QUE HAN PROVAT L'ALCOHOL, EL TABAC I/O EL CÀNNABIS ALGUNA VEGADA A LA VIDA, TOTAL I PER CONTEXT SOCIOECONÒMIC (%). BARCELONA, TENDÈNCIA 2016-2021 53

GRÀFIC 32. INFANTS (10 I 11 ANYS) SEGONS EL GRAU DE FREQÜÈNCIA DE SITUACIONS RELACIONADES AMB L'ÚS D'INTERNET. BARCELONA, 2021 54

GRÀFIC 33. NOMBRE D'EMBARASSOS I EMBARASSOS NO PLANIFICATS (% D'INTERRUPCIONS VOLUNTÀRIES D'EMBARÀS SOBRE EL TOTAL D'EMBARASSOS) EN NOIES ADOLESCENTS (15-19 ANYS). BARCELONA, TENDÈNCIA 2006-2022 56

GRÀFIC 34. NOMBRE DE NAIXEMENTS I TAXA DE FECUNDITAT EN NOIES ADOLESCENTS (15-19 ANYS) (N, ‰). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 56

GRÀFIC 35. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS) QUE VIUEN EN LLARS AMB DIFERENTS PROBLEMÀTIQUES RELACIONADES AMB L'HABITATGE (%). BARCELONA, 2011, 2016-2017 A 2021-2022 61

GRÀFIC 36. TAXA SOBRECÀRREGA DE DESPESES DE L'HABITATGE (>40% I >60%). POBLACIÓ DE 0 A 17 ANYS QUE VIU DE LLOGUER. BARCELONA, 2016-2017 A 2020-2021 62

GRÀFIC 37. MITJANA D'ASSISTÈNCIES DELS SERVEIS SOCIALS (CSS I CUESB) A LLARS AMB ORDRE DE DESNONAMENT (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2018-2022 64

GRÀFIC 38. RISC DE POBRESA I/O EXCLUSIÓ SOCIAL DELS INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS) I DE LA POBLACIÓ TOTAL (TAXA AROPE) (%). BARCELONA, 2016-2017 A 2021-2022 65

GRÀFIC 39. RISC DE POBRESA MODERADA I SEVERA DELS INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS) (%). BARCELONA, 2011, 2016-2017 A 2021- 2022 66

GRÀFIC 40. RISC DE POBRESA MODERADA I SEVERA DE LA POBLACIÓ SEGONS GRUPS D'EDAT ABANS I DESPRÉS DE LES TRANSFERÈNCIES SOCIALS (%). BARCELONA, 2021-2022 69

GRÀFIC 41. INFANTS I ADOLESCENTS QUE REBEN BECA MENJADOR (%). BARCELONA I DISTRICTES, TENDÈNCIA CURSOS 2015-2016 A 2022-2023 70

GRÀFIC 42. INFANTS (10 I 11 ANYS) SEGONS EL GRAU DE FREQÜÈNCIA DE SITUACIONS RELACIONADES AMB LA SOLEDAT. BARCELONA, 2021 73

GRÀFIC 43. ADOLESCENTS SEGONS ATRACCIÓ SEXUAL, TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 74

GRÀFIC 44. INFANTS QUE NO SE SENTEN TOTALMENT SEGURS SEGONS ENTORN, TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 75

GRÀFIC 45. INFANTS QUE, EN CAS DE TENIR UN PROBLEMA, NO ESTAN TOTALMENT D'ACORD AMB QUE REBRIEN SUPORT DE LES PERSONES DELS SEU ENTORN MÉS PROPER (FAMÍLIA, AMICS I AMIGUES, MESTRES, COMPANYS I COMPANYES DE L'ESCOLA I GENT DEL BARRI), TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 76

GRÀFIC 46. INFANTS I ADOLESCENTS VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA, AMB DENÚNCIA (‰ I N). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 77

GRÀFIC 47. INFANTS I ADOLESCENTS VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA ATESOS PEL SERVEI SARA I SARA-JOVE (N). BARCELONA, 2015-2022 78

GRÀFIC 48. ADOLESCENTS QUE MANIFESTEN HAVER PATIT DISCRIMINACIÓ SEGONS TIPOLOGIA, TOTAL I PER SEXE (%). BARCELONA, 2021 79

GRÀFIC 49. ADOLESCENTS QUE AFIRMEN HAVER ESTAT VÍCTIMES DE BULLYING (MALTRACTAMENTS EN L'ENTORN ESCOLAR) I CIBERBULLYING (ASSETJAMENT O BULLYING A TRAVÉS D'INTERNET); TOTAL, PER SEXE I PER NIVELL SOCIOECONÒMIC (%). BARCELONA, 2021 80

GRÀFIC 50. INFANTS I ADOLESCENTS DELS QUALS ES VALORA LA SITUACIÓ DE RISC SOCIAL DES DELS SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS, A DEMANDA DEL SISTEMA JUDICIAL I DGAIA (‰ I TOTAL). BARCELONA, 2022 81

GRÀFIC 51. INFANTS I ADOLESCENTS (4-17) QUE ASSISTEIXEN A CENTRES OBERTS (NOMBRE I ‰). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 82

GRÀFIC 52. INFANTS I ADOLESCENTS EN SITUACIÓ DE DESEMPARAMENT AMB MESURA CAUTELAR I TUTELES (NOMBRE I ‰). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 83

GRÀFIC 53. INFANTS I ADOLESCENTS AMB MESURA PROTECTORA D'ACOLLIMENT FAMILIAR (FAMÍLIA EXTENSA, ALIENA I PREADOPTIVA) O ACOLLITS EN CENTRE RESIDENCIAL (%). BARCELONA, 2022 84

GRÀFIC 54. INFANTS, ADOLESCENTS (0-17 ANYS) I JOVES (>18 ANYS) MIGRATS SOLS ATESOS PEL SERVEI DE DETECCIÓ I INTERVENCIÓ (SDI), TOTAL I SEGONS EDAT (N). BARCELONA, TENDÈNCIA 2007-2023 85

GRÀFIC 55. INFANTS I ADOLESCENTS MIGRATS SOLS ACOLLITS PEL SISTEMA CATALÀ DE PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA EN CENTRES RESIDENCIALS (N I %). CATALUNYA I BARCELONA, TENDÈNCIA 2015-2023 86

Taules

TAULA 1. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS), CREIXEMENT I DECREIXEMENT. BARCELONA I DISTRICTES, 2000, 2020 I 2023 8

TAULA 2. INFANTS I ADOLESCENTS DE 2N CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL, D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA I D'ESO, SEGONS TITULARITAT (%). CATALUNYA, BARCELONA I DISTRICTES, CURS 2022-2023 22

TAULA 3. TAXA DE NO IDONEÏTAT DELS INFANTS I ADOLESCENTS DE 2N CICLE D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I D'ESO (%). CATALUNYA, BARCELONA I DISTRICTES, CURSOS 2017-2018 I 2022-2023 23

TAULA 4. SEGUIMENT DE LA COHORT D'ALUMNAT NASCUT L'ANY 2005 A BARCELONA 26

TAULA 5. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS) QUE DORMEN SUFICIENTMENT O INSUFICIENTMENT SEGONS ESTRAT DE RENDA DELS BARRIS (%). BARCELONA, 2021 ..45

TAULA 6. INTERVENCIONS PER EVITAR LA PÈRDUA DE L'HABITATGE EN LLARS AMB INFANTS I ADOLESCENTS. BARCELONA I DISTRICTES, 2021 63

TAULA 7. LLARS AMB INFANTS I ADOLESCENTS QUE PATEIXEN CARÈNCIES MATERIALS SEGONS TIPUS DE CARÈNCIA (%). BARCELONA I DISTRICTES, 2022 67

Mapes

MAPA 1. INFANTS I ADOLESCENTS (0-17 ANYS). BARCELONA I BARRIS, 2023.....8

MAPA 2. PES RELATIU DE LA POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ DE CADA BARRI. BARCELONA I BARRIS, 2023 12

MAPA 3. RÀTIOS DE METRES QUADRATS DE LES ÀREES DE JOC PER INFANT. BARCELONA I BARRIS (2018) 36

MAPA 4. SUPERFÍCIE MITJANA DELS HABITATGES (M2). BARCELONA I BARRIS, 2016 38

MAPA 5. INFANTS DE 6 A 12 ANYS AMB EXCÉS DE PES (SOBREPÈS I OBESITAT) (%). BARCELONA, DISTRICTES I ÀREES BÀSIQUES DE SALUT (ABS), 2018 48

MAPA 6. RELACIÓ ENTRE LA RENDA DISPONIBLE DE LES LLARS PER CÀPITA DELS BARRIS I EL VOLUM DE POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT QUE HI HABITA. BARCELONA I BARRIS, 2020 (RDLPC) I 2023 (POBLACIÓ) 60

MAPA 7. RELACIÓ ENTRE LA L'ÍNDEX DE VULNERABILITAT URBANA DELS BARRIS I EL VOLUM DE POBLACIÓ INFANTIL I ADOLESCENT QUE HI HABITA. BARCELONA I BARRIS, 2021 (IVU) I 2023 60

Bibliografia dels “Apunts”

Abió, G., Patxot, C., Solé, M., Rentería, E., & Souto, G. (2021). *L’equitat entre generacions com a garantia del benestar social*. https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/ca/-/l-equitat-entre-generacions-com-a-garantia-del-benestar-social

Ajuntament de Barcelona & Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2019). *Pla de joc a l’espai públic de Barcelona amb horitzó 2030*. https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/113764/1/Pla%20Joc%20Espai%20P%c3%bablic_vfinal2.pdf

Ajuntament de Barcelona & Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2023a). *Agenda dels infants. 11 demandes i 30 propostes per millorar el nostre benestar*. https://institutinfancia.cat/wp-content/uploads/2023/11/20231121_Agenda_Infants_2ed.pdf

Ajuntament de Barcelona, Institut Infància i Adolescència de Barcelona & Educo. (2023b). *Infant, aquí tindràs bon tracte. Diagnosi sobre el desplegament de la Llei Orgànica de Protecció Integral a la Infància i l’Adolescència front a la Violència (LOPIVI) a Barcelona.*

Alto Comisionado contra la Pobreza Infantil. (2023). *El coste de la pobreza infantil en España*. https://www.comisionadopobrezainfantil.gob.es/sites/default/files/2023-09/AF%20Pobreza%20Infantil%20Resumen%20Ejecutivo%20v5_low.pdf

Cobreros, L. & Gortazar, L. (2023). *Todo lo que debes saber de PISA 2022 sobre equidad. La equidad educativa en España y sus comunidades autónomas en PISA 2022*. https://www.esade.edu/ecpol/wp-content/uploads/2023/12/2023Dic08_PISA_final.pdf

Consorci d’Educació de Barcelona. (2023). *Ús social dels centres educatius públics*. https://www.edubcn.cat/rcs_gene/extra/01_documents_de_referencia/informes/20230201_Informe_us_social_centres_web.pdf

Cortés, E. (2023). *Joc i espai urbà*. https://institutinfancia.cat/blog/joc-i-espai-urba/

Generalitat de Catalunya. (2023). *Violències sexuals en infància i adolescencia. Un marc de consens des d’on comprendre i abordar les violències sexuals comeses per part de nens i nois menors de 14 anys*.

IERMB & AMB. (2021). *Actuació Nº 5.2.1. Entorns alimentaris, infància i salut: exposició en l'àmbit escolar a Barcelona*. https://www.institutmetropoli.cat/wp-content/uploads/2023/03/5.2.1-Entorns-alimentaris-inf%C3%A0ncia-i-salut.pdf

Mencía González, L. & Samper Sierra, S. (2023). *La cara i la creu de la participació extraescolar. Oportunitats i desigualtats educatives*. https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/e/c/s/s41-participacioextraescolar_educacio360_2023.pdf

Plataforma PDA Bullying. (2023). *Abrir caminos hacia una vida vivible. Abordaje de las autolesiones y el suicidio desde el ámbito socioeducativo*. https://pdabullying.com/uploads/2023/09/Guia-abrir-caminos-hacia.pdf

UNICEF (2020). *Mundos de influencia. ¿Cuáles son los determinantes del bienestar infantil en los países ricos? Report Card nº 16 – Innocenti*. https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/UNI361240.pdf

Xarxa dels Drets de la Infància. (2023). *Manifest de la Xarxa dels Drets de la Infància per a la prevenció i l’abordatge del suïcidi en la infància i l’adolescència*. https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/manifest_prevencio_suicidi_en_la_infancia_ladolescencia_2023.pdf

Annex: un sistema integral d'indicadors de la infància i l'adolescència a la ciutat

L'informe Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2023 presenta i analitza les dades del Sistema Integral d'Indicadors de la Infància i l'Adolescència de Barcelona (SIIIAB), una de les eines clau de l'Observatori 0-17 BCN que té per objectiu millorar el coneixement de la infància i l'adolescència a la ciutat i articular aquest coneixement per enfortir polítiques locals que en millorin les condicions de vida, l'equitat i les oportunitats. El SIIIAB:

- Monitoritza més de 200 indicadors (el nombre d'indicadors és variable, en funció de les fonts i oportunitats de noves dades).
- Situa la infància al centre i permet una visió integral de les seves vides.
- Es nodreix de les dades que proveeixen 24 serveis municipals i institucions públiques.
- Optimitza i sistematitza les dades de 33 fonts d'enquestes i registres administratius.
- Combina dades objectives i subjectives.
- Selecciona indicadors a partir de criteris de qualitat consensuats (validesa i confiabilitat).
- Treballa amb dades disponibles de la ciutat de Barcelona.
- Desagrega (quan les dades ho permeten) per sexe, nacionalitat, grups d'edat, territori i context socioeconòmic.
- Reconstrueix sèrie històrica per poder analitzar la tendència.
- Inclou indicadors que permetin mesurar fites consensuades en estratègies de ciutat.
- Contribueix a l'accés en obert de les dades produïdes per l'administració pública per afavorir noves recerques o la fonamentació de programes, projectes o serveis municipals.

Els més de 200 indicadors que s'han contemplat en l'edició 2023 provenen d'un total de 21 registres administratius i de 12 fonts d'enquesta, tant d'àmbit municipal com autonòmic, estatal o supraestatal, que s'han anat referenciant amb acrònim en relació amb les dades presentades.

21 registres

1. Padró Municipal d'Habitants. Oficina Municipal de Dades (OMD). Aj. BCN
2. Registres de Moviments Demogràfics. Oficina Municipal de Dades (OMD). Aj. BCN
3. Registres de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD). Aj. BCN
4. Registres de l'Institut Municipal d'Educació de

Barcelona (IMEB). Aj. BCN

5. Registres del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB). Generalitat de Catalunya i Aj. BCN
6. Registres de l'Institut Barcelona Esports (IBE). Aj. BCN
7. Registres de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins (IMPJ). Aj. BCN
8. Registres del Servei d'epidemiologia. Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). Aj. BCN
9. Registres del Sistema d'informació de salut sexual i reproductiva. Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). Aj. BCN
10. Registres del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB). Aj. BCN i Generalitat de Catalunya
11. Registres de la Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Persones Grans. Aj. BCN
12. Registres del Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS). Aj. BCN
13. Registres del Departament d'Atenció i Acollida per violència masclista. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS). Aj. BCN
14. Registres del Departament de Serveis Socials d'Intervenció a l'Espai Públic. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS). Aj. BCN
15. Registres del Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (imssB). Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS). Aj. BCN
16. Registres de l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB). Aj. BCN
17. Registres de l'Estadística de l'Ensenyament (Departament d'Educació). Generalitat de Catalunya
18. Registres del Departament de Salut. Generalitat de Catalunya
19. Registres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Generalitat de Catalunya
20. Registres del Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya
21. Padró Municipal d'Habitants. Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat)

12 enquestes

1. Enquesta sociodemogràfica de Barcelona (ESDB). Oficina Municipal de Dades (OMD). Aj. BCN
2. Enquesta de serveis municipals de Barcelona (SSMM) (OMD). Aj. BCN
3. Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona (EBSIB). Aj. BCN i Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IM)
4. Enquesta de factors de risc d'estudiants de secundària (FRESC). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). Aj. BCN
5. Enquesta de salut de Barcelona (ESB). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). Aj. BCN
6. Enquesta d'hàbits esportius de la població en edat

escolar de Barcelona. (EHEEB). Aj. BCN i Institut Barcelona Esports (IBE)

7. Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV). Institut Metròpoli (IM) i IDESCAT
8. Enquesta de condicions de vida (ECV). IDESCAT-INE
9. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP). Institut Metròpoli (IM)
10. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya (ECESC). Dept. d'Interior. Generalitat de Catalunya
11. European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). Eurostat
12. Enquesta a la Joventut de Barcelona. Departament de Joventut. Aj. BCN

institut infància i adolescència

Institut Metròpoli

Ajuntament de Barcelona